

Gedichten van J. Antonides van der Goes

<https://hdl.handle.net/1874/203688>

B. H.
7. 8. 22

De tyd en heeft noyt weghgenomen

So blinckt hun deugt voor iedereen.

Den naam en 't overschot der vromen

Want nadat zy zijn overleên

*P. W. A. M. B. van der Meulen van Groenningen.
Gek. bij van Drukkers Groenningh. 19 d'le 10 d' 1785. f. 9, 50.*

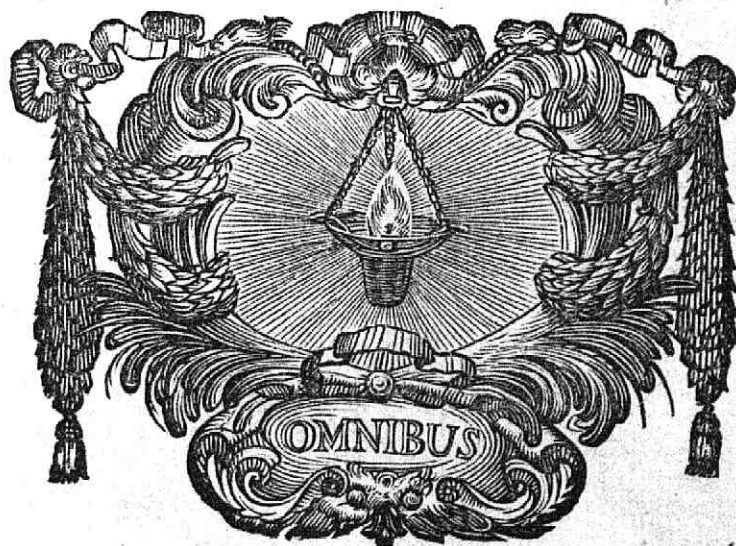
*P.
1000.*

GEDICHTEN,

VAN

J. ANTONIDES,

vander GOES.

AMSTERDAM,

By JAN RIEUWERTSZ., PIETER ARENTSZ.,
en ALBERT MAGNUS, Boekverkoopers, 1685.

Aen den Eedelen

Grootachtbaren H E E R E

M^R. NIKOLAES WITSEN,

Regeerend

Burgermeester, en Raed der Stad AMSTERDAM.

Edele Grootachtbare Heer,

Deeze gedichten, door mynen zoon JOAN-
NES ANTONIDES, my nagelaten, heb ik,
om die eenen luister by te zetten, gelyk
men de nieuwe gebouwen met een aenzienelyken
gevel, gewoon is op te pronken, niet beter wee-
ten te fieren dan met de loffelyke naem van uwe
Ed: Gr: Achtb^t: dewyle die niet alleen als een uit-
muntend beminnaer van alle eedle kunsten en wee-
tenschappen, en in 't byzonder der Poëzy; maer ook
voor een beschermer der zelve is vermaert; en by
my ook alzo bevonden, door het welgevallen, van
uwe Ed: Gr: Achtb^t: met eigen hand betoont, over
zeker gedicht van myn zoon, het zelve plaets ver-
gun-

gunnende in het boek by uwe Ed: Gr: Achtb^t: van der Ouden en hedendaegschen Scheepsbouw, met naukeurig onderzoek, in 't licht gebragt.

Indien ik dan zoo gelukkig mag zyn dat deeze myne vrymoedigheid uwe Ed: Gr: Achtb^t: niet on-aengenaem zy, zal ik my over myn zoons afsterven ten deelen troosten; ziende dat hier, in zyne gedichten, noch eenig overblyfzel van zyn geest, zoo waerdiglyk begunstigt en verheerlykt wordt, en zal het my verbinden altyt te blyven, gelyk ik ben,

Ed: Gr: Achtb: Heer,

Uwe Ed: Gr: Achtb^{ts}:

Verplichte en ootmoedige Dienaer

ANTONI JANSEN.

Aen den

LEEZER.

Dit werk, aldus by een verzamelt, wert aen u, gunstige Leezer, in zoodanigen ordre verthoont als wy, na de waerde en grootheit der gedichten, hebben gedacht te behooren: Want indien wy na de jaren, waerin ze gebooren zijn, die hadden geschikt; zoo had het TREURSPEL, dat nu het laatste gestelt is, en zommige andere gedichten, in de korte beschryving van 't leeven des Dichters aangewezen, de voorrang moeten hebben; daer wy nu de YSTROOM, als het voornaemste en volslagenste werk, hebben vooraen gezet. De volgende gedichten, voor het meerder deel, onder haere hoofdtitels gebragt, zyn, zonder opzicht van tyd, na dat ze aen meerder oft minder Perzoonen van aenzien toegeëigent, of grooter van uitbreiding waren, achter elkan- der gevoegt, alleen met het Jaergetal onderscheiden. Wy hebben die omzichtigheit gebruikt, dat wy de gedichten zyner eerste jeugd verscheidemaël hebben overzien, om ons oordeel met dat van andre bemidders der Poëzy, zich des verstaende, overeen te brengen, onderzoekende of ze, om by zyn werken gevoegt te werden, proef konden houden: want wy meinen dat de naem van ANTONIDES, of het luttel getal zyner jaren, waer in het gedicht was, het gebrek niet zou kunnen goed maken. Wy hebben dan zoo veel in ons is, alleen gezien op de gedichten die zich zelven konden ver- deedigen, zoo om den invloed van fraeye gedachten, ryk- dom van tael, als de waerdye der vaerzen zelve. Wy zou- den noch veel gedichten hebben kunnen bybrengen, onder
een

een andere naem op verscheiden tyden uitgegeeven ; doch om reeden , als zynde in alle haer deelen niet zuiver en ongeschent gebleeven , naergelaten. Dierhalven achten wy dat niemant , onder hoedanigen voorgeeven het mogte zyn , eenige gedichten , buiten deeze , voor die van ANTONIDES zoude kunnen aenwyzen , als die met de geenen , alhier te zamen gebragt , geene overeenkominge hebben , en dus met recht van de zyne blyven afgezonderd. Meer had ik t' uwer onderrechting niet te zeggen. Vaert wel.

Amsterdam , den 1sten van Bloecimaent
c1o 1o CLXXXV.

Op de
G E D I C H T E N

Van de HEER

D^R. J. A N T O N I D E S
vander G O E S;

Na zyn overlyden by een verzaameld,

Door zyn Vader

A N T O N Y J A N S Z.

DE Goefche Zwaan, alom te kennen
Aan zyn verheeye en vlugge vaard,
Beweegd voor 't laatste borst en pennen,
En vliegt al zingend' hemelwaard.
Het aardryk kon niet meêr omvangen
Zyn groote geest, dat was te klein
Voor zyn doorluchtige gezangen,
En luister vol bekoorlykheên.
Hy, waard in klaarder licht te praalen,
Blinkt aan 't gestarnte uit onze dag.
Maar, och! de Zangberg mist zyn straalen,
Zy schud en beefd van zulk een slag:
En wie zou niet voor eeuwig klaagen?
De Maas, en 't Y hiel 't rouwkleed aan,

**

Het

Het koor der dichteren verflaagen,
Zach niemand bly ten reije gaan,
Men floeg de maat met schreijende oogen,
Zo met Apolloos dubb'le zoon,
Dien duitſche Maro! was vervloogen
't Geluit van zyn vergoode toon.
Wy miſten die gewyde gaaven
Van zyn vernuft, met geen gezigt,
Noch geen gedachten na te draaven,
Och! ja, vergeetelheid had licht
Die ryke ſchat, wel waard te looven,
Gelyk Prometheus 't heilig vuur,
Al te onbedachtzaam durven rooven,
Wat ſtond die ſchaâ gantsch Neêrland duur!
In honderd eeuwen niet te boeten,
En 't zou in honderd jaar miſſchien
Dat groot geluk niet weêr ontmoeten
Van zulk een Licht der kunſt te zien,
Indien zyn Vader uit ontſarmen,
Het deſtig dicht, zo waard geacht,
Niet had getrokken uit haare armen,
En 't leet van zyn verlies verzacht.
Die groote Zoon, ten top verheven,
Krygt nu door 't vaderlyk beleid,
Ten tweedemaal het lieve leeven,
Geheiligd aan de onſterfflykheid.
Dien Phenixdichter is herbooren,
Hy leefd en is niet dood, ô neen!

Hy

Hy streeld noch yder 't hart door de ooren,
Als Prins der maatzang aangebeên,
Daar hy op vleugels van zyn dichten
De lucht doorzweefd, en met zyn taal,
En trant doet alle toonen zwichten,
Ja, als een schelle nachtegaal,
Aan velden, vlieten, bosfchen, boomen
De beurtzang leerd, en keur van stof
Uit zyn vermaarde luit laat ftrroomen
Waar de Echo wedergalmt zyn lof.
Of fteeld hy zyn gewyde fnaaren,
Als een Arion, op de zee,
Straks stillen winden, lucht en baaren,
't Word alles op zyn toon gedwee,
De zeegoôn en godeffen danffen,
Bekoord van 't hemelsche muzyk,
Op 't vlak der zilv're waterglanffen.
Wie ziet, wie hoord ooit zyns gelyk,
Als hy de krygstrompet laat klinkken,
Der helden lof, in ftryd op ftryd,
Doed eeuwig aan de fтарren blinkken,
Als een Homeer van onze tyd?
Hoe fchaatt'ren al Neptunus zaalen,
In 't midden van het krygsgefchreeuw,
Wanneer hy zingt het zegepraalen
Van Hollandfch fiere waterleeuw!
Steekt hy by 't licht der vredevonkken
Zyn zangluft aan, men ziet terftond

Bellone aan band volmaakt geklonkken,
Hy sluit dat bloedig spook de mond;
En brengt gevoelen in de steenen,
Gelyk Amphion, daar zyn Lier
Helpt 's grooten Vondels Lyk beweenen:
Met welk een kracht van heilig vier
Kan hy dien Rynzwaan evenaaren,
Wanneer hy aan Palermos strand
Laat Michaël ten hemel vaaren,
Op 't dreunen van zyn oorlogstrant.
De geest van Sofokles, verreezen
In zyn Trazil, voerd aan den dag
Wat zyn verstand, alom gepreezen,
In treurtooneelgedicht vermag.
Indien 't hem lust weêr zacht te kweelen,
Hoe vroolyk, aangenaam en zoet
Weet hy 't verliefd gehoor te streelen,
Te schilderen de minnegloed,
Op Nazoos dichtspoor, met behaagen
De bruid en bruijom hand aan hand,
Op wieken van de min gedraagen,
Te zingen naar het ledekant.
Elk is verpligt aan zyne klankken;
Maar wie zyn onwaardeerb're geest.
Grootmoedig eeren moet en dankken,
't Past u, ô Yfstrom, allermeest,
U, die zo lang uw baaren bruiſſchen,
Om uw geduchte Waereldstad,

En uw vermaarde wapenkruiffen
Zich spieg'len in 't doorluchtig nat,
Uit uwe kruik in zee gedreeven,
Uw kroon de zon in 't aanschyn blinkt,
Ziet uwe roem en magt beschreeven,
Door hem, met onuitwisbaare inkt,
U kroonende als monarch der vlieten;
Wilt dan deze Orpheus van ons land,
Uit louter goud naar 't leeven gieten,
En laat zyn Beeldtenis uw strand
Verëeuwigen, gelyk zyn dichten,
Van waar hy, als een baak in zee,
Uw koopvaardyvloot noch zal lichten,
Door wind en stroom, van ree tot ree;
Terwyl zyn lof zal eeuwig leeven
In deze blaân, en met zyn Naam
Langs zee, langs lucht en landen zweeven,
Door duizend' monden van de Faam,
En duizenden geleerde tongen,
Van zyn gedicht nooit moê gezongen.

KATRYNE LESCAILJE.

Op de Afbeeldinge van

JOANNES ANTONIDES.

Ziet hier ANTONIDES nae 't leven afgebeeld,
 In wien de rechte zwier van Neerlands dichtkunst speelt,
 Een Phenix uit wiens asch geen andre licht zal rijzen:
 't Zy hy trompette in 't veld of neurie in het groen;
 En zet een schoonen toon op allerhande wijzen;
 Maer zoo vermaert een geest na zijn waerdy te prijzen,
 Is alles wat Apol kan doen.

D. BUIZERO.

Op de

G E D I C H T E N

Van den

Hoogdravenden en Geestrijken Poët

JOANNES ANTONIDES vander GOES,

Na zijn dood, door zijn Vader by een vergaderd.

ZO is die Geest, zo braaf, zo eël, zo groot,
 ANTONIDES, de prins der dicht'ren doot!
 Dat helder licht van Neerland, uitgeschenen;
 En, als een rook, uit ons gezicht verdwenen!

O neen, ik mis. hy rijft ter grafzerke uit,
 En leeft op nieuws, gelijk een groene spruit,
 Of Fenix, uit zijn eigen asch geboren,
 En laat zich weer, gelijk voor heenen, horen.

Daar

Daar zie ik hem: daar komt, daar komt hy aan,
Gelijk een schoone en witgepluimde zwaan
Door menigte van dorpen en van steden,
De Rijnstroom af, komt zakken na beneden.

Daar drijft hy op zijn wieken door de lucht,
Daar vaart hy voort, en neemt een hooger vlucht,
En, zonder lang te dralen of te marren,
Vliegt hemelwaarts, en zet het na de starren.

Daar keert hy weer te rug, daar strijkt hy weer,
En zet zich op de boord des Amstels neer,
En tart met zang en liefelijke tonen
De zwanen, die Mæanders boord bewonen.

Verlekkert op het goddelijk geluit,
Steekt de Amstelnimf het hoofd ter biezen uit,
En blijft met onverzadelijk verlangen
Aan 's Dichters mond en gulde lippen hangen:

Het zy hy zingt van Venus en haar zoon,
En kroont de bruid met eene mirtekroon;
Het zy hy treurt met treurigen en droeven,
En troost de geen die hulp en troost behoeven:

Het zy hy voert op 't koninglijk toneel
Trazil, de bron van Sinaas landkrakeel,
Met al de magt der hollende Tartaren
De vorst Zunchin in zijne kroon gevaren:

Het zy hy bluft d'ontstokene oorlogsbrand,
En legt Belloon, dat ongedierte, aan band,
En lokt de Vreê, daar 't oorlog voor moet zwichten,
Ten hemel uit, door zijne toverdichten:

Het:

Het zy hy draaft en steigert na de Zon,
Op 't vliegend paard van prins Bellerophon;
En reist in 't kort door alle 's werlds oorden,
Na Oost en West, na Zuiden en na Noorden:

Of zich begeeft in 't diepst van 't Zeegevegt,
Daar vloot aan vloot en boord aan boord gehegt
Den anderen doen zinken, branden, roken,
Dat d'aarde beeft en al de golven koken.

My dunkt ik hoor van ver het naar geluit,
En vang de klank die op de duinen stuit:
My dunkt ik zie in 't midden van de baren,
Die in de grond, en die ten hemel varen.

Bedrieg ik my, of zie en hoor ik wel?
Ik hoor en zie het bloedig oorlogspel,
Het droef geschrei van mannen en van vrouwen,
De blixem en de donder der kartouwen.

Daar ginder zie ik 't onweer komen aan,
Daar hoor ik een afgrijselijke Orkaan,
En alle vier de winden los gebroken
De Zee op 't felst bespringen en bestoken.

Als 't hem gelieft, is al de zee ontroert,
En hemelhoog tot aan 't gesternt gevoert:
Als 't hem gelieft, is 't onweer aan 't bedaren,
De Noordewind ten kerker ingevaren.

Dat is na eisch de dingen afgemaalt,
Dat is het hart ten boezem uitgehaalt,
Dat is Natuur geschildert na het leven,
Dat is de konst ten hoogsten top geheven:

Dat heet , door zang de stenen , grof en zwaar ,
Te leiden en te stap'len op elkaar ;
Dat heet , het vee en wilde beesten temmen ;
Dat heet , de Zee en woefte golven kemmen .

Zo zong weleer , met ongehoorde zwier ,
Arion op zijn goddelijke lier ,
En streelde 't oor , en kittelde de zinnen
Der lang op hem verliefde Meereminnen :

Zo zong weleer , op 's vaders gulde toon ,
Calliopes en Phœbus groote zoon ,
In 't midden van de dieren en de boomen ,
Op Strymons rand en Hebrus groene zoomen :

Zo zong weleer de stichter van de stad ,
Die Kadmus naam , Amphions muuren , had ,
En deed het volk , ja steenen zelf , vergaren
Op de eerste klank der koninglijke snaaren :

Zo zong by ons , op geene mind're trant ,
De Goefche zwaan , berugt door Nederland ,
Die ieder met zijn zangen kon bekoren ,
En gaf de zee , het bosch , de steenen ooren .

Wat is het Land , aan 't heerelijk gedicht
Des braven mans , wat is het Y verpligt ,
Dat voor geen Teems , geen Seine , of Taag te strijken
Geen wateren in glory hoeft te wijken ?

Zijn zoete zang had Amstels burglary
Maar eens gehoord ; zijn naam , gelijk als hy ,
Was doot , en in vergetelheid gekomen ,
Had 's Vaders zorg dit Werk niet ondernomen .

Hy

Hy die hem eerst het lieve leven gaf,
Doet na zijn dood hem rijzen uit het graf,
En geeft op nieuws, het geen hy had gegeven,
Ten tweedemaal zijn Zoon het lieve leven.

Hy zamelt en vergadert, hier en daar,
De kostelijke scherven by malkaar;
Hy schift en scheid de stukken en papieren,
En vlegt zijn Zoon nooit dorrende laurieren.

Dus zag men eer zijn zoons verstroide leên,
Van klepperen en raderen vertreên,
Op 't eenzaam strand, by 't barnen van de baaren,
De vader van Hippolytus vergaren:

Dus rukte Apol zijn Zoon uit 's moeders schoot,
En trok hem uit de klauwen van de dood:
Hy schonk hem 't licht, en deed hem roem behalen,
Van daar hy rijft, tot daar hy weer gaat dalen.

Gy leeft dan ook, door 's Vaders nyv're hand,
O Gozenaar, o roem van Nederland,
En krijgt van hem, voor 't geen gy hebt verloren,
Een beter gift dan hy u gaf te voren.

Het leven dat u nu te leven staat,
Van eed'ler aart, van heerlijker draad,
Dat Phœbus zoons zich na hun dood beloven,
Kan niemand u, noch tijd, noch dood, ontroven.

Zo ver het Y den volk'ren is bekend,
En door het zout zijn steven keert en wend,
Zal uwe faam, met Amstels schatten, groeien,
En meer een meer, in alle landen, bloeien.

Uw groote geeft, wien 't lichaem viel te klein,
In ruimer lucht, in beter lucht, getreen,
Zweeft nu op geen vergankelijke fchachten,
En rent door 't blauw op enkele gedachten.

Leef lang, leef lang, tot Y en Amftels eer.
Men zette u by den grooten Vondel neer,
En late u beide, in 't midden onzer vlieten,
Een beeld, gelijk het Rotterdamsze, gieten.

Of is u dit niet eers genoeg gedaan,
Men doe de Goefche en Agrippijsze Zwaan,
In geenen deel, by die er ftaat, te lijken,
Benevens hem, aan onzen hemel prijken.

Zoo kan de Lier, die aan uw zy zal ftaan,
Somwile noch met u ten reie gaan;
Het bly geftarnte, aan 's hemels hooge tranfen,
Op 't zoet muzijk van uwe fnaaren dansen:

Zoo zie u aan de reiziger op zee,
En zegge: Wat is 't wonder dat die twee
Aan 't blauw gewelf, als ftarren, ftaan en pronken,
Die hier op aard, gelijk twee zonnen, blonken.

PETRUS FRANCIUS.

Op de hooghdravende

G E D I C H T E N

Van wylen

JOANNES ANTONIDES vander GOES,

Door zyn' vader verzaamelt en uitgegeven.

ANTONIDES, ons jammerlyk onttoogen,
Van I en Maas zoo bitterlyk betreurt,
Daar d'Yparnas om schreit uit duizend oogen,
Dien 't sterflot in de lente viel te beurt,
Door herffstramp, die hem trof, te vroeg begraven;
ANTONIDES, wiens hooge heldentoon
Het laag verliet, om boven 't zwerck te draven,
Zoo jong verciert met Febus lauwerkroon;
Die puikpoëet, dat wonder onzer dagen,
Dat Zeeufche licht, dat edel kunstjuweel,
Keert niet te rug door zuchten, kermen, klagen
Der nasmert: doch hy storf hier niet geheel.
Het beste deel, de geest, bleef noch in 't leven.
De geest, die zich verspreit in meenig dicht,
Ter goeder uur weër aan den dagh gegeven,
Brengh door den druk ANTONIDES in 't licht.
Zyn Ystroom laat zich aan al d'eeuwen hooren,
Zoo ver 's Lands vloot de vrye zee beschiet.
Zyn lofdicht noopt het heldenhart met spooren,
Terwyl het staal, noch loot, noch doot ontziet.
De Ruiter, Tromp, van Gent, en andre Helden,
Staan hier in 't spits, ten dienst van 't vaderlandt.
Hy leert hun deught met lof en dank vergelden.
Zyn vreedicht leit den kryg en moordt aan bandt.

Zyn:

Zyn luit vermaakt de taaffels en de sponden.
 Daar hy een' toon op 't huwlyksleven zet,
 En zinght de vreught en vrucht der trouverbonden,
 Verlangt de Bruidt naar 't kuische bruiloftbedt.
 Zyn lierzang heeft Latyn noch Griek te wyken.
 Op 't jaargety der vrienden wekt hy vreught.
 Zyn lykdicht treurt en troost: het leit de lyken
 Ten grave, en meldt d'onsterflykheit der deught.
 Zyn mengeldicht geeft keur van kunstafreelen.
 Zyn byschrift brengt meer leven in de print,
 Dan al de verf der krachtigste penseelen,
 Daar 't oog alleen den schyn van 't weezen vindt.
 Zyn treurtooneel toont Sinaas ongelukken,
 De boosheit van de dolle dwinglandy,
 D'ellende die de grootsten kon verdrukken,
 De broosheit van de booste heerschappy.
 Dus leeft en zweeft zyn geest in al dees blaâren,
 Naukeurig door zyn vaders handt vergaart.
 Dees dichtkunst tart het roesten van de jaaren,
 Nu zulk een zorg die voor bederf bewaart.

G. BRANDT.

Aan zyn' vader.

Geen sterven kan, o vader, u verhinderen
 Dat gy uw zoon noch naa zyn doot verplicht:
 Gy brengt al wat zyn geest ooit teelde in 't licht.
 Men noem u dan den grootvaâr zyner kinderen.

G. B.

Ter gedachtenisse van de Heer

JOANNES ANTONIDES vander GOES.

Wie houd myn oogen af van schreyen,
Wie bind myn tong om al de lucht
t'Ontsteeken met geklag en zucht,

Terwyl ik u na 't graf zie leyen?

ANTONIDES, ô groote geest,

Gy zyt, helaes, gy zyt geweest:

En op de middag van uw jaaren

Gaat met verhaaste schielykheid

Uw levens-zon ter aarde vaaren,

Te vroeg, t'ontydig ons ontzeid.

Melpomene, met bittere greepen

Ryt, van gedachte en zin beroofd,

De blonde lokken uit haar hoofd,

Ter dood om 't bange hert beneepen.

Ach, roept zy, ach, myn eer en kroon,

ANTONIDES, myn waardste zoon,

Myn Orpheus, moet ik u zo derven!

En is 't niet in der Goden magt

Van rou en ongeneugt te sterven,

Als wanhoop hunne ziel verkragt!

O Amstelnimf, zoo rood bekreeten,

Zoo troosteloos, zoo ongedaan,

Wat gaat, ach arm, wat gaat u aan!

Hoe zult gy dezen slag vergeeten!

O vader Y, wiens brakke vloed

Befchreit den wond van uw gemoed,
Wie zou uw traanen kunnen toomen?
Ja, fchrei, befchrei die gulde mond,
Wiens heldere trompet uw ftroomen
Noch verder dan uw fchepen zond.

Wie zal met eeuwige laurieren,
By 't gieren van het doodlyk loot,
En donders van uw oorlogsvloot,
Uw trotfe zeetriomfen fieren?
Wie zal uw wapenschild en ftaat
Op wieken van zyn heldemaat
De wereld omme en omme voeren?
Wie zal met lieffelyker zin
Het hart van uwe jeugd zoo roeren
Dat alles brande en blaak' van min?

O pen van hemels vuur gedreeven,
O boezem vol van hemels vuur,
O eelste proefftuk dat Natuur
Heeft federt duizend jaar doen leven!
'K verlies my in het ruime veld
Van uw verdienften ongeteld,
En moet voldoen met zedig zwygen.
Waar zou ook uw vergoode lof
Den mond van eenig dichter krygen,
Bequaam tot zulk een zwaare ftof?

De Zanggodinnen; om te toonen
Hoe waard dat uw gedachtenis
Aan hen en vader Phoëbus is,

Als alderlieffte van hun zoonen,
 De Zanggodinnen bouwen zelf
 Een ryk een pragtig kerkgewelf,
 Waar in uw beeltenis zal pryken.
 Hier zultge, in louter goud gestelt,
 Apol geheel en al gelyken,
 Van Vondel en van Hooft vernelt.

De Faam en Eeuwigheid daar boven,
 Bekranffen u met laurenblaan:
 De groote Mantuaanse zwaan
 Voelt in uw min zyn boezem flooven.
 Hy fpreit zyn vleugels luchtig uit,
 Verheugt in 't mannelyk geluid
 Van uw volmaakte heldenzangen.
 Ter zyde ftaan Bevallykheên,
 Die, met hun voesterling bevangen,
 Van twee paar harten maaken een.

De Nyd, vertreede van uw voeten,
 Verliest haar uiterfte geduld:
 Haar pruik, die vol van flangen krult,
 Moet nu den luft der tanden boeten.
 Zoo leeft, ANTONIDES, zoo leeft
 De naam dien u de dichtkunft geeft:
 Zoo blyft gy eeuwig in gedachten:
 Terwyl wy nimmer na uw dood
 Een diergelyke geest verwachten,
 Die voor de wereld zy te groot.

JOAN VAN BROEKHUIZEN.

Op

Op de
G E D I C H T E N

Van wylen

Den uitsteekenden Dichter

D. JOANNES ANTONIDES vander GOES.

Door zyn Vader verzamelt.

ANTONIDES, is 't waar? is 't waar? zyt gy geweest?
En moet myn droeve galm nu klaagen aan uw' geest?
Uw' geest, uw' groote geest, van Godlyk vuur gedreeven,
Die, schoonze 't lyf verlaat, in eeuwigheid zal leeven;
Moet ik die met Cipresse en letteren van druk
Ontmoeten? dat 's voor ons een deerlyk ongeluk!
Ach, al te deereylyk! te deereylyk! voor vrinden
Die by uw leeven u zo teér, zo trouw beminden.
O Groote Ziel! die nu, in 't ongenaakbaar licht,
Bespiegelt van na by, met uw volmaakt gezigt,
De starren, Zon, en Maan, en de andere planeeten,
Daar gy by Febus op Parnassus zyt gezeten;
'k Misgun die vreugde u niet, Apolloos dubb'le Zoon,
Pronk eeuwig! eeuwig! met zyn onverwelkb're kroon;
Wat heeft hy u een schat van kunst en geest gegeeven!
Gy gaaft de zieken, door zyn kruiden, weér nieuw leeven.
O Arts van lichchaams geest! o Arts van lichchaams kwaal!
O Arts der Poëzy! van Roomsche en Duitsche taal!
Leef gy om hoog, terwyl wy hier om laag uw' dichten
Gebruiken, om 't verstand van blindheid te verlichten:
Een werk, zo zacht, zo glad, zo groots, waar meé de Faam
De Nyt gemuilband houd, tot glory van uw' naam.
Indien ik ben belust myn geesten te vermaaken,
Te aanschouwen hoe een Vorst in 't Keizerlyk scharlaken

Ten

Ten Troon treded, ik kan straks myn heete lust verzaan.
 't Zy ik de Zeemonarch de strand wil zien bestaan
 Met duizend kielen, die, uit duizende Kartouwen,
 In donder, vlam en vuur de dood gezelschap houwen,
 Wanneer gy door uw' pen de Helden voert in 't vier,
 Die eeuwig leeven op het veld van uw papier;
 Of dat ik schep vermaak in teed're minnezangen,
 Die zo veel zielen, als 'er hooren kunnen, vangen;
 Het zy ook wat voor stof, die deftig is, my smaakt,
 Ik vind die in uw boek geheel en al volmaakt.
 Zweeg ik, ANTONIDES, de golven zouden spreekken,
 En de God zou van vreugd 't hoofd uit zyn kerker steeken,
 Om dat gy zyn gezach en aanzien zette in 't licht,
 En maakte zyne naam onsterfelyk door uw dicht.
 Wat gaast gy menigmaal, door uw' vergoode snaaren,
 't Geleide aan zyne Vloot door 't barnen van de baaren;
 Van daar het Zonnelicht aan de Oosterkimmen blinkt,
 Tot daar 't in 't Weste weër met flauwer straalen zinkt.
 Zoo ver zal ook uw' lof al de Aardkloot om braveeren,
 Als gy zyn kielen door het Pekel deed laveeren.
 Men spille tyd, noch zorg, noch geef zich in gevaar
 Om Landen te bezien; men leeze uwe Ystroom maar.
 Wat zynwe aan u verplicht! wat hebt ge ons nagelaaten
 Een ryke stof, vol pit, vol merg, vol honigraaten!
 Wat draagt uw' vader 't werk een vaderlyke gunst!
 Wat is het wel geplaatst, geschikt na orde en kunst!
 Zo zorgde Varius voor Maroos heldenblaaren,
 Die vry zyn voor de roest, en kanker van de Jaaren;
 Gelyk als de uwe zyn. Zo leeft gy naar uw' dood.
 Zo wordt van tyd tot tyd uwe eer en lof vergroot.
 Indien ik naar waardy u zou een Grafsteê bouwen,
 Zo most my voor een tyd uw' geest wat onderhouwen;
 Dan zoud gy 't schitt'ren zien van Marmer, Jaspis, Goud;
 Zo schoon als gy 't wel eer voor Vondel hebt gebouwt.

J. PLUIMER.

Op

Op de

G E D I C H T E N

Van

D^r. JOANNES ANTONIDES

vander G O E S.

HElaas! wat hoor ik! ach de lucht,
Looft klacht op klacht en zucht op zucht;
De wolken schreijen met de winden,
Apollo treurd; de Zangberg beeft;
De dichtkunst twyfeld of ze leeft;
Het laat zich al in droefheit vinden.

Waar berg ik my in deeze nood?
Myn vriend ANTONIDES is dood;
Die Heldendichter, 's waerelts wonder:
De ziel, de zuyl, die held're zon,
Der Nederduytsche Helikon,
Gaat op de klaare middag onder.

Bedaar, ſchep moet verſlaage geeft,
ANTONIDES is niet geweest,
Hy leeft door 't Y op alle ſtroomen;
Hy leyd met zyn vergode hand,
Als in triomf, Bellone aan band;
En heeft de onſterf'lykheit bekoomen.

Hy leeft, met helden die voor heen,
Op 't bed van eer, zyn overleên,
Noch in hun lof, door hem gezongen;
Dies hy met dubb'le lauren praald,
Van daar de zonne ryft en daald,
En leeft, op goôn en menſchen tongen.

't Is noodeloos dan meer beweend,
Zyn heilige aſſche en koud gebeent;
Zyn Vader, geeft hem ons herbooren,
In deeze blaân, daar al wat leeft,
En luſt tot de Eedele dichtkunſt heeft,
ANTONIDES kan zien en hooren.

PIETER de la CROIX.

Op de
W E R K E N

Van de HEER

J. ANTONIDES vander GOES.

— *A quo, ceu fonte perenni,
Vatum piëriis ora rigantur aquis;*

ANTONIDES ten starren ingevaaren,
Op 't zoet geluit, en klinken van zyn snaaren,
Liet achter zig een schat, een erffenis,
Die ruim genoeg onze aandacht waardig is.
En kan het ons, en mag het ons gebeuren,
Dat pronkjuweel met ongesloote deuren,
t'Aanschouwen? nu met vlyt by een vergaart,
En voor bederf van tyd en nyt bewaart?
Myn Zangheldin door deeze uytneementheeden,
Zoo schoon geschikt in order, en geleeden,
Verbystert, kent nog ziet haar zelve niet;
Maar tracht alleen op 't zwakke harders riet
ANTONIDES te volgen, zegt te queelen,
Daar zyn trompet weet krachtig voor te speelen:
'T zy die de lof van de Yfroom maakt bekend,
En draagt van 't eene aan 's werelts ander end;
Of 't bloedig zwaart van Mars rukt uit de scheede;
Of vleid zyn toon op d'aangenaame vrede,
En sluit Bellone, en haar geweld aan band;
Of leid de Bruid met vreugd naa 't Ledekant,

En dekt haar zacht met Leliën , en Roozen,
Ter rechter tyd geplukt , en uitgekoozen ;
Of voert het Hof van Sine op ons toneel ,
Daar Vorst Trazil , in 't barnen van krakeel ,
Beroert met kracht den Schouburg en zyn deelen.
Wy zwygen hier van zoo veel andre speelen ,
En zangen , die hy zelf voor bastert kent ;
Om dat een hand , het speeltuig ongewent
Dat schoon Muzyk ontsiert , en dooft zyn luister.
Voor 't Zonnelicht is al 't gestarrent duister ;
Maar 't voegt niet dat een kaers op 't middaglicht ,
Zyn stralen schiete , en flikker voor 't gezicht.
ANTONIDES moet maar alleenig zingen.
Zyn stem heeft magt om helder door te dringen.
Wie met hem zingt , hy schreewe uit al zyn kracht ,
Wort slechts gelyk een Marsyas geacht ,
Die meer zig zelf als andre kan vermaaken ,
Die speelt en blaast met opgezwolle kaaken ,
En daegt , verwaant , Apol ten Speelstryt uit ,
Al heeft hy maar een weggewurpe fluit :
Doch zoo zyn kunst nog iemand kan bekooren ,
Dien Midas dient gekroont met eezels ooren.
ANTONIDES verdient de laurekroon :
Hy zingt een onnavolgelyke toon.
Maar wie behoeft hem eer , of lof te geeven ?
Hy heeft die zelf met eige hand geschreeven ,
En groeit , en groent zo lang de koopvaardy ,
En oorlogsvloot zig baakere op het Y.

BARTOLOMEUS van GENT.

I N H O U D

V A N ' T E E R S T E D E E L .

De YSTROOM, in vier boeken begreepen. 1 &c.

H E T T W E E D E D E E L .

Zetriomf der Veneetianen.	-	-	-	1
Op den Oorlog met Engeland.	-	-	-	4
Aen den Hollandfchen Leeuw.	-	-	-	5
De Teems in brand.	-	-	-	6
Op de goude koppen, vereert &c.	-	-	-	9
Belloone aan Band.	-	-	-	12
Nederlaeg der Turken.	-	-	-	33
Zetriomf, in zomermaent 1673.	-	-	-	35
Oorsprong van 's Lands ongevallen.	-	-	-	36
Nederlandsche Zetriomf.	-	-	-	40
Darde Zetriomf.	-	-	-	42
Op de Vrede tuffchen Vrankryk &c.	-	-	-	45
Bruiloftsgedichten.	-	-	-	49
Verjaergedichten.	-	-	-	129
				Lof-

Lofdichten.	-	-	-	-	-	142
Lyk- en Grafdichten.	-	-	-	-	-	165
Mengedicht.	-	-	-	-	-	205
Op afbeeldingen.	-	-	-	-	-	273
Vertalingen.	-	-	-	-	-	281
TRAZIL of overrompelt Sina, Treurspel.						1 &c.

Waer by gevoegt

Het Leven des Dichters, met verscheide Lyk- en
Grafdichten op des zelfs overlyden.

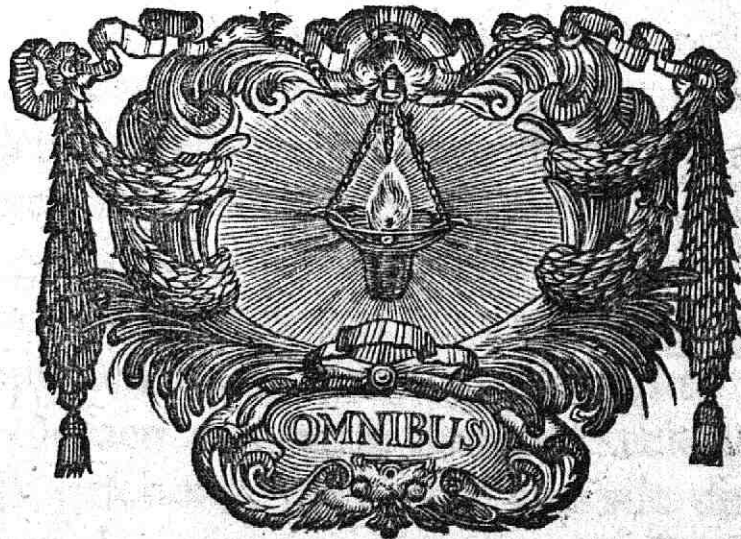
1841
König von Preussen
1841

D E
Y S T R O O M.

Begreepen in vier boeken.

Door

J. A N T O N I D E S van der G O E S.

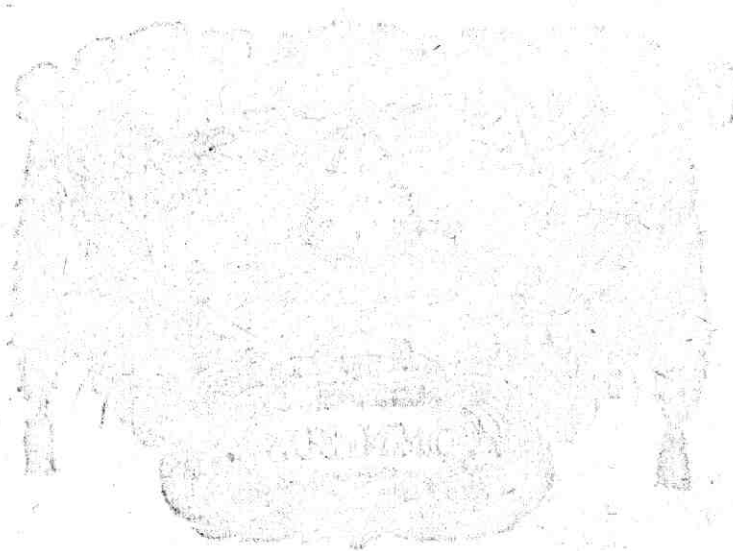

A M S T E R D A M,

By JAN RIEUWERTSZ., PIETER ARENTSZ.,
en ALBERT MAGNUS, Boekverkoopers, 1685.

D E

Y E A R

MADE IN GREAT

BRITAIN

S T R O O M F E S T O E N

Aen den hoogedelen welgeboren grootachtbaeren Heer

Heer KORNELIS de VLAMING
van OUDSHOOREN,

Ridder, Heer van Oudshooren en Gnephoek &c.

Burgermeester, &c. en Raed ter Admiraliteit tot Amsterdam.

MYn zanggodinne wijd eerbiedig haer gedicht,
OUDSHOOREN toe, en treet vrymoediger in't licht
Op zulk een' grooten naem, al komtze min verheven
Van trant, en telkens van haer onmaght neêrgedreven,
Alsze op haer pennen scheen te stijgen van den grond;
Die luister legt haer weêr de woorden in de mond,
En zetze leven by. wie kan haer vier bedwingen!
Nu 't haer gelukt den lof der oude stam te zingen,
Die schier voor eene trits van eeuwen, opgevoert
Ten Bisschoplijken stoel, het maghtig Sticht, beroert
Als in een' Oceaen van bittere staetkrakkeelen,
En vreesfelijk geschokt, gescheurt aen alle deelen,
Bestraelde met den glans van haere myterkroon;
Die op 't eerwaerdig hoofd van Willem eens zoo schoon
Te gloeien scheen: na wienze eerbiedig, op 't behaegen
Der kristewerrelt, wierd aen Jakob opgedraegen;

Twee Ridderſ telgen uit OUDSHOORENS gryzen ſtam.
En ſchoon 't Aertsbiſdom aen een heimelijke vlam
En teering quijnde, door den nijt der vloekverwanten,
Die tegen 't wettig recht der Biſſchoppen zich kantten,
Noch zwichte 't voor geen' ſtorm van oorlog of gewelt:
Maer reikte van den kant des Yffels, tot het Scheld
Met zijn gewijden ſtaf. het is de haet onſchoten,
Dien ouden Stamboom ſtreng te ſnoeien van zijn looten.
Zy flooft zich zelf vergeefs te barſte, en ſpilt haer kracht.
Gelijk de noordzee, als een zeehoos onverwacht
Van een ſcheurt, en naer ſtrand gejaegt van onweêrbuien,
De zonne blind, en ſchent het noorden tegen 't zuien,
Het hoeft van Vliffingen en 't zwaere paelwerk beukt,
En ſtoot op ſtoot rammeit: maer dat ſtaet ongekreukt
Op zijnen wortel, en verduurt de felle vloedden,
Tot zy van zelf hun drift verliezen onder 't woeden.

Het adelijck geſlacht, in zulk een' langen ry
Van eeuwen noit geſcheurt, nu uit de heerſchappy
Geſchopt, dan weêr in top gedraegen, nae het keeren
Der ſtaeten, en de zucht der maghtige overheeren
En Graeven, ſtak het hoeft weêr boven t'Amſterdam,
En zegende de Stad met d'eere van haer' ſtam,
Ruim voor twee eeuwen in het ſtaetbewind geheven
Op 's Burgermeesters ſtoel, een glory, die den neven
En looten voortgereikt, nu noch d'OUDSHOORENS kroont.
En dankbaer hunne deugd erkent, maer niet beloont.

Gebeurt ons d'eere, dat wy 's Burgervaders ooren
Met onze ſtroomwijze en den lof van 't Y bekooren;

En

En hy den strengen boog der staetzorg, jaer op jaer
Ten dienst des lands gerekt in oorlog en gevaer,
Ontspanne, en eenmael zich gewaerdige te keuren,
Waer zich mijn Stroomfestoen met voeghelijke kleuren
Schakeert, of schiet te kort in bloemen en sieraat:
Mijn Stroomninf wil met vlijt zich reeglen nae die maet,
En zelf haer eigen stem en klanken overzingen.
Nu kruiptse langs den kant, en volgt de stroomelingen
Van achtren in hun zogh op Thetys feestbanket.
Of treet den Ygod nae en zijn doorluchtig wed,
Het zy hy vreedzaam streeft, of vreesfelijk aen 't loeien,
Komt langs verdronken veld en akker heenevloeien.
Maer minder achterhaelt mijn zangheldin den lof
Der zeevaert, en bezwijkt in zulk een keur van stof:
Daerze in zoo eng een perk gedwongen en beslooten,
Als maer in schaduw groet de Nederlandsche vlooten,
Die daeglyx dryven op den Ystroom af en aen,
Een' milden oogst van schat inscheepen en onlaên,
En hier gemaert, geen vloot vertoonen op de plassen,
Maer een geweldig bosch, ten golven uitgewassen,
Geduurig weêr gesloopt en weder aengegroeit,
Een schrik der zee, zoo ver Neptuin om 't aertryk vloeit:
Het zyze alleen om winst het schuimend pekkel klooven,
Of brullende van haet, en 't Yperk uitgestoven,
De rovers temmen en brantschatters van de zee,
En koopen met het bloed der vyanden de vree.
Of blixemen in 't oog der Afrikaensche mooren,
De waterhonden, tot oneedlen roof gebooren.

Maer

Maer schoon de stem my in zo zwaer een werk begeeft,
Die klinken moest, zo ver de kiel op 't water zweeft,
De zon de vlooten volgt, en voorgaet met haer straelen,
Of steil uit haren trans die hem op 't hoofd laet daelen;
Dat schroomt OUDSHOOREN niet te nadren, die een lit
Der hooge Zeeraed, wringt den winden het gebit
Kort in den mond, en laet zomwyl, om lucht te scheppen
Op 't zeilryk Y, matroos zich in een roeijacht reppen,
En kleene sloepen; schoon zoo menig zeegevaert
Gereet staet op zijn' wenk. dat is der goden aert,
Dat is hun trant, elk aen te zien met gunstige oogen,
Elk te waerdeeren nae zijn yver en vermoogen.
De zelve koelte die de krygsvloot voert uyt zee,
Brengh ook den boeier en galjooten op de ree.
De zon, die met haer' glans verquikt Olyf en Ceder,
Lonkt tijdeloozen toe in 't eerste lenteweder,
En queekt de veltbloem aen. de zee ontzegt geen' vloed
t'Ontfangen, schoon hy kruipt en sleept met traegen voet,
Zoo wel als die van trots en hovaerdy gezwollen,
Met vliegende karros komt in haer boezem rollen.
Maer loopt mijn stroomgodin met al te flaeu een toom:
Wie stamert niet in d'eer van 's werrelts rijksten stroom.

V O O R R E D E N.

VEelen zal het misschien vreemt voorkoomen, dat wy dus breet in den lof van eenen stroom uitweiden, wiens paelen en grootte met weinig woorden waeren aen te wijzen: want schoon men niets zoo gemeen vint by de Poeeten, als de beschrijvingen der vloedten, die zy zoo sierlijk in hunne werken schakeeren, als die met hun zilvre wielingen door den aerdkloot heen vloeien: nochtans is het een ongewoonte, een geheel werk van die stoffe te weeven, en een onvruchtbaeren arbeit, 't en zy men de zelve verrijke met sieraden en loofwerk, en die eenen glans byzette door een vermenginge van gevoeghlijke verwen: 't welk minder is te bepaelen, en naer eenerhanden regel te schikken; om dat veelen rustigh den dichter eene vryheit inwilligen, die hem anderen, van naeuwer gewisse in de dichtkonst, voor een vlak van ongebondenheit en onbesnoeiden stijl zullen aenwrijven. *Quintiliaen berispt in Ovidius de weelige overvloeiendheit van geest, en rijkdom van verstant;* daer anderen, om de zelve, hem als eenen Finixdichter in top verheffen. wy hebben ons niet ontzien den ruimen toom te neemen, onder de glorie des Ystroms, ook de maght van Amsterdam te trompetten, en de zeevaerd, de zenuw der Nederlandsche mogentheit, op te haelen. 't geheele werk hebben wy in vier boeken afgedeelt. indien men die naer den juijsten draet moest schikken, zoude het eerste en laetste elkanderen in ordre volgen: want even als het eene boek den zoom van het Y beschrijft, gelijk die halve maenswijze zich kromt langs de stadt; zo verhandelt het andere, het overige deel van den Ykant, de Waterlandsche dorpen, de beschryving van den Ystroom, en de geschiedenissen daer voorgevallen. het tweede boek, nae die verdeeling het derde, telt de vaerten naer andere gewesten op, en de schatten, die, door de zelve, in den schoot van het Y worden uitgestort. het derde, 't welk andersins het leste zou wezen, begrijpt de verzieringe van een krakkeel der vloedgoden, op de gulde bruiloft van Thetys en Peleus, met zulk eene vrypostigheit opgezongen, gelijk d' aeloude en hedendaegsche dichters hunne stoffen en historien onder de schaduw van fabelen en ver-

**

dicht-

dichtfelen bewimpelden. want schoon wy niet onkundigh zijn, dat eenigen zich aen de naemen van goden en godinnen stooten, om datze naer der heidenen gewoonte zweemen; en anderen alle onnatuurlijkheit en onwaerschijnlijkheden strengelijk uit de poëzye verban-
nen; meenen wy echter te kunnen volstaen, met de eerste te gemoet te voeren, dat de zon der kristelijke waerheit al lang zoo helder door de dampen en den nacht des afgodendoms is doorgebroken, en rijkelijk alom haere straelen verspreid heeft, dat niemant voortaan onbewust is, hoe diergelijke naemen, als een tael der dichteren, in gebruik zijn; die, om hunne werken met meer luister op te tooien, gewoon zijn d'elementen en levenlooze stoffen, als personaedjen in te voeren. Dus verstaen wy by de watergoden, eenvoudig genomen, niet anders dan het water. wien het echter lust de naemen der vloedgoden, op andere historien of gevallen te passen, sonder wanschiklijkheit, dat wort aen zijn keur en overlegging vrygegeven. ondertusschen geloofve ik niet, datmen iemant zoo quaetwilligh of redeloos zal vinden, die ons de naemen der goden &c. als een merk van 't heidensch ongelooft zal willen optijgen, en voor een ongerijmtheit toeschrijven: schoon de Fenix der geleertheit, Huig de Groot, dit zelf schijnt gevreesd te hebben; gelijk blijkt in eenen brief, aen zijnen broeder Wilhem de Groot geschreven, en voor zijne latijnsche gedichten uitgegeven. waer van de zin hier op uitkomt; *dat hy ducht, of men hem ten argsten nae mocht duiden, dat hy somtijts goden invoert. Hy bekent dat zulk schrijven een streep van reukeloosheit had verdient, ten tijde, dat het heidendom als koningin heerschte; 't welk nu zonder eenig gevaer was: dewijl elk weet dat met die naemen somwijl de gestarnten, elementen, of geesten, en somwijl de mogentheit van den eenigen waeren God verstaen worden.* Het orakel der hedendaegsche Latijnsche Poeten, Nicolaes Heinsius, verdaedigt zich selven bykans op de zelve wijze, voor den kostelijken beemd van zijne gedichten: want nae dat hy gezegt had, *byzonderlijk tot navolging der ouden, de benaemingen der goden gebruykt te hebben, en zich heel vreemt van hun ongelooft te houden: beroept hy zich, op de oudvaders, en voorvechters der eerste kristenen, die self in hun schrif-*
ten

ten tegen de heidens en afgodisten, Jupiter voor den hemel, Apol en de Muzen voor de geestigheid der dichtkonst, en Venus voor de minne noemen, en van de naemen van Pluto, Styx, Fortuin en diergelijke overvloeien. De historieschilders stoffeeren hun tafereelen rijkelyk met beelden van goden, die op hun verzieling passen. hier schuilen de minnegoden in festoenen van myrten, en bloemen, uit Adonis bloet gewassen; daer zietmen Mars den jongen oorlogsman het vier in 't hooft jaegen, en een hart onder den riem steeken: elders verschynen de hartstoghten, en neigingen van tooren, nyt en andere, of de jeugt en ouderdom in de gedaente van werkende persoonen. de beeldhouwer verziert vrymoedigh alle soorten van watergodeu, met hun kruiken en kranffen naer zijne vindinge uitgebeelt; hy vertoont alles met maght van beelden en goden. wie telt al de Jupiters en Dianen die daeglijx uit steen worden gehouwen, en in alle hoffteden ten toon gestelt! en zal iemand van een gefond oordeel gelooven, dat hun oogmerk zy d' afgodery te handhaeven en stijven? niemant die het Amsterdamsche kapitoel, het achste wonderwerk der werrelt, en onze nieuwe paleizen langs de heere en keizersgraffen, met zoo prachtig een beeldwerk van goden ziet opgeheemelt, zal gelooven, dat dit geschiet, om het verstorven Heidendom en zijne ongoden, uit den afgrond, en affchen weder op te wekken. met geen reden kan iemand de vryheit des dichters besnoeien, die in de schilderkonst en beeldhouwery wort geleden: behalven dat de dingen die men ziet, een grooter voetstap en indruk nae zich laeten, als die alleen gelezen, en met minder krachtige verbeelding door het verstant begreepen worden.

De onwaerschijnelijkheit evenwel die door de benaemingen van goden en fabelen der aelouden, op hunnen trant ingevoert, schijnt veld te winnen, zal mogelijkenigen van zoo groot een gewicht toetschijnen, dat zy daerom, alles wat'er nae gelijkt, als strenge Katoos, zullen willen uitroeien. doch die met my verstaen, dat de sierlijkheit van vindingen een waere hoofddeugd der Poëzye is, zullen lichtelijkt oeffstaen, dat het den dichter niet alleenlijc vrystaet, maer dat hy zich moet bevlytigen, om met die schatten zijne stoffen [t en waer zy het

niet lyden konden] te verheerlijken. van welcke vindingen ik de geestichste oordeele, die op den leeft der oude en befaemde dichters schoeien, als die, van hand tot hand overgereikt en gezuivert, een spraek der dichtkonstenaeren zijn geworden: zoo wel als de rechtsgeleerden, artzen, en inzonderheit de filozofen en redenaers, met eigen wijzen van spreken, van andere taelen afgescheiden, beknopt hun gedachten uitdrukken. wy fullen ons hier wederom met een spreuk van den welgemelden Heere N. Heinsius behelpen, en die om de sierlijkheyt der taele ten deele byvoegen. *Fabulis etiam quam par erat, frequentioribus, iisque ex ultima depromtis antiquitate, versus subinde meos aspergi, non desore, qui reprehensuri sint, jam dudum praevideo.* een weinig daer nae volgt. *Præstantium sanè ingeniorum quorum opera felici ac cura poësis perpulchre de novo post renatas literas polita sit & exculta, cum tam nostro hoc quam superiori sæculo uberrimus proventus fuerit ac annona perquam fœcunda, in eo tamen peccasse illorum plerique sunt dicendi, quod neglectu fabularum, ab antiquitatis æmulatione longius recesserunt. Nos Plutarcho maximo gravissimoque auctori adsentimur, poësin ἀμύθηον plane ἀδύχρον esse: fabulasque vitam atque animam Musarum nuncupare non dubitarim.* dat is: Ik heb al lang wel voorzien dat het my aen geen berisppers zal ontbreken, om dat ik hier en daer in mijne gedichten meer fabelen, en die uit de geheimste schatkamer der outheit opgezocht, vermenge, als juist van noden was &c. schoon het ontrent onzen tijt aen geen rijken oogt van zeer voortreffelijke verstanden heeft ontbroken, door wier gelukkige hulpe en zorg de poëzy opnieus (nae dat de geleertheit weër heerlijk haer hoofd heeft opgesteeken) gebout en gepolijst is geworden: zoo maghmen nochtans veele van hen beschuldigen, dat ze, door kleinachting van het gebruik der verdichtselen, te verre van den voorgang en voetstappen der ouden zijn afgeweken. wy houden 't met den grooten Plutarchus, dat de dichtkonst zonder verziering, zonder versiering en zielloos is, en ik noem vrymoedig de verziering, de geest en 't leven der poëzye. ontallijke fabelen, en die geen waerschijnlijkheit hebben als uit den zwier des dichters, komen ons alsins te vooren. Homeer vloeit daer van over. Virgijl brengt Aristeus, den byefokker, onder

onder 't water, by de vlietgodin Klymeene, zijne moeder, in den rei der
stroomvorstinnen, daer hy de bronnen der voornaemste aertsvloeden
ziet: hy wort in 't pluimsteene hof der vlietgodin ten bankette genoo-
dicht, en onderwezen, hoe hy op't Ematisch strand, den zeewichelaer
Proteus moet verstrikken, en uit zijnen monde met dwang den aert der
byen leeren. De zelve, laet den Tybergod, met een kroon van riet ge-
huld, den slapenden Eneas aanspreken, en hem het geval van Askaen
voorspellen. Nazo geleit Theseus met zijne spitsbroeders in 't paleis
van den vloedgod Achelöus, die hen nodight, in de stilte van zijn hof,
den vervaerlijken oploop der baeren t'ontduiken, hen vrolijk onthaelt,
en met vertellingen den tijt en 't verlangen van zijne gasten bedrieght.
In het godlijk werk, de baerende maegt, van Sannazaer, spelt Proteus,
in een rey van Nymfen en vlietgodinnen aen den Jordaenstroomgod
de aenstaende mogentheit van den Heiland des werrelts. In het derde
boek van de Luffhoven, door den geleerden Jezuyt Renatus Ra-
pijn gezongen, verliest de bronnimf Isis, by den brongod Askaen ter
maeltijt, tusschen andere vlietgodeffen, gezeten, op den schoonen Hy-
las, den metgezel van Herkules, en ontfangt hem in het water. De
Heer Vondel laet in zijn geboortedicht van Prins Willem van Nassau,
de haegsche Vyvernimf met al haer gespeelen en waterstoet, uit den
grond opborlen, zy zitten in den vyver dwars en schrylings op dolfij-
nen, en vermaeken zich met waterspeelen. de zelve voert in zijn treur-
spel van Palamedes, Neptuin spreekende in: gelijk ook de Droft
Hooft den Vechtstroomgod, in zijn Geraerd van Velzen. en wat is
onder de tooneeldichters gemeener als *Deus e Machina*, eenen god
ten tooneele te voeren, die den knoop der geheele treurstoffe ontbin-
de. de konstenaers echter kunnen allermint onwaerschijnlijkheden in
tooneelwerken toestaen, als die een waerachtige vertooning van een
ware geschiedenis behelzen, en den toeziender daedlijk hinderen, als
zy van de natuurlijkheit afwijken. de heilige schrijvers zelf zijn niet
vreemt geweest, van levenloze stoffen, als levende en verstandige per-
zoonen aen te spreken. Koning en Profet David gebiet *zonne en
maen, alle lichtende sterren, en de wateren die boven de hemelen zijn,
den Heere te loven, gelijk ook de afgronden, vier en hagel, sneeu en*
* * 3 *damp*

damp en den stormwint. de zelve vraegt in het hondert en veertiende harpgezag de zee, waerom dat ze vloot? en den Jordaenstroom, dat hy te rugge keerde? de bergen, dat ze opsprongen als rammen, en de heuvels, als lammer s? zoo geeft hy elders de zee oogen, als hy zegt, dat ze Israëls vlucht uit Egypten aenzagb, en de rivieren handen als hy in het achtennegentigste gezag hen aenmaent met de handen te klappen. welcke wijzen van spreekken t'eenemael na den trant der dichteren en hun verzieringen geschikt zijn, en de majesteit der heilige harpgezagen zonder twijffel vermeerderen. maer wäer toe meer voorbeelden opgehaelt, daer toch alle Poeten hier van overvlocien? wy hebben ons niet geschaemt in de schaduw van zoo groote lichten te schuilen: 't zywe zomtijts de verzieringen op hunnen trant hebben naegebootst, of die van hen ontleent, in ons werk, nae onze stoffen geschikt, ingevlijt. zy scheenen my hier noodzaekelijk. maer gelijk overal in de dichtkonst, is byzonderlijk hier eene scherpe naeukeurigheit van noden, op datmenze zoo niet op elkanderen proppe, datze door hun meenigte, als een deel razende Bachanten, met woelen en schermen den lezer verbysteren: of zoo stijf en stram inplakke, datze, als stomme stokbeelden, met krytende werktuigen wanschikkelijk bewoogen, meerder deernis of verfoeying, als vermaek verwekken. ik heb ook de schraelheit der stoffe te gemoet gekomen, met nu en dan uit te weiden met afwijkingen, [die by de Latijnen *Digressien* worden genaemt] welke ik, 't en zijze als by 't haer in 't gedicht worden getrokken, oordeele eene byzondere rijklijkheit het werk by te zetten, hier in op den voorang der doorluchtigste Poeten steunende, die zich selven schijnen geveleit te hebben, als zy die, gelijk een' kostelijken inflag, wisten in hun stoffe in te werken. Virgyl, en al de Grieksche dichters, maer byzonderlijk Nikander, in zijn landgedichten, springen gelukkig van hun stoffe, in byverdichtfelen over, om den lezer te vermacken. Makrobius tekent aen; dat Virgyl, de schrale en lastige beschrijvinge van den landbouw telkens met een uitweidinge tempert, en dus den lezer te gemoet komt: want in het eerste boek van zijne landgedichten heeft hy de voortteekenen van onweer en stormen: het tweede is met den lof van
het

het landleven opgepronkt, het derde eindigt met een sterfte van 't vee; gelijk het vierde en laetste met de historie van Orfeus en Aristeus. dus hebben wy meede met verscheidenheit van invallen den lust van den lezer wakker gehouden, en zijne verzaedtheit willen betten. by al dit komen noch tot een ongemeen sieraet de konstige printen van den geestrijken Romein de Hooge; waer aen wy niet twijffelen; of de kenners zullen stoffe tot vergenoeging vinden.

Maer gelijk wy in dezen Ystroom byzonderlijk op de verdichtselen hebben toegeleit, zullen wy ons misschien nae dezen verder in een werkstuk van langer adem inlaeten; 't welk onder de hand alreets begint te groeien, en waer in de stof geen heidensche fabelen, of andere van diergelijken aert, toelaet.

Eindelijk, indien het my geoorloft was de woorden van Cyrus, den Monarch van Persien, zonder opspraak op my te passen, ik zoude zeggen, dat ik meede zomwijlen eenige mijner vrienden, om hun oordeel te hooren, gelijk hy den Lacedemonischen Lyzander in zijnen lusthof, op mijn stroomgereght onthaelt hadde, en u, mijn lezer, nu meede op het zelve noodigen; en gelijk de Koning van zijne plantagie zeide: *deeze mantelingen en dreeven zijn van mijn vindinge, die bedden, en bloemperken en prieelen zijn alleen door my dus geleit*: zoo zoude ik u mede laten vertrekken, met te zeggen, dat ik het dus met voordacht en keure hadde uitgewerkt, en goetgevonden.

I N H O U D

Van de Titelpriint.

Hier toont zich *Amsterdam* als een versierde maegd.
De Keizerskroon bedekt haer opgestrikte haeren.
De mantel is bezait met kruis op kruis. zy draegt
Een scepter met een hand en oog. de zilvre baren
Van 't *I* besproeien haer' gevlamden keurs, en voet.
In haeren schild is 't merk van Raed en Borgerye.
Zy zit als aen de zoom van een' besaemden vloed,
En streelt den *I*stroomgod, die, leunend op haer dye,
De druppels van zyn' baert, als paerlen, langs haer kleet
Laet rollen. zijne kroon munt uit in kostlykheden.
Hy heeft een watervat in d'eene hand, en treet
In 't water met een' voet, hier dieper uitgeleden,
Daer d'andre *Pampus*, door zyn droogte, aen't oog verbeelt.
Hy draegt een breeden riem, die *Zuiderzeenajaeden*
Optooien met festoen en kranssen, net verdeelt
Met zeegewassen, en afsteekende sieraden.
Alcyone, in een meeuw verandert, en op 't nest
Noch broeiende, word hier den *I*god aengeboden,
Om zijne heerschappye in 't gansche zeegewest.
De troon, voor 't *I* gesticht door last der watergoden,
Wort door vier Deelen van den aerdkloot onderschoort.
De hooge waterstoel pronkt met het nieuwe wapen
Van *Amsterdam*, en 't oud, verandert op het woort
Des *I*monarchs. men ziet de *Tritons* zich vergaepen
Aen zoo veel pracht, en met den drietant staen ten toon.
De *Scheepvaerd* en *Merkuur* versieren 's *I*gods kroon.

AEN

A E N

JOANNES ANTONIDES,

Op zynen

Y S T R O O M.

Yn herffens zijn nu ongebonden vry.
Mijn eige geest mag die met lust doorwaren,
En van mijn aengebooren poëzy
Ontsluitze op nieuws de halfgeslotene åren:
En komtge die door vriendschap, ongehoopt,
Zo heuschelijk noch spooren daerze loopt?

Ik voel de spoor van uw verzoek zoo wel,
Dat ik, hoe thans van vryheid opgeblazen,
Noch eens zoo rijzend van gedagten zwel;
Om mijn genegentheid, door heilig raezen
Van vloeiend rijm, te geven vryen toom,
Tot lof van u, en uw' doorluchten stroom.

Aen d'een zy roert de groote mogentheid
Des fieren Leeuws van zeven vrye Landen
Mijn dichttrompet, ten oorloge aengevleit;
De hoogste lof van edele verstanden:
Maer grooter gonst streeft deze drift voorby
Tot lof van u, en uw' doorluchtig Y.

Aen d'andre zy verrukt de minzaemheid
Der lieve vrê mijn luit, om op te spelen,
Hoe zeeker, hoe gelukkig zy'er weid
In 't eeuwig schoon van Neêrlands lustprieelen.
Noch zingt mijn Zangheldin met grooter moet,
Tot lof van u, en uw' doorluchten vloed.

Maer

Maer denk niet, dat ik op den ouden trant
Van Helikon, dat groot tonneel der gekken,
Uw gadeloze geest en vlug verstand
Zal roemend zoeken hoog in top te trekken:
De Hemel, dien gy des te danken hebt,
Heeft in dit deel mijn roemen onderschept.

De lof en faem wort in der daet verkleent,
Wanneermen die loftuitend wil vergrooten.
Hy zegt het al, die zegt het geen hy meent.
Ik heb u hier mijn Poëzy ontsloten,
En nevens die het binnenst van mijn borst,
Bey van blanket noch zotten lof bemorft.

D. BUISERO.

Op den

Y S T R O O M,

Van

J O A N N E S A N T O N I D E S.

HEt lustprieel van wijs vermaak
En heilzaam, zonder bittere smaek,
Zoekt ooft noch west; hier magmen 't naederen:
De weerelt schuilt in deze bladeren.

J O A N S I X.

Op

Op den lof van
D E N Y S T R O O M,

Gezongen door

JOANNES ANTONIDES.

FLUVIUS REGNATOR AQUARUM.

D*oorluchtige YSTROOM, laet u hooren,
Indien gy uw geluk beseft:
De dichter is in 't ent gebooren,
Die zynen toon op u verheft.*

*En alle Nederduitsche tongen
Verwekt op zijne schoone wijs,
Van lust en yver aangedrongen,
Dus weits te weiden, u ten prijs,
Zoo wijt de fixe zeilkompassen,
De zon zien ondergaen en wassen.*

*De stroom valt smal voor zulk een' zanger,
Benaent door dijken van weérzy,
Vijf mijlen lang, of weinigh langer.*

*In zuiderzee verdrinkt het Y:
Maer uw trompetter acht geene engde,
En laet zich leeren wijt en zijt.
Hy rekt en spant uw korte lengde,
Zoo ver de kiel op anker rydt:
Zoo ver Homeer en Maro beide
Den lof van Xantus oever spreide.*

*Twee hoofsteén aen uw rechte zijde
Bestellen overrijke stof
Aen hem, die zijn gedachten wijdde
Om eene waterkroon van lof
Te vlechten om uw bieze haeren,*

*** 2

Zoo

Zoo wijt de Faem zich hooren laet ,
De waterreien op de baren
Ziet trippelen op Tritons maet ,
En levendige zonneglanssen
Van gout op 't zilvre water danssen.

Geen nevel zal uwe eer verduisteren ,
Zoo lang twee rijke nabuursteên
Naer 't ruiſſchen van uw water luiftenen ,
En gy van elk wort aengebeên ,
Daer meereminnen , uitgekoren
In uwen dienst , gereet ten diſch
Opſchaffen eenen vollen horen
Van ooft , en wiltbraet , vleefch en viſch ,
En nektar , op de Muiderbergen
Gewaffen om Parijs te tergen.

Voorwaer dit is 't banket der Goden ,
Daer niets ontbreekt. hier groeit het al.
Men magh hier koningen op nooden.
Nu braekt de nijt haer hart en gal.
Hier riekt de kruitgeur der Molakken ,
En wat de werrelt teelt in 't ront.
Hier is het lekkerlant te plukken ,
En d'appels groeien in den mont.
ANTONIDES, hou op van roeien:
Wy drywen waer uw vaerzen vloeien.

J. V. VONDEL.

Op den Y-STROOM van wijlen

JOANNES ANTONIDES.

SY hadden tijds genoeg, en t'over, dien voor dezen
Haer Penne tot den topp van eere was gerezen.
Maer (wie kan't sonder schrik, wie melden sonder zucht?)
Een jong ANTONIDES gelagh van dese vrucht.
Dood, waert ghy doot geweest doen hy begoff te leven,
Wat hadd die Lente een Herfst van wonderen gegeven!

CONSTANTER.

OP DEN

Y S T R O O M

VAN DEN OVERTREFLYKEN POEET

JOANNES ANTONIDES vander GOES.

Caelo gratissimus annis.

HEt Y spant wonderlijk, van name en vloet zo klein,
In rijkdom, magt en pragt, de kroon van alle stromen.
Maar zo is ook allengs de Tiber opgekomen,
Die grootverft, ruim zo fors, van landen en van zeen.

Vernuft braveert geweld, als d'Ystadt andre steên.
Dies juich; ô koopstroom, nu van vreugt langs beide uw zomen:
Naar dien ANTONIDES met kunst en zoete dromen
Gaet weiden in uw' lof, zija ware Hippokreen.

Hy streeft de zwaan na, die Eneas helden werken
Naar 's Tibers stromen voert van Xanthus op haar vlerken.
En streeft hy in zijn vlucht uw zeilen niet voorby?

De werelt in een stadt, de zee in 't Y te malen
Met verf, die nooit verschiet, zo lang de zon blijft stralen,
Dat kan de zeevaart min dan d'eedle poëzy.

J. VOLLENHOVE.

*** 3

OP

Op den *YSTROOM* van
J. A N T O N I D E S.

It mare proruptum, & pelago premit arva sonanti.

Vijd dan het Y by 't Pampus dat verlet,
Dat, als hy zich, door 't gretig nederstroomen,
Voorbarig heeft geworpen uyt zijn wed,
Zijn stroomkaros geen water kan bekomen?
En heeft de Zee, die 't Zuyderdiep bevloeyt,
Geen nats genoeg, om hem weer vlot te maken,
Ten zy de grond, waar langs hy schuift en roeyt,
Zich voelt geplet, met klotsen en met kraken?
En moet hy dus zijn groote zegepraal,
En zee-gepraal der hooge koopkasteelen,
Op zulk een zoom gesteuyt zien menigmaal,
Om 't zwaar beslag aan mind'ren te verdeelen?
En moet hy dus dien onwaardeerb'ren buyt
Vertrouwen aan onweerb're kaag en boeyer,
Of op een platgeboomde steygerschuyt
Domschotig zien verhoet'len van een knoeyer?
Neen, neen, men heeft die kladde in 't minste niet,
In zijne *trappe- en palmkleed, aan te vryven
Die hoogberoemde, en hooggeerde Vliet;
Nu lust hem eens in platten schulp te dryven,
Als waer 't te Rome in 't Renbaanspelgespan:
Dan wil hy lieft doen pralen zijne monden,
(De Tyber zelf gaf hier het voorbeeld van)
Met vloot by vloot van over zee gezonden:
Doch dien 't aan nat noch water oyt gebreekt,
't Zy dat hy poogt een schensmet uyt te wassen,
Of dat hy met verbolge toonen spreekt,
En schip en vracht kan domp'len in zijn plassen.
En heeft althans de dapp're ANTONIDES
Zich tot zijn lof zoo heerlijk opgeheven,
En zoodien vloed doen bruyzen uyt zijn fles,
Dat zulk een schets kan strijden met het leven:

*Trabea,
& Vestis
palmata.

Dies elk verheugt, verwondert, en verftelt,
 Niet vatten kan die rijkdom van gedachten,
 Dees zuyv're taal, dat klemmende geweld
 In eygenschap van woorden, vonden, krachten,
 En wetenschap, staatkunde, staatbelang,
 Bedrevenheyd in and're werelds deelen,
 En wat den eysch der scherpste wet bevang,
 Om een volmaakt konstproeffstuk voort te telen:
 O, roept hier elk, zy zijn elkand're waard,
 Die groote Vloed zoo heereijken Schrijver,
 Die Schrijver zulk een voorwerp zoo vermaard;
 Hoe quijt zich hier aan beyde dezen yver!
 En wouw men dan dat iemands pen ontstak
 Een flikkering, en schemerlicht van vaarzen,
 By zulk een Zon, als of'er iets ontbrak;
 Een platte ftof by hooggehielde laarzen!
 Geen water dan (wy zeggen niet, in zee
 Te dragen; want wien zouw dat niet verdrieten?)
 Geen water dan flechs met een dorp of twee
 Te sprenk'len, daer een zee zich uyt komt gieten:
 De Yfroom eyscht geen water, ten behoef;
 ANTONIDES geen loffpraak flau van klanken;
 Een goude lijst wierd doof op zulk een proef,
 Of had zijn glans dat konstpaneel te danken;
 Onbillijk dan, dat valsch vernis begruiz'
 Dat heerlijk werk, en praalstuk van vermogen:
 Wie woorden geeft, ik houw de mijne t'huys,
 Voor 's snel vernufts doordringende arendsoogen.
 Of mis ik? zoektm' een bruyne drift misschien,
 En eene grond van modderverf bestreken,
 Op datse alhier voor donk're schadu dien',
 Waar op het licht te sterker af kan steken?
 Men neemze dan, en drijfze aan eenen hoek:
 Ik zoek geen glans, die maer verschooning zoek.

J. OUDAAN.

A D.

A D
JOANNEM ANTONIADEN,
Y Æ L A U D E S

Belgico carmine egregie celebrantem.

Ecloga.

M Y C O N.

NOx erat, obductoque dies nondum ibat eoo,
Et maria, & nulli turbarant flumina venti;
Pacata cum in puppe Mycon, ut sæpe solebat,
Consedit, medioque locum sibi legit in Ta,
Unde urbem immensam adspectans, fluviumque potentem,
Par magno carmen fluvio ludebat, & urbi.

Namque canebat, uti cælo acceptissimus amnis
Amstelias prætervectus turesque domosque
Liberiore fluat campo, & se mergat in æquor.
Tum lævum latus, & qua ferro ignique Pyracmon
Navibus insudat longis, ac brachia versat,
Materiamque regit docilem, fingitque regendo.
Hinc alias aciem in partes deflectit, & urbis
Lunatam faciem stupet, innumerasque carinas.
Hæ ludunt, illæ stant pulvinaribus altis.
Et jam divitias clari, viresque, decusque
Fluminis, Amsteliæque canit commercia gentis:
Utque Caledonios amnes, Rutupinaque saxa,
Vicinumque petat Tamesin, tumidumque potenti
Sequanam aqua, Ligerimque novalia læta secantem,
Præcipitem & cursu Rhodanum, ingentemque Garumnam,
Atque Tagum, atque sitas extremo in vespere Gades,
Tyrrhenumque æstum, & Siculi salis otia Zanclen,
Quique undâ Venetas interfluit Hadria moles.
Addit & Ægæum pelagus, Smyrnæque recessus,
Addit Alexandri muros, septenaque Nili
Ostia, desertasque soli sitientis arenas:

*Præcipue Rubri censum maris , Indaque regna ,
 Nardumque , casiamque , & olentes cinnama silvas.
 Cantat & ut Mauros sulcarit navita fluctus ,
 Atque Magellani intrepidus ferventia mundi
 Transferit vada , Pacificumque recluserit æquor ,
 Et venas , Peruana , tuas : ut robore multo
 Iverit in Borean , atque indignantibus undis
 Lactantem Oceanum , ac mediam perfregerit Arcton ,
 Insanamque nivem , & glaciei immania claustra :
 Et qua Trinacriis jactat crateribus ignes
 Hecla pares , glomeratque undantem ad sidera noctem.*

*Talia dum memorat , lux est simul orta , simulque
 Legit lina Mycon , duxitque ad mœnia pisces.
 At pater Jâ sonum fundo cognovit ab imo ,
 Omnesque exiliere cavo Oceanitides antro ,
 Ducentes choream in numerum , plausumque cientes :
 Cymothoë , Drymoque , Thaliaque , Dynameneque ,
 Nisæque , Rhanisque , & cærulea Limnoria ,
 Atque Hyale , atque Rhoë , & flava comas Galatea.
 Quas inter forma ante alias præstante sorores
 Flava comas Galatea virenti fronde Myconem
 Implicat , æternoque comas obnubit honore.*

P. FRANCIVS.

Op den YSTROOM van

J. A N T O N I D E S.

En nieuwe zwaen verheft zijn toonen
 En stem, aen Aemstels rijken boort
 In maatgevang, die 't oor bekoort,
 En komt met lof den Ystroom kroonen.
 De stroom, die 's werelds scheepskroon spant,
 En schijnt den aerdkloot om te vloeien

Waer

Waer zich zijn stoute kielen spoeien,
Verheft zijn vloên, op 's Dichters trant,
Verrukt door die verheeven klanken,
Gespeelt, zijn mogentheit ten prijs,
Op Maroos hooge heldewijs,
Om zijnen zanger te bedanken;
En spreekt, ô zwaen! uit Schenger kreek
Naer deez gewesten heen gevlogen,
In d'eedle zangkunst opgetogen,
Op 't ruiffchen van zoo menig beek,
Daer ge u verlustigt in mijn stroomen.
'K begroet u, die my kooft tot stof
Van uw gezang, en in mijn lof
Gaet weiden; zijt hier welgekomen.
Een koning schonk, mijn dienst tot loon,
Om zoo veel eeuwen door te duuren,
Een wapen, pronk van poort en muuren,
Verheerlijkt met een Keizers kroon.
Gy schencktme, om eeuwig me te pralen,
Tot lof een onverwelkbre krans
En kroon, van schitterende glans,
Waer by geen Keizers kroon mag halen.
Begeeft ons d'Agrippijnsche zwaen,
Die met zijn zang de Geest wil geven,
Gy, van een zelve God gedreeven,
Zit op den zangberg boven aen.
Dus laet de nijt vry woorden ziften;
Nu gy mijn lof voert, daer de maen
En 't zonnlicht ten reye gaen,
Uw lof leeft eeuwig in uw schriften.

LAURENS BAKE
van Wulvenhorst.

Op den
Y S T R O O M
Van

JOANNES ANTONIDES.

't Aloude Rome stond verzet,
En opgetoogen onder 't hooren,
Toen Maroos schelle krijgstrompet
Zoo deftig klonk in ieders ooren.

De Tibergod stak, op 't geluid
Van die betooverende zangen,
't Eerwaardig hoofd ten golven uit,
En bleef in 't uiterste verlangen,
Tot dat Virgijl zijn' Trooischen held
Had in Itaaljen neergestelt.

Nu wordenwe aan den Amstelvloed,
Daar Maro schijnt op nieuws herreezen,
Met zulk een lekkerny gevoed,
En kunnen naauwlijks onder 't leezen
Gelooven, dat een menschetong,
Zoo verre boven d'aard verheven,
Die weergalooze vaerzen zong
Noch in den voortijd van haar leeven:
Het werk schijnt al te groot en zwaar
Voor een van tweemaal twalef jaar.

De konst weid hier met ruimer toom,
En weet de waereld af te maalen
In d'eer van Hollands rijksten stroom:
Zy bind zich aan geen enge paalen;
En leert (gelijk een honingby
Uit allerhande veldgewaffen
Zuigt voedsel voor zijn lekkerny)
Zich wat haar voorkomt toe te passen:
Zy trekt vrymoediglijk tot lof
Van 't Y uit al de waereld stof.

O Ystroom uw geluk is groot,
Gy ziet uw gunsten wel betaalen,
Voor dat gy koesterde in uw schoot,
Een, die uw glory op kan haalen.
Bekreun u niet of schoon de nijd
Al 't vloedendom zoekt aen te schennen,
Op u uit onverzoenbre spijt,
Het moet u voor zijn hoofd erkennen.
Maar schut zijn woede, zo gy kunt,
Als 't op uw' Dichter is gemunt.

M. D O P.

I N
Y A M F L U V I U M
C A R M I N E H E R O Ï C O

Celebratum

à

JOANNE ANTONIDE VERGOESIO,
Poëtâ Ingeniosissimo.

TU, quæ Teutonicum gradiens Regina per orbem
Despicias hostiles, Amsteli nympha, minas.
Cujus ad illustres assurgit Roma triumphos
Heroum domitô nobilis orbe domus.

Ergone Cæsareas olim retulisse tyaras

Et decus à ducibus commeruisse parum est?

Jam major tibi surgit honos, dum cingeris undis,

Et tuus in mediis Ta triumphat aquis.

Percutit indignis Tiberinus pectora palmis,

Et vetus extincto damnat honore decus.

Barbara quid jactas Nili miracula, Memphi?

Nomina fluminibus deperiére suis.

En sylvas hic, Belga, tuas; distentaque ventis

Carbasa, & Amstelias, quas habet, Ta rates.

Fallor? an ex imis emergunt Najades antris,

Quæque suos Nymphæ deseruere thoros?

Vidimus in doctis natitantia numina chartis,

Et quibus antiqui non habuere fidem.

Magnificum veneramur opus: dum Musa stupefcit,

Votaque vix vati concipit æqua suo.

Ne doleas afflicte Helicon, dum deficit alter

Cygnus, Agrippinæ quem peperere sinus.

Alter adest, sectansque patrem jam passibus æquis

Ipse Maroneam provocat arte chelyn.

Viderat hoc alto latitans in flumine Triton,

Objicis ingenium quis mihi vatis, ait?

Bellerephontæas Yam qui vertere in undas

Sic potuit, Phæbus, si velit; esse potest.

C. BRANDT.
Ger. Fil.

Op den lof van den

Y S T R O O M

D O O R

JOANNES ANTONIDES.

REchtschaepen minnaers, van uitmuntend Heldendicht,
Terwijl ghy 't voorhoofd fronst, de winkbraeu het gezicht
Benevelt, onverzaet in 't leezen van dees blaeden,
Een konstigh stroomfestoen van rijke dichtsieraeden:
En ghy verwondert slaet de handen van elkaer,
En zweert dat god Apol 't gewoel van Pindus schaer
Verlaet, en hier in 't Noord een voorbeeld stelt in 't dichten,
Terwijl uit yder vaers zijn godheits straelen lichten:
Bedaert u, blijft niet door verwondering verrukt;
Het is geen wonder, schoon het hem zoo wel gelukt.
De Dichtkonst daelt om laegh van 's Hemels goude boogen,
En streeft natuur voorby door goddelijk vermoogen.
Jupijn, die 't al regeert, gaf hem de staetkunde in.
De schoone Citheree haer lessen van de min.
De Muzen kroonden hem, van 't steil Parnas getreden,
En lieten uit haar' stoet hem haer bevallicheden.
De golven dansten op zijn klanken in het Y;
De Zeegod Protheus hem ontwond zijn profecy.
Apol de Dichtvorst braght zijn lier met eigen handen,
En sprak; het strekt mijn harp noch dichttrompet tot schanden,
Nu dus een sterflijk mensch dees goude snaeren drukt.
Hy leerde hem 't geheim der kruiden, die men plukt.
Merkuur wees hem den kloot der aerde en haer landsdouwen;
En wenschte dat hy die met d'oogen aen moght schouwen,
Hy had de wicken van zijn hielen naeulijks los,
Wanneer mevrouw Minerf, met haer gevleugelt ros,

Hem

Hem onderschept, en 't dier, dat eerst door haere handen
 Het goude mondstuk heeft geknabbelt met zijn tanden,
 Dus toegraeut: op Pegaes; nu sneller dan de wind:
 Dees tweede Perseus, van het godendom bemind,
 En goddelijk begaeft, moet nu u rugh beschryden:
 Hy zal met u de nyt, dat monsterdier, bestryden,
 Die met meer slangen dan Meduze staet vermaest,
 En vormen 't al in steen, dat aen zijn grootsheit bast.
 Is 't wonder? dat hy, die, door godhêen aengedreven,
 In overvloed van geest, zijn vindingen doet streeven,
 Gelijk de snellen Rijn, die, als het berghsneeu smelt,
 Met golven aanwascht, en in bruischenden geweld
 Stort in den Oceaen, den vader aller vlooden.
 Is 't wonder? dat hy, 't geen men naeulijks durf vermoeden;
 Een schoonheit schept, die uit den Ystroom zich verheft,
 Wanneer men d'omtrek van dit werkstnk recht beseft.
 Geen schooner Venus reets te Cipris aen de stranden,
 Als hier deze Ygodinne: ik voel mijn yver branden:
 'k Verschoon Pygmalion; hy zagh 't yvoor gesnêen
 En evenreedeneit in al die schoone lêen;
 Maer doen het gloeyendblos op mond en frissche kaeken,
 In 's levens morgenstont, hem toelaghte, onder 't blaeken,
 'k Verschoon hem dat hy haer verliest in d'armen nam.
 Die schoonheit had hem 't hart gezengt in haere vlam;
 En wort in grooter schoonte ons hier die lust verbooden?
 Hier is Pandora zelf, hier is een gaef der goden.

P. VERHOEK.

I N H O U D

Van de print voor het eerste boek.

DE Vestingboukonst, en de Muur van Amsterdam
Omvatten 't I, vermoeit van slijm en veen te braeken;
Waer uit het week moeras op Pampus oorsprong nam.
De Zeevaert suft van vrees. de Wakkerheit, in 't waeken
Tot nut der Stad noit moe, vertroost haer in dien last,
En toont het huis ter Hart, met dubbele watersluizen
Voorzien, om door het I, van klevend slijm vermaest,
Met eene zee van nat te schuuren, en te bruisen,
Die vlakken uit zijn kleed te wasschen uit den vloed.
De Zuiderzee, met twee zeehonden aengetogen,
Dekt deze watersmet bedeeft met keurs en voet:
Maer d'onvermoeide konst, in zulk een ramp bewoogen,
Toont, hoe geen werktuig haer, dat schuuring maekt, ontbreekt.
De moddermolen dekt haer hoest, drie borsten zwellen
Van eeuwig vloeïend zogh, dat konstenaren queekt.
De god des Aemstels ziet men verder zich ontstellen,
En weigren 't Beursgewelf te draegen op zijn hart,
Dat van Neptuin met kracht gedrukt wort op zijn lenden.
Al d'Aemstelingen staen verstaegen om zijn smart.
Hy zelf kromt zich vergeefs met steigeren en wenden.
Het nat schijnt uit zijn kruik te kruipen langs het strand.
Vrouw Ihetys drijft met gelt uit haeren rijken hooren
De Nimsen op de vlucht. Merkuur geeft met zijn hand
Den Hulk, weleer van 't I ten wapen uitverkoren,
Aen Ganimedes, om hem voort, op Pallas vond,
Te plaetsen in 't gestarnt, daer eertyts Argo stont.

Y S T R O O M.

H E T E E R S T E B O E K.

MY lust een tafereel tot lof van 't Y te maelen,
 Den grooten Koopstroom en zijn' rijkdom op te halen
 Te zetten in den dag, die op den voorgrond brant
 In volle kracht, en spreit van daer aen allen kant
 Zijn straelen flaeuwer op verschieten, en gezichten;
 Een houding, die zijn beelt te schooner uit doet lichten.
 Gelijk de Morgenstar, daer 't ander hoofdgestarnt
 Vast struikelt van de kim, met grooter luister barnt,
 De kroon der starren spant, en schijnt alleen te prijken
 Als Grootvorstin, die 't al ziet voor haer' glans bezwijken:
 Dus hangt mijn stroomtapijt aen een van looffieraet,
 En beeldwerk, schoon het Y geduurig boven staet,
 En heeft zijn waerde en lof geschakelt, als een keten,
 Aen Amsterdam; zoo breet op zijnen vloed gezeeten,
 De grootste Zeevorstin, die alle watren bout,
 En kroont haer vlaggen met het Keizerlijke gout,
 Beschaduwende een trits van zilvre winpelkruiffen.
 Wy willen nu een oogst van vlooten aen zien bruißen,
 En uit den watertrans der trotse halve maen
 Een drift van zeilende bosschaedjen af en aen
 Gedreven, als een vlucht van zwaenen, die in 't krieken
 Des dageraets, voor uit gespoeit op snelle wieken,
 Zich wenden in slagorde, en dwarlen ondereen.

*Inleidin-
ge en voor-
nemen des
dichters.*

*Stoffe van
dit werk.*

Gy groote Stroomgod, laet uw bron mijn Hippokreen,
 De hooge Muiderberg een Helikon verstrekken:
 Het ruißen van uw' vloed zal my de geesten wekken,

*Aemroe-
ping.*

Vermaekelijker als de Hoefbeek op Parnas.
 Hier zwem ik, en verdrink in uwe ruime plas.
 Het Beverwijkſe Tempe ontzegt my niet t'onthaelen
 Met orglen, en muzijk van duizent nachtegaelen,
 Die vrolijker hun toon verheffen in 't geboomt',
 Om dat uw water op hun klanken zachter ſtroomt;
 Dat luifre naer mijn ſtem, terwijlwe, uit luſt gedreven;
 Op uw geleide en gonſt, ons ſtout in zee begeven,
 En heffen, door uw hulp geſterkt, een ſtroomdicht aen.

*De Ykant
 wort verſt
 beſchreven.*

Maer laet ons eerſt den kant des Yſtrooms ommegeæn,
 Zoo ver wy hem voor ſtad verbolgen heen zien jagen
 Langs maſten, op het hert des afgronts ingeſlagen,
 En zwaere balken, die, wanneer hy woed en zwelt,
 Op hun gebeukten rugge afkeeren 't ſtroomgewelt.

*'t Blaeu
 booft.*

Het blaeuwe Bolwerk zultge in 't Noorden uit zien munten,
 Gelijk een ſteenen berg, met breede en ſterke punten,
 En walkortouwen, op d'afuiten wel geſchaert,
 Meer om de rijklijkheit als zorg, nu 't bloedig zwaert
 Magh ruſten in de ſchede, en rijkgelade ſchepen,
 Onaengerant, een oogſt van ſchatten binnen ſleepen.

*De Zant-
 boek.*

De Zanthoek zet de kiel met ballaſt in 't gewicht.
 En leertze recht door zee voortſtreven, in 't gezicht
 Van 't onweêr, dat vergeefs, van boven neêrgeſchooten,
 De hooge maſt beſtormt, en 't ſchip dreigt om te ſtooten:
 Het hout zich moedig op zijn zwaerte vaſt in 't nat,
 Als een Abeel, die, van geen winden afgemat,
 Op zijnen wortel ruſt, van vallen weet noch daelen.

*'t Reaelen
 Eilant.*

Zoo treên wy 't Eiland om der ruſtige Reaelen,
 Daer 't moediger meê praelt, als Krete met Jupijn
 En zijn beruchte wiege, als Delos met den ſchijn
 Van Febus wichlerye, en zijn orakelkooren.
 Die naem klinkt ganſch Europe als een trompet in d'ooren,
 Bekent by geelen en by zwarten Indiaen.
 Maer welk een rookwolk komt daer achter op te gaen!

De zwarte Zoutkeetbuurte, om 't yverichste aen 't stookken,
 Bedwelmt de lucht, en drijft my verder door haer smookken
 Op 't heerlijk Eiland, dat, gewoekert uit den mont
 Der golven, en den stroom verduurende op zijn' gront,
 Den naem der Bikkren voert; een' naem die dan zal sterven,
 Wanneer 't in zee verzinkt met zijn sloopstimmerwerven.

*Bikkers
Eiland.*

Maer gy, die dus uw' loop ziet krimpen, rijke vloet,
 Als gy uw golven noopt, en sneller zeewaert spoet,
 En met uw' drietant schud de waterlandsche dijken,
 Om velt te winnen, en ten bressen in te strijken;
 Betoom uw razerny, 't geen gy verliest aen nat,
 Wort u vergolden met een weergalooze Stad.

*Aenspraak
aen 't Y.*

Indien gy eens zoo ruim langs onbekende weien
 Met eenen duistren naem na zee moght spelemeien,
 Daer zeemeerminnen, in een heldren zonneschijn,
 Alleen zich toiden in uw levend kristallijn,
 Dan zagh ik uwen roem verdweenen met uw baren.
 Maer oorlogstormen, noch verloop van lange jaeren,
 Al smolt de heerlijkheit van Amsterdam in stof,
 Zal triomfeeren in 't vernielen van uw lof.

De Helden, van uw rug den aerdkloot omgedraegen,
 Door barreningen en onstuime wintervlagen,
 Als watergoden, die met hun gevreesde hant
 De stormen klinken in hun tuchtspelonk aen bant,
 Zijn eeuwig van uw' moed en dapperheit getuigen,
 Voor wiens zeemogentheit de zeedwang spat in duigen.

Zoo sprak ik tot den stroom, hy hoorde 't zelf nae 't schein,
 En rolde met meer vreugt zijn golven onderen.

Nu staet een lange streek, in 't midden ingeboogen,
 Gelijk de halve maen zich op doet voor onze oogen,
 Ten Oosten op te slaen, de lange Houtuin in;
 Die hout in gout verkeert, een kostelijk gewin!
 d'Olimp mag met zijn kruin voortaan 't gestarnte tergen:
 Wy steigren na de lucht met vuure en greene bergen,

*Beschrij-
ving van
de Hout-
tuin.*

Als of men 't Noortsche wout , berooft van telg en blad,
Tot eene houtmijt hier by een gestapelt had.

Maer leer niet al te trots op uwe grootheit pronken,
Een gloet kan al 't gevaerte in eene zee van vonken
Afweien , dat het stuive in d'oogen van de zon.

De hoogmoet wrocht den val van stouten Faëton,
Daer hy , geklonken uit den steilen zonnwagen,
Storte in den Eridaen , van blixemvier geslagen.

*De nieu-
we Visch-
markt.* Nu volgt de Vischmarkt die zich spiegelt in het Y,
En schaft ons overvloet van waterlekkerny.

De blanke Baerzen in 't gezicht der Stad gevangen,
De bruine en zwaere Bot , des vremdelings verlangen,
Met Geltekarpers , en den Braessem geel van kuit,

De kostelijke Griet , de fiere waterbruit ,

Om wie Domitiaen , in wulpscheit uitgelaeten ,

De breede vierschaer spande , en daegde uit alle Staeten

Den Raed by een , om van dat dertele banket

Te vonnissen , zoo breet , als was 't voor rijk en wet ;

De Snoek , een Vyverwolf , de Zeelten , Barm , en Vooren ,

Van menig als het puik der Visschen uitgekooren.

Hier zwemt van allen kant een stroom van visschen aen ,

Die in het groeizaem veen van 't Y te weide gaen ,

Die d'Yssel stiert , en die de Waterlandsche vlieten

Uit ruime Kaeren hier op onze banken gieten ,

Maer treên wy herwaerts aen , daer deelt de milde zee ,

In hun faizoen een schat van vischgerechten mee ;

De Heilbot blank van visch , de Rochen , Plaet , en Tongen ,

En vette Zalm , die , in het bruischend nat besprongen ,

Daer zich de stroomkruik van de Maes in zee ontaet ,

Noch bloedende op de snee , hier duizenden verzaet.

Maer wie onthout zich in de May van watertanden ?

Wanneer de Schelvisch , in het oog der Wijkerstranden ,

En al de Duinstreek langs van Zantvoort , tot de kust

Van Egmont , of in 't diep verrast , hier naer uw lust

Wort springende aengevoert, en krimpde onder 't snijden,
 U nodigt vroeg een eind te maken van zijn lijden.
 Maer als de Winter met zijn' zeiffen loof en kruit
 Heeft afgemaect, en steekt het hoofd al brullende uit
 Zijn sneeuſpelonken op, en tergt de Noordsche Beeren,
 Tot zy Apollo zelf verbaest te rug zien keeren,
 Op 't dreigen van hun klaeu, en 't zonnepaert gevlugt
 Uit verder kim alleen begroeten onze lucht,
 Dan zal de Kabeljau, een watervorst gebooren,
 Met lieflijk voedzel weêr uw oog en mont bekooren,
 En leeren, als hy wort in mooten afgedeelt,
 En d'afgesnede moot in putten krimpt en speelt,
 Dat elke holte u tot een' beker moet verſtrekken,
 Om onder zoo veel wijn zijn lichaem te bedekken,
 Als hem weleer een plas van zeenat heeft bevloeit.
 Noch wort dit Viſchprieel zijn inkomſt kort beſnoeit
 Van 't Viſchperk aen den Dam, dat verder afgelegen,
 Niet op mijn digtſnaer paſt, al heeft het rijker zegen.

De Tooren, die van ouds verſtrekte een wachtrondeel
 Voor 't wrokkend Kermerlant, en Haerlem, dat te veel
 Verlatende op zijn maght, nu meermael dorſt de wallen
 Vaſt groeiende langs 't Y, al woedende overvallen
 Met hare nachtbanner, en zettende in den brand,
 Volgt d'ordre van mijn dicht gelijk den Yſtroomkant.
 Hem heught, toen Amsterdam getuchtigt aen een keten,
 Noch 't Spaenſche juk niet van de ſchouders had geſmeeten;
 Hoe d'Inquificy, dat afgrijſlijk moortgedrocht,
 Hier in zijn' kerker ſpookte, en bloet voor gelt verkocht.
 d'Onnooſſe burger, 't leet getrooſt in zijn gewiſſe,
 Werd in den vloet geſmoort by ſtilte en duifterniſſe,
 En 't zwaere ſtroomkaſteel, met recht naer 't Kruis genoemt,
 't Geen zoo veel zielen had verſlonden en verdoemt.
 Maer ſins die Bloetharpy gezweept is uit de paelen
 Van Neêrlant, en de zon der welvaert hare ſtraelen,

*De Ha-
ringpak-
kers tooren.*

*Pleeg de
Kruistooren
te beeten.*

Van boven gloeiende uit het hooftpunt, meer en meer
 Verspreide op Gijsbrechts erf, verhief dit wachtflot weêr
 De kruin om hoog, en trots voorzien van nieuwe tranffen
 En rondon; tergde met zijn gout de zonneglanffen;
 En opgewaffen tot een tooren uit den stroom,
 Herdenkt die 't oude leet noch menigmaal met schroom;
 En ziet de Lootfen hier ten dienst van 't Gild * vergaêren,
 Een volk, in 't peilen van den gront en droogte ervaren,
 En die de Vloot uit zee geleiden tot op 't Y.

*De Haringpakke-
ry.*

Zoo treên wy verder in de Haringpakkery,
 En 't lust ons om te gaen de stapelen en tonnen,
 In 's werelds andren nacht, en onder andre zonnen
 Noch eens te sleepen, op een hungeriger reê,
 Zoo drae 't voorspoédig weêr goêreis belooft in zee.
 Ja, vaert gelukkig heen, spijsft afgevaste koppen,
 Doorwintert en doorwaeit, met schraele haringfoppen,
 De hunger maektze zoet, en wy zien 't vrolijk aen,
 Zoo langh op onze wal zoo hooge stapels staen.
 Maer als wy 't moedêrlicht in Hooimaent voelen blaeken,
 De Haringbuiffen, rijk gelaên, de wal genaeken
 Met vissen, noch niet bruin gebeeten op de graet,
 Belachenwe in ons' vuist Lukullus overdaet,
 En Kleopatre, die om Rome te beschempen,
 Een Koningschat kon in een teugh azijn verslempen.

*De Nieuwe
Brug, het
gewoel, en
Nieuwic-
heden op de
zelve.*

Het hart is weêr gesterkt; nu rasscher voortgegaen,
 Om aen de Nieuwebrug geruster stil te staen.
 Hier woelt het ondereen, gelijk by zomerdageen
 Een biezwarm op de hei wort heen en weêr gedragen.
 Al 't honigleger zweeft in eenen drom van huis,
 En mort en dommelt met een mommelend gedruis,
 Als quam een stem alleen, door andre niet te breeken,
 In zoo veel mengeling van stemmen uit te steeken,

* Hier is nu der Lootfen Gildekamer.

Of dat verwart geluit te smelten tot een toon.
 Men zet de Zeevaert hier op haer' verheven troon.
 Elk heeft een nieuwer maer, die andren doet verbaezen,
 Als had hem Triton met den hooren toegeblaezen.
 Hier weet'er een, en voert alom het hoogste woort,
 Hoe ver' 's Lands Oorlogsvloot gekruist heeft om de Noort.
 Wat kielen op de Zont, en 't Baltisch meir laveeren.
 Wat schuimers in Algiers en Tunis faemen zweeren,
 Om weêr hun ooren op te steeken, als voorheen,
 Toen Barbarosse * op Zee gelijk een roe verscheen,
 Die 't Italiaensche strant zou geesselen en zweepen,
 De Kruisverwanten in de vlucht by 't haer gegreepen,
 [Gelijk de Havik een onnoosle Duif verslint,
 En stroit, noch root van bloet de pluimen in den wint]
 Opofferen ten zoen aen Mechaes vloekaltaren.
 Hy weet of 't onweêr nu de Middellandsche baren,
 En onze Koopvloot met haer stormen dreigt, die stout
 't Natolisch Smirne zoekt door 't grondelooze zout,
 Om onze inheemsche konst met winsten te vertieren
 Aen kruideryen der kruitooftende Arabieren,
 En 't eelste dat Egipte, als d'opgezwollen vloet
 Het vruchtbaer korenveldt met slibbe en klaigrond voed,
 En met zijn waterval, neêrbruisschende op de stranden,
 De drooge keel verkoelt der dorstige akkerlanden,
 Den vrekken lantman teelt uit haeren milden schoot?
 Die onverzadelijk winst durft eisschen van de doot,
 En wroet in 't ingewant en zwarten buik der aerde,
 Om grafgeraemten, die d'aeloutheit hier bewaerde
 In 't rijk geweven kleet, ter eeuwigeit gewijt,
 In hun bestorven slaep te steuren voor den tijt;
 En graffspelonken in gerooste woestenyen,
 Te plonderen van hun gebalsemde Mumyen.

Een

*Haradijn Barbarossa, een gevreesst zee rover, namaels Koning van Algiers.

Een ander hangt het hoofd, en vlammente op gewin,
 Vervloekt de baren, en blaest elk qua tijding in,
 Een zeeftorm op d' Ooftzee, neêrftortende met vlaegen,
 Had in een dwarrelwint de Graenvloot omgeflogen.
 De lucht, van 't onwêer zwart gezwollen in 't gezicht,
 Benam d'elendige fchipbreukelingen 't licht:
 Een, nauwlijx op een plank het stormgevaer ontkomen,
 Verspreide dit gerucht, en vloekte zee en froomen.
 Maer mist hem deze ftreek, en kan hy op die wijs
 Zijn trâege koopmanschap niet rijzen doen in prijs,
 Hy zal, zoo dra de vloot kan wezen afgesteken,
 Van flechte handeling en fchaerfche lading fpreken.
 En wenden 't hoofd, gelijk een weerhaen, met den wind,
 Op alle boegen na hy fchade of voordeel vind.
 Gins is'er een, dien, niet verzien met andrer fmarte,
 's Lands zeevaerdy alleen en welvaert gaet ter harte.
 Hy onderzoekt waer op de fpil der Zeevaert draeit.
 Waer Hollants Amirael den waterblixem zwacit,
 Die vreeflijk donderende op alle waterfreeten,
 Tierannen heeft verleert na 't hart der vryheit fteeken,
 En Zeevrybuitenaers verdelgende in hun vlucht,
 Heeft ons de zee zoo vry gelaten als de lucht.
 Een derde houd de hant vol brieven, en verwondert,
 Leeft elk, hoe Panama, gebrantschat en geplondert,
 En Guatimalo, meê verlegen voor gewelt,
 Nu lichtlijk d'Indigo zal fteigren doen in geld,
 En werpen in den gront de hoop en maght van Spanje.
 Maer toen men Nederlant en 't havenrijk Brittanje
 De bloedvlag even trots opfteken zag in zee,
 Wift elk hier 't ftaetgeheim, en floot, en brak de vree.
 Zoo zagmenze onlangs dicht in troepen famendringen
 Om eenen, in een' vloet van Nieuwebruggelingen
 Met open mond gehoord, gelijk vrou Didôs hof
 Alom gewaegde van Eneas oorlogslof,

Zijn heldetochten hoorde, en Trojes ongevallen,
Gefneuvelt op het lijk van haer gesloopte wallen.

Elk luistert toe en zwijgt. Dus barst hy eindlijk uit:

'K zie Kandië verkracht, en 't Kristenhêir ten buit
Aen Turken, en hun zeeschoffeerende bannieren,
Den Arent strijken voor roofvogelen en gieren,
Den Zeeleeu van Sint Mark het bekkeneel verplet,
Indien Europe niet met sterken arm zich redd',
En hare paelen veeg' van zoo veel oorlogspesten,
Hun watersteigers breeke, en plonder' hun stêvesten,
In 't kostelijk tieras van Kristenbloet geleit,
Ter eeuwiger schandael van haer slaphartigheid.

'K heb zelve, in Kandië gesleept van woeste golven,
Den scherpen klaeu gevoelt der Byzantijnsche wolven,
Die uit hun moorthol opgestooven in der nacht,
Die groote Koningin belaegden met hun macht:
Als of haer maegdom, die weleer wierd aengebden,
In d'ongeschonden ry van hondert groote steden,
Van roofgedrochten was t'ontweyden zonder straf,
Die op hun hielen treet, en ruktze in 't open graf
Van buskruitmijnen, die, in 't bulderen en kraeken,
Met eene dikke wolk van stof aen 's hemels daeken
Opstuiven, en gevolgt van een' verwoeden brant
De schenders flokken in hun gloeient ingewant.
Maer och! 't is vruchteloos die Hydra in te toomen,
Zy barst verwaten voort, gelijk gezwolle stroomen,
Van eenen waterbeer gestuit in hun geweld,
Met volle monden opbraveeren over 't velt,
En met hun schouders fors aenzetten op de dijken.
Dat tuig' de wapenschilt van hun geroofde Rijken.
Maer dien ontaerden vloek stont met een' slagh de kruin
Te blixemen, Byzants te treên in 't bloedig puin,
Het hof van Ottoman te pletteren tot mortel,
En al dien stamboom af te snoeien met den wortel,

*Verhael
van Kan-
dië.*

Indien het Kristendom, getreên in een verbont,
 De heirtocht waegde, en voer den Bosfor in den mont,
 Die zoo veel eeuwen, van hun felle roe geslaegen,
 De Kruisvloot met meer vreugt op zijnen rug zou draegen.

Dus sprak hy, en 'k was naeu ter halver weg gebragt,
 Wierd mijn gedicht zoo lang gerekt als zijne klagt.

*Hoe vrent
 een der ou-
 de Visschers
 opzien,*

Quam nu een visscher, die voor viermaelhondert jaeren

Heeft met zijn kleine boot het eenzaam Y bevaeren,

Terwijl 't noch ongetemt langs grazige oevers schoot,

En op geen breidel beet van paelen, 't nat uit noot

Gewrongen in den mont, toen Amsterdam aen 't groeien,

Dien onbepaelden loop en hoogmoet moest besnoeien,

Uit d'yzre slaep ontwaekt, opborlen uit de kolk

Aen onze brug, en hoorde, in zulk een dichten wolk

De koopliên 't zeeverlies van schepen lichter zetten,

Als hy voorheen de schae van zijn gescheurde netten,

Toen d'arme Visscherbuurte uit haer moerassen kreet,

Den dooven hemel en de baren scholt; om 't leet

Dat al den poel doorkraeide, als Meeuwes, onder 't maelen:

Des strooms verwart, zijn schuit in splinters stiet op paelen

En blinde steenen, daer de golf op barnde aen strant.

Wat zou hy denken? als dat al 't ontallijk zant

In menschen was verkeert, gelijk als Pirrhes steenen.

Zijn laege hutten, wijt gestrooit in woefte veenen,

Tot trotze hoven uitgedeegen ry aen ry.

*en wat by
 oordeelen
 zoude van
 zulk een
 menigte
 van sche-
 pen.*

Maer zoo veel kielen, die geduurig op het Y

Spanseeren, zwevende op haer uitgestrekte vlogels,

Nu loefwaert dan in ly, als snelle watervogels,

Die hun gesloten troep uitbreiden op de zee,

Van welk een oort zou hy die brengen hier te ree?

'Ten zy een zeldzaam slach van teelen zijne booten

Geleert had, zich aldus te meerdren en vergrooten

Tot Zeekasteelen, en Zeereuzen, die ontaert,

De starren dreigen met hun steil en trots gevaert.

Of dat het op die plas, door 's hemels hand gezegent,
Een dichte hagelbui van kielen had geregent,
Zoo konstig geschakeert, van allerlei geslacht.

Virgijl trompet nu vry, hoe Trojes watermaght
En vloten, in den brant geraekt, en niet te lessen,
Aen 't Laurentijnsche strant veranderen in Godessen.
Wy keeren 't om, en, schoon d'acloutheit met u zweert,
Zien dat uw Nymfen hier in scheepen zijn verkeert.

Een ander stell' de Faem op spitse torenkruinen,
Om scherp te luisteren, of hemelhooge duinen,
En Atlas steilen nek, waer op 't gestarnte leunt,
En draeit om d'assen dat des hemels welsfel dreunt;
Of geefze een luthuis van naebaeuwende metaelen,
Ons lust het niet zoo ver haer wooning op te haelen:
Want schoonze zomtijts hangt in 't midden van de lucht,
Zy woont op onze brug, in zoo veel straetgerucht,
Dat zelden naeder grenst aen waerheit als aen logen,
Op 't spoor der Faem, die zelf bedriegt of wort bedrogen.

Nu zette vry de Nijt haer tanden in mijn' naem,
Noch zal mijn stroomgodin niet blijven zonder Faem.

Zoo slaen wy verder op, en slepen eindlijk heenen
Voorby een lang gehuchte en berg van molensteenen,
Den Teertuin in, tot aen 't uitsteekent Kamperhoofst,
Dat trots rondeel; waer uit d'Ykoning wort geloofst
Zijn watergodendom, om hunne wraek te wetten,
Te hebben opgedriescht met klinkende trompetten,
En zeekinkhorens, dat het kreet op al het strant,
De wedergalm verbaest nadreunde uit Waterlant:
Toen d'Aemstelgod, verwaent op zijne zoete baeren,
Daer alle vlieten in het zeepaleis vergaeren,
Zijn' brakken vloet beschimpte op Thetys zeebanket.
d'Ontzachlijke Ygod schud het hoofst van gramschap, zet
Al 't zeehof overende, en daegt hem om te sryen
In 't open perk, en niet met bitse schamperyen.

*De Faem
woont op de
Nieuwe-
brug.*

*Geschild
tusschen
den Y en
Amstelgod.*

Zy stuiven bei met hun karrossen door het velt
 Der Zee, als stieren die opstygen met geweld,
 Het bosch verlaeten, en stampeide vol toorens,
 Op hun bekenden gront toestooten met de hoorens.

*Hun oorlog
 en Krijgs-
 rusting.*

De God des Aemstels sleept den Vechtstroom aen zijn zy.

Zy monsteren de Vlietgodinnen op een ry,
 Een oorlogstroep, gereet, met afgebroke snuiten
 En lange riemen van verongelukte schuiten,
 Den norssen Grijzaert op te komen in zijn rijk:
 Die drijft zijn stroomgezin ten bedde uit algelyk,
 En voortgetrokken om dien slag van eer te winnen,
 Wort in zijn zogh gevolgt van Zuiderzeemeerminnen,
 Voorzien met paelen en staketsels, piek en dolk,
 In voorraet opgevischt uit d'ongestuime kolk.

*Wert door
 Neptuinge-
 stuit.*

En nu was d'eene bende of d'andre licht verslaegen;
 T en waer de Zeemonarch, van zynen glazen waegen,
 Het opgewelde slijm, geborrelt uit den gront,
 Den trotsen Yvloet had geworpen in den mont:
 Die onvoorziens van zoo gevreesden plaeg besprongen,
 Op Pampus deerlijk quijnde aen zijn vervuilde longen;
 Daer hy, van ongedult geparst, op Proteus raet,
 Al 't ingezwolge zant uitbraekte op eene plaet.
 Hy smijt den Aemstel, om zijn hevigheit te toomen,
 Een' steenen berg op 't hart, en slaet de Noordsche boomen
 Door 't blinkent kristalijn in 't diepste van zijn kil.
 Hy krimpt zijn hoorens in uit vreeze, en hout zich stil.
 Daer hy voorhenen 't Y dorst na de scheepskroon steeken,
 En in dien boezem breet uitweiden met zijn beeken,
 Voelt hy zijn' loop gestuit, en sleept zijn traegen rug
 Met arbeit door de keel van eene donkre brug,
 Waer op men 't Koopslot van Merkuur, de Beurs, ziet praelen,
 Noch eens ten hemel in mijn dichten op te haelen.

Beziet nu eens met my dees lange waterlijn
 En boog, die prachtig als een zeerondeelgordijn,

Van

Van 't eene borstweer wort gespannen tot aen 't ander;
 Den Schreierstooren, als een' opgerechten stander,
 Een out en zwaer gebou waer aen onze Yfroom spoelt,
 Bespieden uit zijn' trans al wat op 't water woelt,
 En zegt, waer wil die Stad belanden noch ten lesten!
 Die voor een eeu hier 't eind zag van haer watervesten,
 En nu zoo heerlijk opgegroeit is uit het nat,
 Dat deze nieuwe kreits niet wijkt voor d'oude Stad.

*De
 Schreiers-
 boek en
 tooren.*

Men zagh'er menigten vergaedren aen dees' tooren,
 Om 't schreien en misbaer der vrouwen aen te hooren,
 Die man en bloetverwant geleiden, met een sleep
 Vriendinnen, daerze moê rinkinkens, zich vast schiep
 Begeeven, en gefiert met purper en oranje,
 Het alderlaetst vaert wel afroepen van 't kampanje,
 En wenden welgemoet den steven van den kant,
 Om 't nieu Batavie, op het rijk Javaensche strant,
 In 's werrelts andren dag te zoeken, en te plukken
 De kruideryen der Oostindische Molukken,
 En Bantams Peperoogst. Men zegt, dat hier een vrou
 In een onroerlijk beelt verkeerde, uit bittren rou,
 Toen zy met d'eerste kiel haer man voor uit zagh vaeren.
 Waerom haer beeltenis, voor 't slijten van de jaeren,
 Eerst praelde in wit arduin. Ô naeuwen Huwlixbant!
 Die niet kont rekken van het eene in 't andre land.
 Men schrijv' niet meer, de Trou is opgevoert na boven
 Uit 's werrelts ballingschap, op over zee gestoven
 Na zaliger landsdou, neen! zy bleef hier ter stee
 Voor eeuwig, want zy kon niet volgen over zee.

*Waer van
 daen die
 naem zijn
 oorsprong
 heeft.*

Zou evenwel, die dus op alle staettooneelen,
 D'ontrouwigheid zoo trots de meesterrol ziet speelen,
 En 't zaet der trou verftikt in zijn' geboortestont,
 By Amsterdammers zelf, alom vermaert voor ront,
 En ongeveinst, met recht zijn ooren niet wantrouwen?
 En zweeren, dat wy maer de naekte schets behouwen,

Dat zy onzienlijk naevolgde 't dryvent hout,
Totze eindelijk wiert gesmoort in 't ongetrouwe zout?

Mijn lezer prestme voort, 'k zou anders helpen schreien.

Het Nieuw Eiland, zoo schielijk Volbout, als Theben door het speelen van Amfion.

Nu is die luim verzet. Wy willen ruimer weien,
En treden nu niet meer langs huizen, maer een rift
Paleizen, uit den gront gewassen, cermen 't wist.
Als of Amfion weêr met zijn Thebaensche speelen,
D'arduingebergten en boscheiken wist te streelen,
En leidenze by 't oor, om naer zijne toon te gaen:
Daer d'eik het hoofd verschuilt voor 't gloeiend fakerdaen,
De vuure balk zich kleet met blinkende ebbenzoomen,
De Ceder, op 't geluit van Liban afgekomen,
In beeldwerk zich herschiep en galeryfeston,
De marmorsteen, zoo lang verborgen voor de zon,
In 's aerdriex ader, nu geraekt aen 't suizebollen,
Van over zee en zant, d'Yboorden langs quam rollen,
En klimmen op en af, nae 't klinken van zijn luit.
Al 't Eiland prijkt, gelijk een vorstelljke bruit
In een' doorluchten sloop van prachtige erfvorstinnen;
Maer kapiteelfieraet en flikkerende tinnen,
Wiens weêrglans, als de zon ten zuiden steiler klimt,
In 't spiegelglas van 't Y met witte straelen glimt,
Zijn 't minste van haer lof, die zal in 't eind vervallen,
Begraven in het doots geraemte van haer wallen:
Maer zoo ver' Michaël, [die hier zijn woonsteê vest,]
Vier winden toomt op zee, het Lenteblaezend West,
Het kielverdelgend Noort en zijn verwoede buien,
Het kruitverzengend Oost, en waterzuchtig Zuien,
Zie ik, ô koningin der eilanden aen 't Y,
Uw' naem vermaert, zoo lang geen waterheerschapy
Braveer, geen Zeetieran het zeeperk hou gesloten,
Eerbiedigheit van 't water voor den Amiraal deRuiter. Door eenen Ruiter nu ten zadel uitgestooten.
Bedrieg ik my, of klimt het water aen die streek
Ten boorden hooger op, en bruiſt terwyl ik spreek

Met open keel vooruit, en lekt de hooge randen
Met zijne zachte tong. Zoo juichten alle stranden.
De grijze Tiberijn stak 't hoofd ten liezen uit
Met vreugde, toen August, rijk van Egiptschen buit,
Zijn' vloet quam opgezeilt met zegenrijke vlooten;
De Krokodil des Nijls in ketenen gesloten,
En doller Anubis, heesch van blaffen en gehuil,
Naesleepte op 't Kapitoel by zijn' beschuimden muil,
En touwt den ruigen rug des Nijlstrooms met zijn zweepen,
Tot hy zijn' mont bedekt, van schaemte aen 't hert beknepen,
Om eeuwig in het zant te schuilen met zijn hoofd.
De naem van Ruiters, die Augustus zeeroem dooft,
En scheller zal op zee als Tritons hooren brommen,
Slaet met eerbiedigheid de watergodendommen;
Die buigen driemaal 't hoofd, en drijven 't zeenat aen,
En wenschen, dat hem noit de zeekrans moet ontfaen.

Klim vry noch hooger op met uw verheve kroonen,
ô Eilant! nu gy Mars in uwen schoot ziet wonen,
Die trekt vrou Venus meê en Ciprus heiligdom:
Zy lachtme toe van ver. Al was mijn zangnimf stom,
Ik zachze op zulk een lonk veranderen in tongen.
Nu woelt een andre vlam in mijn ontfteeke longen,
Maer 't is geen minnevlam geloove ik die my blaekt.
Och ja. Ik voelme van Idalisch vier geraekt.
Nu klopt op uwen mont gy Heeregrachtgodinnen;
De ruime waterkant is veiligst om te minnen.
De donkre venster dekt geen vryer hier, die loert
Uit minnerazerny wie zijnen roof vervoert.
De blinde tralie noch de stoep heeft hier geen ooren.
En ofz'er had; eer zy de vryery kan hooren,
Is die op vleugels van de westewint voor uit
Gedraegen, en in lucht gesmolten al 't geluit.
Uw vryen wert gestuit op deuren die 't bewaeren,
En linden, die 't verbaest affschudden van hun blaëren.

Hier

Hier heeft het ruime lucht, die kent de vlammen meê,
 En zwijgt het mingeheim. Hier zal de stille zee
 U helpen uit zijn kil, en met zijn adem koelen.
 Hy koelt my ook. De vlam, die in mijn borst quam woelen,
 Verbergt zich dieper in 't gebeente, om naderhant
 Mijn dicht te zetten in een' lichten minnebrant.

*'t Westin-
 dish huis.* 't Westindiaensche huis, hier rustende op de stroomen,

Dreigt eens den Portugees vervaerlijk op te komen,
 De Suikerlandery en Goutkust, root van bloet,
 't Amerikaensche strant, van menschevleesch gevoed,
 En 't wilde Afryke met haer oeverbatteryen,
 Te rukken uit den klaeu der wreede roofharpyen;
 Indien de Maetschappy noch eens haer scherpe bijl
 Den nek liet treffen van het wrevele Brazijl,
 Daer wreede wilden en verflindende Barbaeren,
 En Angolezers, om krijgsmannen te vervaeren
 Met hun grimmassen en afgrijffelijk gezicht,
 Als ofmen Lucifer zagh grijnzen tegen 't light,
 Vergeefs haer dreigden met hun mikkende javlynen
 En flitsen, dronken van Guineesche moortvenynen.
 Ten waerge in vreê den Taeg gulhartig had vertrout,
 'k Zagh onze Vlooten noch het Brazyljaensche hout,
 En gout van Gambie, en de Pernambuksche schatten,
 En wat twee werelden in haeren schoot bevatten,
 Aensleepen uit het West, en 't zonnevier beneên
 Zijn straelen spieglen in den glans van 't elpenbeen:
 Dat nu, na 't breeken en schoffereen der verbonden,
 Van 't gierig Portugael wort schaerfer toegezonden.

*Heeft een
 eeuwigen
 naem ver-
 dient.* 't Is waer; uw heerlijkheit schijnt naeuwer nu bepaelt,
 Ô Rijke schuur van 't West! uw Zonne moê gestraelt,
 En verre uit onzen dagh ten Westen weggezonden,
 Schijnt met een' nieuwen gloet het Oosten weêr t'ontvonken.
 Zoo treft de noorder storm een' eik in winterweêr.
 Hy schud zijn hooge kroon, en buigt, maer valt niet neêr.

En

En schoon gy nederviel; ['t moet alles eens bezwijken.

De bijl van 't noodlot kapt in zijnen oogst de rijken

En vorstendommen zelf de diepe wortels af.

Wy vliên 't, en och! wy zijn geduurig op ons graf.

Wat opgeklommen is zultge eindelijk zien daelen.

De wijde werrelt heeft in 't groeien meê zijn paelen,

En wacht den laetsten val.] noch staet uw krijgsgeluk,

Dat van den hals der Staet afscheurde 't yzer juk

Van 't bloedige Granade, en Flips, verhart in 't wrokken,

De grootste slippen van zijn magt heeft afgetrokken,

Daer 't al verval en slijt, blank in het parkement

Van 's lands geheuchenis, tot aen des werrelts end.

Slijt meê mijn stroomgodin in 't slijten van de jaeren,

Gy zult haer als een zout voor ondergang bewaeren.

'K zie noch den aerdkloot op zijn uiterste, en in brant,

Blijft mijn gedicht zoo lang als uwe roem in stant.

Maer d'onvergankelijkheit gaet boven ons verwachten:

Die blijft alleen verpant aen Vondels heldeschachten.

Nu volgtge, ô Nieuwe gracht, met mijn gezang gegroeit:

*De Nieuwe
gracht.*

Uw scheepswerf wiert wel korts met breeder plas bevloeit,

Wanneer het water zwalpte, op 't klotfen van de kielen,

Die van de rollen steil in 't Y voorover vielen,

En zwierde op uwen gront, dien 't nu maer kust, beschroomt;

Maer toen lagtge onbewoont en eenzaam: nu betoomt

Zich mijn verwondring niet, ik kanze niet weêrhouden,

Alsze u schier laeter ziet beginnen, als volbouwen.

'K rep hier van 't werkhuis niet aen onzen waterkant,

*Het Werk-
huis, ge-
meenlijk
het willige
Rasphuis
genaemt.*

Dat onverlaeten en doodeeters houd in band,

En strekt een * Anticyr en cedele artsenye

Voor veinzende arremoê en vuige beedlerye.

Neen! nieft die dampen uit, nieft dat het klinke en spatt',

De Stroomgoôn lachen u den zegen toe in 't nat.

C

Nu

* Een Eiland bekend door den overvloed van Nieswortel die daer groeit.

*Katten-
burg.*

Nu noodme Kattenburgh 't gezicht te laeten speelen
Door eene reex en keur van rijke strantkasteelen;
Daer 't zelve een Eiland, en in eilanden verdeelt,
Als in een kleine schets Venetiën verbeelt;
En schijnt dit mooglijk al 't onmaetig vergeleeken.
Gantsch Amsterdam is in eilanden afgesteeken:
Dat boete met zijn groote en heerlijkheit geheel,
Gelijk een uitgewerkt volkomen tafereel,
't Geen d'eilandschets ontbreekt. Zoo is de Leeu te kennen,
Al toont hy maer zijn' klaeu, zoo kentmen aen de pennen
En bek, der voglen vorst, den strijtbreu Adclær.
Nu slae het oog rondom, al 't geen zoo vast en zwaer
Hier staet om strijt gebout, volgroeide in weinigh jaeren.
Gelijk dees' ganse streck, noch onlangs in de baeren
Begraeven, nu den stroom weer parst in naeuwer rijk.

*Wort (ge-
lijk men
voor geeft)
genaemt
nae de
Katten.*

Een oud gerucht getuigt, al steunt het op kronijk
Noch handvest, dat dees' kreits genaemt wert na de Katten,
Die onder Burgerhart uit hun moerassen spatten,
[Want toen verhief dees' wijk het hoofd noch uit den vloet.]
Daer hy de Roomsche magt vertrat met trotsen voet,
En nijpende in den poel die brant en waterschatters,
In hun geleden vloog met zijn Konijnevatters,
Het hoofd gehelent met karpoezen ros van bont,
Met ongeschooren haer en knevels, in den mont
Afhangende, op het laetst met staetsie af te snyen,
En op het woudaltaer den Duitschen Mars te wyen,
Zoo dra een moedige Baetauwer, met zijn hant,
In 't oog van 't leger, tien Romeinen velde in 't zant.
En felle nachtstorm schreeuwt hier nae den lantstroom wakker,
En drijft het schuimend nat ver over weide en akker,
En moeren, tot het weêr geronnen naer zijn wed,
Dit Eiland en de streck rondom in water zet;
En onder 't barnen en het storten voortgetrokken,
'T aeloude Kattenburg te gulzigh in durft slokken:

Zoo

Zoo als het nu weêr opgebaggert uit het zout,
 Het wapen en den naem der Katten noch behout.

Daer staet het Magazijn, dat met zijn zwaere muuren
 Geschapen schijnt, om 't eind der werrelt te verduuren,
 En beurt, gefiert als een aenzienelijke bruid,
 Twee hoofden evenschoon ten diepe golven uit.
 Gy heerlijk zeepaleis, aen Mavors toegeheiligt,
 Houd met uw flinker oog den schoot van 't Y geveiligt,
 En ziet ter rechterzy, waer gy uwe oogen went,
 De werrelt in een Stad; die geene weêrga kent,
 'K geloof niet, alsge uw' hals om hoog steekt, en de straelen
 Van 't marmre Raedhuis op uw hooge kruin ziet daelen,
 Met eene strek van gout, die uit de kroonen trekt,
 Waer meê dat eeuwige gebouw zijn schouders dekt,
 En paviljoenen draegt van Adelaerewieken,
 En tart het boufieraet van 't weits Egipte en Grieken,
 'K geloof niet dat de Nijt dan uwen boezem knaegt.
 Gy weet 'et in wiens dienst gy uwe wapens draegt.
 Men ziet geen moedig Ros den Olifant benijden,
 Al wort die meer ontzien, en hy in 't spits moet strijden.
 Maer laetze, die zoo trots belaegen onzen staet,
 Van gramschap zwellen, en dan barsten aen hun haet.

*Het Maga-
 zijn.*

Het stae my vry, Vorstin, zoo rijzig op de leeden,
 Uw brui-loftkamers en saletten in te treden,
 Uw bruitschat te bezien en Trouwing, die alom
 Vermaert, de Zee verbont tot uwen Bruidegom.
 Laet Siam, Pegu, en de macht der morgenlanden,
 Die eerst de nuchtre zon zien rijzen aen de stranden,
 En die in 't Zuiden, haer, van grooter vier bevrucht,
 Al zwoegend, recht op 't hoofft zien blaekren uit de lucht,
 En wat van koude krimpt aen bei des werrelts assen,
 Eens hooren in wat top uw rijkdom is gewassen,
 En wat uw huisraet strekt, dat, in belang van staet,
 De grootste Vorsten met ontzach voor 't voorhoofft slaet.

Men ziet uw kamers niet van Rijnschen Nektar zwellen,
 Noch lieflijk bloet, geperst uit spaensche Muskadellen,
 En frisse Vernenwijn, Sileens bemindste vocht:
 Geweer, dat Liber best zou passen op zijn' tocht,
 Indien 't hem luste, omringt van dronke Nachtbachanten,
 De wijngertstanders weêr aen Gangesstroom te planten.
 Neen! gy hebt harder kost tot voorraet opgedaen;
 Schuiftangen, zwaer van wight, graenaeten fel in 't slaen,
 Met allerlei geslacht van kôgels, yzre staeven,
 En morgenstarren, en de bouten, snel in 't draeven,
 Wanneer het buskruit, van den rooden haen gewont,
 Hun geesfelt, om de vlam door opgespalkten mont,
 Van 't zwangere metael in ope lucht t'ontlaeden,
 Geborsten van den slag. 'k zal nu uw' zaelsieraeden,
 Waer aen Penthezilee, die moedige Amazoon,
 Zich zou vergaepen, en opofferen haer kroon,
 Niet zwijgen. een gebergt van kabels en van touwen,
 Dat in zijne armen den Olimp zou tegen houwen,
 Zooze uit de naven draeide, en neêrplofte uit den top,
 Stijgt hier ter zolderinge en hooge binten op.
 De balken schuilen 't hoeft in witte zeildoekvleugelen.
 Met ziet'er boeien om den booswicht kort te teugelen,
 En dommekrachten, en hantspaeken, om de hant
 Te lichten, mokers hart van kop, en loopend want,
 Kruitstampers, akerkloots, mammierings en kardeelen,
 Kardoezen, moskuils, en kruitkokers wijt van keelen.
 Men pronkt aen d'andre zy met sabels, fijn van stael,
 Die een grootmoedigheid verbeelden in hun tael,
 En leeren voor Altaer en Vaderlant te stryen,
 En op den hals t'ontgaen gewetenflavernyen,
 Met enterbijlen, in den gordel vast gehecht,
 En halve pieken, nut in 't hevigt van 't gevecht,
 Met hantpistoolen, met musketten, muskettonnen,
 En donderbussen: och! tot ons verderf verzonnen.

De wegh tot sterven en ten grave, was voorheen
Eenvoudig, 't lijf bezweek, vermoeit en afgestreên.
Nu heeftze meê haer kunst. De doot quam veel te spade,
Men zetze wicken by, en wet haer ongenade.

*Zo veel ge-
meer ver-
haest de
doot.*

Maer op dien voet beschermt de zeevaerdy haer eer.
Zeeschendenaers ontzien in 't blinkende geweer

*Maer be-
schermt ook
de Zee-
vaert.*

Te vliegen, en den roof vermeten aen te randen,
Waer aenze vreezen klaeu en vingeren te branden:

Aldus volgt Amsterdam de stappen van August,
En rust zich moediger ten oorloge uit in rust.

Nu klom ik reets op 't dak ver boven alle huizen,
En hoor een velle zee aen mijne voeten bruizen:

*Het dak is
bedekt met
water, om
in noot van
brant dat
te laeten
affschieten.*

Die schoot, gelijk een stroom, met zestien kraenen af;

Indien de nijdige Vulkaen, te wreet en straf,

't Bepekke touwerk in zijn kluiven greep van ondren,

Om 't prachtig zeegebou ten gevels toe te plondren.

Hy teert van afgunst uit, nu Etnaes winkel min

Voorzien is, als 't paleis der Oceaenvorstin.

'K zal hier niet zingen hoe gy konsten weet te queeken,

En op 't kompaspanneel affchildren al de strecken

En grotten, daer Eool de winden in een zwarm

Uitgeeffelt, en hun drijft, met zijn' gestrengen arm:

Hier zomerluchten schept, daer stormen wekt en nevels.

Noch hoe vrou Zeevaert uit het marmre velt des gevels

In eene zeeschulp treet, en voert een stevenkroon:

Daer Nimf Cymodoce met andre Watergoôn

Voor buigen, met meer glans op haer gewyde haeren,

Als trotse Agrip, de schrik der Aktiaensche baeren,

Op vorst Eneas schilt zoo konstig gegraveert.

Noch hoege op uwe kruin, vier winden toegekeert,

Blijft torssen onvermoeit vier kopre hemelklooten,

Met hun verguld gestarnte, elk in zijn perk besloten.

Gy zijt zoo groot, dat, hoe 'k meer vordere in dees stof,

Geduurig ruimer velt zich opdoet u ten lof.

*In de ge-
vels zijn
Watergo-
den gebou-
wen.*

*Het nieu
Magazijn.*

Hoe groot gy zijt nochtans [wat vreemdling zal 't gelooven?
Dit gaet de pracht van Rome en Memfis ver te boven]
Noch is u zulk een ruim gevaerte veel te klein.

't Was nodig dan dat weêr een nieu kasteel verscheen,
Uw kamenier verstrekte, om op Mevrouw's begeeren,
Met d'overige prael haer kamers te stoffeeren.

Ik zie de groote wijtte alreê zoo vol gepropt
Van 't kostlijk overschot, de hollen zoo gestopt,
Dat muuren uit gelit en hoefslag zullen knellen,
Of al dit zwaer beslag uit dak en wanden zwellen,
En springen verder uit. ô machtig wapenhof

Wat wordme een ruime beemd ontslooten tot uw' lof!
Want hoege uw' rijkdom meer verdeelen ziet en wassen;
Hoe minder gy behoeft op 's vyands maght te passen,
En hoe geruster 't Land zich op uw hulp verlaet!

Schoon 't andre regels volgt in 't stieren van den staet.
Die heerschappy heeft min te vreezen voor tierannen,
Die, naeu in een verknocht; haer grenzen kan bespannen,
En houden overal den foudenier in tucht:

Als die gesplitst, gedeelt in allerlei lucht,
Zoo drae een vreemde vuist haer uit de rust komt kloppen,
Het gaepend rijk met geen krijgstroepen weet te stoppen.

'T verloste Funen tuig, wat kragt een leeger stuit,
Dat op zijn posten, dicht in zijn geleeden sluit. (werven

*De Scheps-
timmer-
werv.*

's Lands hooftscheepstimmerwerv maekt hondert minder
Voor haeren luister doof. niet anders zijn de verven
Door 't goddelijk' peensel van Rafel geschakeert.

Wat voortkomt in het licht, blinkt uit en triomfeert.
De beelden, in 't verschiet met schaduwen betoogen,
Verdwijnen meer en meer, en glippen uit onze oogen.

Wat Godheit geeft my stems genoeg in mijn gedicht!

Om u, aen wien de staet haer welvaert is verplicht,
Die d'eer van Amsterdam zoo hoog hebt opgeheven,
Dat elk nu wanhoopt meer tot zulk een top te streeven

O ze-

Ô zenuw van het lant, te roemen naer waerdy!
 Mijn boekstaef zwol zoo ver dan buiten 't perk van 't Y,
 Als of de Zuiderzee op 't velt van mijn papieren,
 Gelijk een ruime kil, met lossen toom zou zwiëren,
 Zoo drae de blonde Auroor, van Titon opgestaen,
 De naght verjaegt, en verft de kimmen met Saffraen,
 En gloeiend vermiljoen, komt hier van alle plekken
 Een leger arbeidsvolk ter hooge Poorte intrekken!
 Als mieren, die in 't prilft der zomer, even kloek
 Kriöelen, even drok verzorgen elk zijn hoek,
 En branden om in vlijt en arbeit zich te quijten.
 Zoo woeltmen hier, en doet de zwarte schaduw splijten
 En scheuren door 't gedreun, daerze al te dicht opeen
 Geronnen, niet voor 't licht des dageraets verdween,
 Die naeulix 't hoeft verheft, en arbeit door te breeken.
 Daer galmt het teffens op met kloppen, houwen, steeken
 En bonzen, dat het knarft op yzer en metael.
 De doove Droomgod hoort dat raezen in zijn zael,
 En slaet zijn vaekrigh oog eens open heene en weder:
 Meent dat hy droomt, en zijgt van lieverleede neder.

Men leert de wijsheit van Natuur hier over 't hoeft.
 Het aerdriek wort van bosch en wildernis berooft,
 De boom ontwortelt en ontheiftert van zijn looten,
 Om die in 't water, en onvruchtbaer strant te pooten.
 Wy leeren de Meermin hier zonder voeten gaen,
 En glijen op den rug door wilden Oceaen.
 Het zeepaert binden wy den breidel aen van achter:
 De wint verftrekt de zweep, die 't sneller jaegt of zachter.
 Wie twijffelt dat Dedael, het Kreetfche strant ontvlugt,
 Op waffe pennen vont een heirbaen door de lught?
 De Kreten zeker zijn 't niet al gewent te liegen,
 Nu Noordsche boomen zelf door 't water henevliegen.

Hier slaet een nieuwe kiel aen 't groeien, en bykans
 Tot aen des hemels tin gebout met trans op trans,

Het bou-
 wen van
 schepen.
 Daer

Daer houte ribben, uit den kiel geteelt, van buiten,
 En binnen wel verzorgt, een' hollen buik besluiten.
 Zoo vint d'ontleder, die, op 't snyfpoor van Vezael
 En Vefling, leeft in doô geraemten, altemael
 De ribben rechts en flinks, gewulft als halve ronden,
 Aen eene ruggraet en haer wervels vast gebonden
 En ingelijft, met spier en peezen hecht verknocht,
 En eerst na twintig jaer te recht in ftant gebrocht.
 De Boukonft klimt almeê by trappen op in 't bouwen.
 Zy kerft, en klutft, en kromt, woelt met bepekte touwen,
 Splift ankerkabels, hecht met yzre bouten vast,
 En ziet verbaeft hoe traeghet bougevaerte waf,
 Dat in een' oogenblik het krijgsgewaer zou breeken,
 Quam weêr de dolle Mars de bloetklaroen te fteeken,
 Te hitsen ftrant op ftrant en vloot op vlooten aen.
 De donder kan een bergh de fteile kruin inflaen
 Met eenen bons, die pas nae eindelooze jaeren,
 En tragen aenwas, is de wolken ingevaeren:
 Een Palm, die wortels tot op 's afgronts navel fchiet,
 Alle andre boomen voor zijn hoogheit buigen ziet,
 En Nestors eeuwen mocht met dartel loof ftaen pronken,
 Wort van een nachtorkaen ten gronde neêrgeklonken.
 Polidamas roem nu uw fterkte, daer de val
 De neêrgeftorte rots, uw grof gebeente zal
 Vermorzlen, en een zwink geen overschot bespaeren
 Van zulk een rijpen oogft, en kracht van zoo veel jaeren,
 Als een geplettert lijk. Wie zoekt voortaan ontzint
 Bestendigheit op aerde? een fchat die niemant vint,
 Ten zy een eeuwig ty van ftaetverwiffelingen,
 Een eindeloos verloop mogt na die glory dingen.

Verandering heeft zelf in mijn gedichten fteê.

De boupracht sleept my weg. Dan voertme d'yver mee.
 Hier wort het altemael een zwaeren val beschoren.
 Daar heb ik 't grooter pracht en eeuwigheit gezworen.

Wat rook besluit mijn stem? waer staenwe, en op wat gront? *De Smits.*
 Wy zien een gloeiende Etne, een' vierpoel in den mont.
 Het ambeelt klinkt en dreunt. ik zie het yzer kneuzen.
 Woont hier Vulkaen, en zijn Trinakriaensche reuzen,
 Of is het Nimrots smits? jae, 't woelt hier alzoo sterk,
 Als of dit werkhuis slechts gedoemt was tot het werk,
 En 't ledig Amsterdam, voor allen noot geborgen,
 Vast sluimerde op een oor, en liet vioolen zorgen.
 Heel Zweden schiet te kort aen yzer. d'aerde mort,
 Ontzegt te leevren al dat hier bearbeit wort.
 Wat gloeien in dit hol al ovens, die, in 't blaeken,
 Uit hun verbrande keel een' vloed van vlammen braeken,
 Daerze opgesteegen in den rook, en onbekent
 Voor 't oog, vermengen met hun eigen element.
 Hier schroomt mijn Zanggodin het aengezicht te smetten.
 Vulkaen alleen magh zich met schoorsteenroet blanketten.
 Komt, treet den Scheepstuin eens met my ten enden uit. *De Scheepstuin, en 't gewoel in de zelve.*
 Hoe ver wy gaen ons volgt dat werkelijk geluit,
 En 't is'er even drok met bouwen en kalfaetren,
 Kielhaelen, sjouwen, om met zuivren voet de watren
 Te treden, en bequaem ten dienste van 's landsvlag,
 Met ongekrekten moet te pleiten voor 't gezagh
 Der vrye Staeten, en gemant met zeemeermannen,
 De waterschenders, tuk op roof, uit zee te bannen.
 Zoo groot een werk wort met geen woorden afgeleit.
 Wy hebben hier byeen de rechters van het pleit,
 Die, als den tongriem in het vonnis wort ontbonden,
 Het halsrecht donderen uit hun metaele monden.
 Elk schijnt gewassen uit den zadel van 't roopaert.
 Elk voert zijn wapen, en een' eernaem nae zijn aert,
 Van steenstuk, slangen, zeekanonnen, zeekortouwen,
 En draeken, die 't gezach der Zeevaart staende houwen.
 Zoo lang geen schijnrecht hun beguichelt noch geweld,
 Hout hun Hoogmogentheit op zee alleen het velt.

Gy Vorsten die den staet begrint met nijdige oogen,
Verstomt, wanneer gy eens zult hooren haer vermoogen.
Al fliep de waterleeu, noit is zijn slaep zoo vast,
Dat niet de rechterklaeu op schielijke onraet past.

Ik wil met voordacht veel van uwen lof vergeeten.
De faem van Londen heeft die krachtigst uitgekreeten.
Vaer wel dan Zeejuweel, groei zoo geduurig aen,
Tot alle havens voor uw zeemaght open staen.

'T was eertijts Vorsten werk een Kapitoel te stighen,
Of trots Eskuriael, dat alle pracht zagh zwighen.
Semiramis put aen den gront 's rijkschatkist uit,
Wanneerze Babel met een' steenen muur besluit.
Een grafkerk voor Mauzool, van marmer uitgehouwen,
Noemt d'arme aeloutheit een' van 's werrelts hoofdgebouwen.

*Het Ma-
gazijn van
de Oostm-
dische
Maet-
schappy.*

Nu slaen de koopliên hand aen 't vesten van een hof,
Dat alle hoven 't zeil ziet strijken voor zijn' lof.
'T schein wonder dat een Stad, uit week moerasch geklommen,
Door haere aenzienlijkheit de werrelt deed' verstommen,
En Amsterdam alleen tot zulk een boupracht steeg,
Dat alle heerlijkheit voor haeren luister neeg.
Maer wie zou geen geloove aen mijn gedigten weigeren,
Die hier een Maetschappy die grootheit nae zagh steigeren,
'Ten zy het Boufлот zelf, zoo koninklijk volwracht,
En d'oosterwerreltkloot geboogen voor haer maght, ^{22?}
Met onverwinbre tong de Nijt in d'oogen klonken.

*Overwint
het Oosters-
huis tot
Antwer-
pen, dat
zijne ven-
sters met
de daegen
van het
jaer be-
paelt.*

Nu mach de Scheldgodin vry met haer koopflot pronken,
En zoo veel vensters zien in muur gebout en trans,
Al 't ronde jaer een ry van zonnen leit ten dans.
Wy gunnen haer dien roem, en laeten 't oog hier doolen,
Door meer dan duizent en driehondert vensterhoolen,
Ten golven uitgegroeit. zwijg Rome, zwijg voortaan
Waer uw Kolommen en Amfiteaters staen;
Pronknaemen, die met hun geluit maer 't oor vervaeren.
Hier staet het zeeslot vol Oostindiaensche waeren,

Dat

Dat in zwaerlyvigheit drie Eilanden beflaet,
En overwint zich zelf in grootsheit en fieraet.

De Straet van Sunda vraeg niet meer, alsze aen haer boorden,
De rijkdom van Malakke affleepen ziet naer 't Noorden,
En hondert kielen propt met d'allerêelste vrucht

*Dat ook de
Indiaen-
sche stroom-
goden ver-
wondert.*

Van Tidor en Ternate, en wat gewenschter lucht
In 't zwangere oosten teelt, wat keel dien oogst van schatten
Verslint? wat pakhuis die kan in zija armen vatten?

Zoo dra zy hoort in haer geambert bed, hoe 't Y
Zijn traege baren drijft 't Oostindischhuis voorby,
Die aen de boupracht zich vergaepen, en vergeeten
De Zuiderzee bytijts den stroomtol toe te meeten.

*En de ba-
ren van het
Y,*

De Zuiderzeegod graeut hun onder 't marren toe:
Spoeit voort, trekt sneller aen, wy zijn dit wachten moê.

*Die van
den Zui-
derzeegod
begræut
worden o-
ver hun
traegheit.*

Gy moogt op uw gemak schoorvoeten of spanseeren!

Wy zullen, ongeacht, de waterrente ontbeeren?

En vrugtloos omzien na vervaersing? maer ik weet,

Onredelijk gespuis, waer in gy u vergeet.

Of zie ik 't niet? mits gy voor Amsterdam komt streeven,

Van 't groene Beverwijk, hoe voort de voeten kleeven

In 't water? hoe gy luypt, en 't ooge speelevaert

Door 't kostelijk mastbosch, op zija ankers hier gemaert?

Al wat'er praelt kan uw nieuwgierigheit weêrhouden,

De torens, 't scheepsgewoel, de pracht der zeegebouwen,

Als of gyze op mijn' gront niet zien konde onbelet.

Niet anders, 't heugtme noch, stont Glaukus meê verzet;

[Hy grenikt op dat woort, om dat hy nu de baren

Met een' verhaesten tret zach in zija kruik gevaeren.]

Die Glaukus, die op strant een heilig zeekruit eet,

En elzdaem in een' God hervormt is, eer hy 't weet.

Hy zach het zeehof, trots gewulft met hondert boogen,

Maer twijfelde of hy 't zach, en vraegde 't aen zija oogen.

Zie daer, die andre vloet die naevolgt, blijft weêr staen.

Zoo Ygod, noop hun vry, en leerze rasscher gaen.

Wy zweeren strenger hun die traegheit te besnoeien.
Hier zweeg hy. en ik zachze al bevend sneller spoeien.

*Macht en
rijkdom
van Am-
sterdam
hier uit af
te meeten.*

O koninklijk Paleis! want Java legt zijn staf
En 't koninklijke gout voor uwen luister af,
Een andre werrelt buigt het hoofd voor uwe voeten,
Met welk een naem zal ik uw Majesteit begroeten?
'K verlieve op uw sieraet, en wensch, met rijker trant
Noch eens de grootheid van 't verbonden Nederlant
Te zingen, dat het lang den naeneef klinke in d'ooren.
Dan zou men uwen naem in vollen luister hooren:
Dan had ik stems genoeg, om fier, op Maroos tret,
Geen lier te streelen, maer op klinkende trompet.
'K zou zingen [daer d'aeloude een voorbeelt van ontbeeren.]
Hoe 't lichaem van den staet zich niet alleen verweeren,
En in de heirspits kan voor al de leden staen;
[Wat Koninkdom doet meer?] wanneer een krijgsorkaen
Al zugtende van 't strant de vinnen op komt steeken,
En brult dat voor zijn stem gebergte en rotzen breeken;
Maer zelve Leden voed, die 't lichaem overal
Getrou en onderdaen, in spoet en ongeval,
Als Hoofdbewintheer, op zich zelf nochtans beruften.
Dat tuigen d' Afrikaensche en Aziaensche kusten.
Dat tuig' dit Magazijn der Indiaenschen Raed,
Niet voor een' Maetschappy voorzien, maer heel den staet.
*De Lijn-
baenen.* Nu stont mijn Ykant vol, en wy, van lant gevaeren,
Laveerden 't aertrijk om door eindelooze baren;
En zaghen waer by nacht het Kruis in 't water zinkt,
En waer Arkturus in Boötes tabbert blinkt,
'T en waer' ik my vergaepte aen onze Lijnbaensflooten;
Die spier en zenuwen aen 't lichaem van de vlooten
Verschaffen, en eer ik haer grootheid overleg,
Noch duizent treden my afwoekren uit mijn wegh;
Om een geslacht te zien dat voor verkeerde gangen
[Hoe menig lijt'er om?] gewoon is gelt t'ontfangen.

Dat

Dat ons gezicht verblint, en veinzende achteruit
 Te treden, af te zien van aerdsche winst en buit,
 Vast op zijn voordeel loert, en weet zijn eind te rekken.
 Noch veinst het openbaer: en om 't voor ons te dekken,
 Behoeft het breedden vilt noch blinkent koorkleet aen,
 Noch met gebogen hals op d'eene zy te gaen.
 U wort op hooger merkt dit veinzen toegeschreven,
 Gy, die een' schijn verthoont van ingetogen leven,
 Die elk tot armoë preekt, en rechts en slinx niet zoekt
 Dan rijkdom, hoe geveinst gy gelt en schat vervloekt,
 Maer dek vry, looze Sfinx, de klauwen met uw veëren,
 De Farizeeusche grijs kan ons gezicht niet keeren.
 Hoe gy de trony trekt, en 't logenachtigh oog
 Uit heilige aendacht schijnt te strekken naer om hoog;
 Noch komt de giericheit, vermomt met valsche treken,
 Uw zelf verraden, en geduurigh uit te breeken.
 De werrelt kent uw deught, gy trekt de zelve lijn,
 En moogt de zotten noch bedriegen met den schijn.
 Bemint gy d'armen, en het lijden en verzaeken,
 Hoe schouwt gy zoo bezorgt de nederige daeken,
 En leid uw dartel oor ten dans op luit en veel,
 'T wellustige oog in zijde en gout? de tong en keel,
 Geleert op huichlery, mag zich geruist verdrinken
 In Rijschen daeu, zoo lang die niet door 't vel komt blinken:
 Als maer hier onder, om de fleur, een enkel woort,
 Tot lof en dankbaerheit des Scheppers wort gehoort.
 Wat ootmoet, schoon ik 't zocht, kan ik op u vertrouwen,
 Uit wien men niet verneemt als naemen van Mevrouwen,
 En grootsten van het lant. quam Kristus weër beneën,
 Van daer hy wort in 't heir der Englen aengebeën,
 Zoo deerlijk en versmaet, en met bebloede leden
 Den kruisberg Golgotha al hijgende opgetreden;
 Gy zoud [nu belg u niet, dat ik my uwer schaem.]
 U schaemen in den mont te neemen 's Heilants naem.

*de lijn-
 draaiers
 gelijken de
 huiche-
 laers,*

*die worden
 hier be-
 schreven.*

Dat gelt u meê, die smaelt op fleepende Lukullen,
 Die fleghte spijs gebruikt om uwe maeg te vullen;
 Maer hoe de soberheit u roeftraelt met haer light,
 Toont die gemeste buik, en puilend aengezicht.

Wat zanggeeft bijtme in 't oor? laet hier dat fchempen fteeken.
 Gy fchrijft een froomgedicht, geen geffel van gebreeken.

*De muur
 van Am-
 fterdam.*

'T gaet wel. de trotze muur, die Amsterdam befluit,
 En fteekt aen deze ftreek den hals ten Yvloet uit,
 Befluit mijn landreis meê. nu luft het ons te reppen,
 In open zee een koelte en friffche lucht te fcheppen.
 Een ander zing' hoe ver de muur haar armen rekt;
 Hoe veilig zy de ftad met muurgordijnen dekt,
 Hoe driemael negen fteene, en fcherpgefpitfte punten
 En flanken, uit de borft der breede muurkring munten
 En puilen, onderwulft van boogen, zwaer van fteen,
 Die op een mastenwout geflut zijn van beneên;
 Of hoe een waterbeer, gelijk een trots van onder,
 Drie hoofden van arduin omhoog heft tot een wonder,
 En ftut op zijnen rug, geharnaft met een bult,
 Het fchuimend Y, wanneer 't by onweêr zied en brult.
 De muur van Sina ziet nu vry haer aenzien breeken,
 De weêrgalooze muur die 't daghlicht ziet ontfteeken:
 Als d'oofterzon verrijft met roozen in 't gezicht,
 En dooven in het weft het uitgediende licht;
 Die ftant hout evenkloek in 't woeden van de jaeren,
 En fteekt haer voorhoofst by Koréa uit de baren,
 Daer Galoos snelle vliet door 't uitgedroogde zant,
 Met ongestuimigheid in Iratuzi ftrant;
 Van daer wort opgehaelt op hemelhooge duinen
 En bergen woest en wilt, met ongenaekbre kruinen,
 Daer Xenzis Tygerlant het weft in d'oogen heeft:
 Tot datze in 't fteil gebergt de Hoang doortoght geeft,
 En ftut dat trots gevaerte op onverwrikbre ftijlen.
 In eene fchaekeling van driemaelhondert mijlen.

Peking

Peking draegt op zijn' muur vergeefs zoo grooten moet,
 Wanneer het bloedig heir des Tarters, als een vloet
 Die afschiet met gedruisch, en schuurt door steile rotfen,
 Ter muurbresse ingestormt, 't Sineesch gezagh komt trotsen,
 En schokt het stamhuis van Taiminga in den gront,
 Dat hondert eeuwen pal op Sinaes troonen stont.

Uw ringmuur geeft tot uw bescherming grooter hoope,
 Doorlughste Koopvorstin en koopmerkt van Europe.
 Zoo d'Arragonner weêr (God keer' dat ongeval.)
 Van bloetdorft opgehitst, quam rukken voor uw wal,
 En opgedondert met ontwonden krijgsbannieren,
 Uw daken dreigde met verslindende oorlogsvieren.
 Geen Goische Sinon stak, door Egmonts schelms verraet,
 Nu Gijsbregts erf in brant, ten zoen van Velzens haet,
 En Waterlant, ten val des Aemstels opgezwooren.
 Sleet vrugtloos op dees muur den afgeramden hooren.
 'K zach d'onverwonne jeugt, elk op zijn hoefslaghtrots
 In 't harnas, staen gelijk een onverwrikbre rots.
 Roôpaerden overal gezadelt met kanonnen.
 De punten in een' storm flankeeren. Muskettonnen
 En stormroers, met een bui van kogels, battery
 En muurammeiers, in een hevig oorlogsty,
 Neêrbonzen, duizenden baldadig storm geloopen,
 Gescherft aen mooten, of in eigen bloet verzoopen;
 Den Ygod, overal verheerlijkt en gewilt,
 Ten hemel heffen zijn driezilverkruisten schild.

*De Stad
 magh zich
 op haeren
 muur beter
 verlaeten,
 als Sina op
 haeren
 ringmuur.*

EINDE VAN HET EERSTE BOEK.

I N-

I N H O U D

Van de Print voor het tweede Boek.

DE magtige Ystroomgod zit in triomf ten toon
 Op zijne schulpkarros, en laet zijn bronkruik stroomen.
 Vrouw Zeevaerd siert hem 't hoofd met eene goude kroon,
 Daer zy hem zijn paruk van wier heeft afgenomen.
 De Vreede en Oorlogh staen op schildwacht aen haer zy,
 Die praelt in zijn rondas met eene trits van kruiffen.
 Terwijl de stroomgod word omsingelt met een ry
 Van Vloet en Lantgoon, die zijn scheepen aen zien bruißen.
 'T getulbande Azien deelt aen de Scheepvaerd uit
 Gesteente, zijde en gout, uit haeren vollen hooren.
 De Zont; gedorst met een gehorende offenhuit,
 Begroet de Noortkaep, die de sneeuwacht stuift om d'ooren,
 Met steil gebergt bekroont, en Heklaes fellen brant.
 De Poolische Ceres duikt door hun geslooten handen.
 De Samojeed verschijnt aen 't Groenlandschwalvischstrant,
 En mikt met zijn' harpoen, ten dienst der Nederlanden.
 Men ziet'er de Moorin der Gibraltarische straet
 Verschijnen, 't hoofd gebuld met Hercules pilaeren;
 Waer by de Spaensche vrou in 't blanke harnas staet,
 Wiens Schildleen 't heilig kruis grootmoedig blijft bezwaeren.
 De maegt van Sina stort haer koffer in den schoot
 Des Ystrooms. De Zwartin verbeelt ons d'Indiaenen.
 De zwaere steen braveert met d'Amsterdamsche vloot,
 En Amsterdam. Merkuur komt ons de Scheepvaert baenen
 Om hoog, en schuift, door hulp der Maetschappy verlicht,
 De nieuwe werrelt de gordijn van 't aengezicht.

D E

Y S T R O O M.

H E T T W E E D E B O E K.

DE steven nu van land. vaert wel gy watersloten,
 Gy strantpaleizen, die in schaduw van uw vlooten,
 Als achter eenen schilt, geruster slaept, dan of
 Vulkaen u een rondas van Hemelsche erts en stof
 Gesmeet had, en daer al uw zeemacht ingedreeven,
 Noch schooner dan de schilt aen Thetis zoon gegeven.
 't Orakel, van Apol ten dryvoet uitgebromt,
 Maekt al de werrelt voor die waerheit nu verfstomt,
 Nu gy ô Amsterdam, met houte watermuuren,
 Wie aen uw' zee Staf blaft groothartigh kont verduuren.
 Vaer wel. 'k heb elders nu mijn togthen heengezet.
 Wy hebben op zijn tijt uw glory getrompet.
 Houd op gy winden, die mijn groete durst verstooren:
 'K weet zelf, door 't gieren van uw pennen, niet te hooren
 De woorden die ik spreek. Maer hoe! wy zijn verrast;
 Wy worden weg gesleept: of staec ik pal en past,
 Maer deift het land te rugge? ondankbaer land, stap heenen.
 Stap voort. zoo druk voortaan een zwaerder berg van steenen
 Uw hart; zoo ver mijn oogh kan reiken langs de kust,
 Daer gins de lucht zijn hoofd gemakkelijker rust
 In 's aerdrijks schoot, en blijft van bloede schaemt bevangen,
 Of root van minnegloet, op haere kaeken hangen.
 Zoo dring' noch Amsterdam zijn ruime vest van een!
 Van yder uit ontsagh, geviert en aengebêen.

*De dichter
 begeeft zich
 op het Y.*

Eool, gy Grootvorst van de worstelende winden,
 Vergeet die muiters in hun kerker niet te binden:

*Aenspraek
 aen den ko-
 ning der
 winden.*

E

De

De Westewint alleen blaes mijne zeilen op.
 Voort jongen, wend het roer, en hael het zeil in top.
 Ik voel een zoeter wint my speelen in de haeren.
 'K. vertrouw my anders niet op weifelende baren.
 Leander, schoon hy wiert beschut van Citeree,
 En Heroos blaekende oog hem toelichtte over zee,
 Daer 't pekcl steiler schuurt, en neêrstort van weerzijden,
 En 't Grieksche Sestus scheid van 't Aziaensche Abyden
 [Door Helles doot beroemt, die aen haer broeders zy
 Wiert ingezwolgen van der golven razerny.]
 Liet zelf, daer Venus schreide, in 't woefte zout het leeven;
 Vergeefs op riemen van zijne armen voortgedreeven.
 De moedige Ajax tart vergeefs in arren moet
 De stormen, daer hy zelf gedompelt in de vloet,
 Zijn hoofd te barsten stoot, en dnizent naeu ontslippen
 Het akelig geklots der Kafareefche klippen.

*Droefheit
 van den Y-
 stroomgod
 over het
 verdrinken
 van den
 Baheem-
 schen Erf-
 prins in
 zijn' vloet.*

En gy, verwaende stroom; die mijne vreeze hoort,
 Gy hebt uw handen mée niet onbevlekt van moort
 En bloet, geboren om noch eens de staf t' ontwringen
 Der Beemen, uyt den vuist der wederspannelingen;
 En d' Elf te buigen voor de koninklijke vlag,
 En al 't Hircijnsche woud te dwingen met gezagh:
 Zoo uw krankzinnigheid, afgrijffelijk aen 't woeden,
 Hem niet begraeven hield in 't kerkhof van de vlooden.
 Nu roem vry, datge in 't laetst, maer al te laet, bedaert,
 Uw lokken scheurde uit rou, en schond uw' zilvren baert,
 En met een ydle hoop, om 't vorstlik rif te warmen,
 Het d' Yvorstinnen gaest in haer medoogende armen.
 'T bleef doot nochtans. en gy, geparst van ongedult,
 (Gelijk een oude Leeu in wildernissen brult,
 De gront van onder loeit, wanneer hy aengeschonden
 Van razernye, heeft zijn eigen wulp verflonden.
 Al 't bosch gedierte ziet, verbaest op dat geschal,
 Na zijne hielen om, en vlucht door berg en dal.)

Gy daghvaert met geschrei, te jammerlijk verflagen,
 De schoorre lijktrompet der donkere onweêrvlaegen;
 Wekt zelf uit wanhoop uw' aertsvyant het Noordwest,
 Daer hy gedooken lagh en sluimerde in zijn nest.
 Die stort u op het hoofd met eenen barst. de stroomen
 Toen aen het bulderen. met losgebroke toomen.
 Al zou Deukalion, noch eens de doot ontvlugt,
 Al 't menschdom zien gesmoort van bange waterzucht.
 Zy rukken tegen een, en steigeren en storten,
 Gelijk twee legers, die, die afgrijslijk saemenhorten
 Men eenen wapenkreet, en razende en verwoet,
 Het velt verdrinken in een meir van rookend bloet.
 Men zietze strijken met kadijken, muuren, weien,
 En met een heesche keel het vorsten lijk beschreien.

Zy schreiden noch misschien, zoo niet een sterker dam
 En zwaerder waterbeer den vryen loop benam
 De brakke traenen, die, in 't snerpen van die wonden,
 Ter holle dijkbreffe in, een' ruimen boezem vonden.
 Nu sluitenze door dwang die kraenen toe, op dat
 Zy zelve niet hun hoofd versmooren in het nat.

Een ander schelde vry voor gierig en verwaten,
 Die op een zwemmend hout, van alle hulp verlaeten,
 In 't gaepend pekelschuim, gedreigt van rots en plaet,
 Begrimt van 't gloeiende oog der Beeren in dien staet,
 In 't aengezicht der doot, door al de werelt trekken,
 Om eene hantvol zants die noch hun hoofd zal dekken:
 Zoo niet een donkre kolk, eer zy de steile Kaep
 Van Goede Hoop bezien, hun eeuwig wiege in slaep.
 Wy zullen, schoon ons mée die watervloek moght treffen,
 Hun edelmoedigheid tot aen 't gestarnt' verheffen.
 Een zelve hemel hout het aerdrijk in gewicht.
 Dat licht zijn' minnaer toe alom met een gezicht;
 Maer hier met stuurscher, daer met lieffelijker vlaegen.
 Een vliegend vlot magh ons het vaderlant ondraegen,

*Troost
 voor den
 zeeman, en
 verdedi-
 ging der
 zeevaert.*

Maar nergens 's Hemels oog, dat blijft ons even na,
 En slaat ons overyal met duizent fakkels gae,
 Die van geen aarde voelt zijn' kouden romp bezwaeren,
 Erft een doorluchter zark in 't glaezen graf der baren,
 En sluimert, overwulft met 's Hemels blaeuwe tent.

*Oorsprong
 der zelve.*

Wie was hy die zich eerst ter zeevaert heeft gewent,
 En, duikende onverfaegt in uitgeholde boomen,
 Bestont te glippen op den gladden buik der stroomen?
 Op dat de stevenkroon zijn beeltenis vereer,
 Zoo lang maetroozen zich betrouwen op het meir.

De Britten, afgericht op rooven en vrybuiten,
 Braveerden lang ter zee met zwakke leere schuiten:
 De Nijl stont lang verbaest, dat hy zijn' snellen vliet
 Met vloten zach beslaen van dichtgevlochten riet:
 Heel Grieken waegde, toen de zeilkunst aen het groeien,
 Op 't zeespoor van Dedaël, in zee stak, sonder roeien,
 En op haer wieken dreef, schoon Ikarus, te stout
 In 't vliegen plompte in zee, die noch zijn' naem behout.

*Wiert eer-
 tijts uit be-
 hoefsticheit
 gebruikt.*

Maer Nereus wiert eertijts alleen geploegt van scheepen,
 Om schaers van 's nabuurs kust den nootdruft aen te sleepen:
 Nu snijtmen Thetis rug, zoo ver zy onbepaelt
 Het Noorden niet ontduikt op 't waelen van de Naelt,
 Met watertorens en gevleugelde kasteelen:
 Braekt vuur en donder uit metaele en yzre keelen,
 En tart de stormen met gevaerten, uit het zout
 Zich heffende, als een berg van yzerwerk en hout.

*Nu uit
 weelde, en
 om schat-
 ten te ver-
 gaderen.*

Nu zeiltme om rijker oogst van kostlijkheên te vinden,
 Van 's werrelts navel af naar alle vier de winden,
 En streeft de zon voorby, die al te lang gedraalt
 Haar halve ronde sluyt, eer zy hen achterhaalt.

*Reyze na
 Nova zem-
 bla van
 Heems-
 kerk.*

Dacr Heemskerk, onder 't ys in eyndelooze nachten
 Begraeven even fier de golven durf verachten:
 Verlaet met nieuwen moet zijn' vaderlijken gront,
 En vaart ten tweedemaal den ysbeer in den mont,

Om

Om achter Tartarye en Samojeedsche stranden,
 Door grondelooze zee in Indiën te landen
 Met korter vaert, ten trots van 't Arragons geweld,
 Dat met zijn duimen hielt de keel der zee beknelt.
 Maer hoe vol viers hy streeft, ten roem der vrye Staeten,
 D'ysrotzen zijn te groot, die voor geen hitte ontlaten.
 Het uitgediende licht rolt steil ten kinnen af,
 En blaest zijn lampen uit. de nacht lokt uit het graf,
 Met een benaede zucht, als zelfs van vrees bevochten,
 Sneeubeeren, dol op roof, en moordende ysgedrochten,
 Lang in den afgront weggescholen voor het oog
 Des Hemels, die, nu trots opborrelende om hoog,
 Van honger woeden, niet ontzien hen aen te randen,
 En maelen bekkeneel en schenkels met hun tanden.
 Al 't marmer dreunt en juilt van spookten zonder tal.
 Noch zaegtge ô Yfroom hen belanden aan uw wal,
 Na zulk een Ilias van doorgestrede plaegen!
 Die zich geen Herkules vermeeten zou te draegen,
 * Schoon hy gebergten scheurde, en bonfde met den vuist,
 Daer Amfitrijt nu door den open boezen bruiſt,
 Het hemelhoog Abyle en Kalpe van elkander;
 En scheidde Europe, neêrgeboogen voor zijn' stander,
 Van 't woefte Barbarye, en daer de Kreeft om hoog
 Den Afrikaner zengt met vlammen van zijn oog,
 Maer ziet, terwijl ik spreek is 't land my verre ontweeken
 'K zie duizent kielen, vast gereet in zee te steeken,
 En duizent ryën op haer ankers ondereen.
 De zoele wint boort flaeu door zoo veel zeilen heen,
 En blaest my over 't hoofd. hoor, welk een bly geschater
 En vrolijk juichen rijft, gelijk een wolk, op 't water!
 Ik hoor de zeetrompet en trommel, en gekrijs,
 En 't gieren en gedruis, op een vermengde wijs?

E 3

Help

* Men zegt; dat Herkules de twee hoofden, of pilaerbergen van de Straet van Gibraltar van een scheurde, en door het invloeyen van de zee Europe en Afryke scheidde,

* Gekrijs
 en leven op
 het Y.

Help Hemel! slaet my daer de blixem in mijn oogen,
 En volgt de donder nae? o neen! ik ben bedroogen.
 'T zijn duizent blixems die my treffen in 't gezicht,
 En duizent donders die aenrollen op dat licht.
 Hoe Zeeliên is zoo drae Salmoneus straf vergeeten,
 En Elis kopre fluis? waerop de schelm vermeeten
 Den donder naebootzeerde en blixem van Jupijn.
 Het geen gy waerlijk doet, deed hy alleen in schijn.
 Zy slaen het in den wint, en streeven door de baren,
 En schuuren langs den buik des Ystrooms onder 't vaeren,
 Dat hy zijn hoorens krimpt, en dubble pyn gevoelt,
 Als hy het taeie slijm vergeefs van Pampus spoelt.
 Gaet Helden, en kan nu Jupyn die hoon verdraegen,
 Zoo dreune uw donder, van daer 't Oosten op komt daegen,
 Tot daer het gloeiend licht de Westerkimmen blaekt
 Met eenen zoom van vier wanneer 't zijn dagreis staekt.

*Vaert nae
 't Oosten en
 Sina.*

Een deel zal nu uit zee zeshondert zonneklooten
 Zien klimmen, eer het keert met rykgelaede vlooten,
 En staen verwondett, als het middaghlicht met pracht
 Gesteegeen op den troon der wolken, in zijn kracht,
 De schaduw barnt en smelt, terwyl de brant aen 't groeien
 De blaeuwe gordels zengt, den middelriem doet gloeien;
 Daer Doris flaeu van hitte in 't nat van dorst versmacht;
 Maer al hun tegenspoet verzoet de ryke vracht.
 Geen wateronheil zal hun moet de wieken korten,
 Nu Sina haeren schoot niet weigert uit te storten,
 En Atlas gouden ooft met onbekrompen hand
 Te schenken, schoon het zucht in een' benaeuder band,
 En 't ryxhof te Peking, van 's Tarters byl getroffen,
 Noch tuigt met welk een smak de grooten nederploffen
 Uit hun' verheven top, daer 't ryk in diepen schroom,
 Den grootste Keizer zagh gehangen aen een boom,
 En 't stervende aengezicht, met lootverf overgooten,
 Des ryxfaffraenstroom en Kiang den mont geslooten,

Die,

Die, vryer nu het hooft verheffende in de zon,
 Hun oogft ontlaeden in de veften van Kanton,
 En met een koninkrijk van fchatten ons vereeren,
 Terwijl maetroozen t' huis in 't zijden kleet braveeren:

Een ander deel fpat wijt ter werelt uit, en trekt
 En boort door d' enge ftraet van Magellaen ontdekt.
 Ontziet niet buyten huis en vaderland te woonen
 By Perüaenen, en verwoede Patagonen,
 Bergreuzen, tegens 't heir des Hemels noch gekant,
 En al wat brult en moort aen 't Mexikaenfche ftrant.
 Zy trêen de fchedels in van vreeffelyke draeken,
 Die eeuwig op de wacht hier 't gulde vlies bewaeken,
 Dat Kolchis vacht verwint. hier is de goude vrucht
 Die Atalante fteuite in 't midden van haer vlugt.
 Hier groeit de goude tak, voor wiens vergulde vlammen
 De poort des afgronts uyt haer grendels fpringt en krammen.
 Het gout regeert het al. wanneer Jupijn in goud
 Verfchijnt, daer Danaë gekerkert zich onthout,
 En d'overspeeler komt ter flaepzaele ingefstreeken,
 Zijn alle wachters ftom, en d'oogen uitgefteeken.
 Hoe menig draegt, gelokt door een vervloekte hoop,
 Van eerelooze winft, haer eerbaerheit te koop!
 Maer d'eer mag boven 't gelt zoo ver in waerde praelen
 Als 't gout verdooft den glans der mindere metaelen.
 Noch keert het menigmael by zyn' bezitter weêr,
 En trooft hem nae 't verlies. noit keert verloren eer.

Vergeefs heeft vrou Natuur, voorziende d'ongelukken,
 Bestaen het goudland van den aerdkloot af te rukken
 Met eindelooze zeen, nu 't nae zoo lang een nacht
 Van 't ftoute Spanje is uit zijn' kerker voortgebracht;
 En 't gout, veel nutter in den Oceaen verzonken,
 Uit 's aerdryks aderen en naere bergspelonken
 Is voor den dag gefleept: maer met vergifter lught
 Als Cerberus weleer, te laet de knots ontvlught

*Vaert na
 America,
 en de Gout-
 kuff.*

*Vergeefs
 van de
 Natuur
 met zoo
 wijd een
 zee afge-
 fcheiden
 van Euro-
 pe.*

Van

Van Herkules, die hem in 't oog van 's Hemels daken,
 By zijn drie keelen sleept, die vier en vlammen braeken,
 O goude stranden, zeght, hoe was u 't hart te moê?
 Toen 't woedende Kastilje u met zijn yzre roê
 De lenden morzelde; daer 't bloet uit uwe stramen
 En racuwe wonden vast atzypelende, en saemen
 Geronnen tot een beek, uw eigen keel benout,
 En brantmerkt met zijne root het aengezicht van 't gout,
 Dat dacluw was van vreeze en bleek om 't hoofd bestorven
 Voorheen. een pest die eerst de werrelt heeft bedorven,
 En bragt de gierigheid, die kanker van 't gemoet,
 En die, de wreetheit voor, verhit op menschenbloet.
 Verwaten moeders van de Hellsche razernyen,
 Die met verjaerden wrok het menschendom bestryen.

De Geest van den Mexikaenschen Keizer Atabaliba waert daer noch, Men zegt dat schippers hier by naeren nacht, de geest
 Van Atabaliba, angstvallig en bevreesht,
 Op't onbewoonde strant rinkinken zien en spooken
 Met een bebloede toorts, de zwarte haeren rooken
 Van 't bloedig zweet, dat van de doodsche wangen stroomt.
 Hy bromt, maer smoort zijn vloek in't harte, als noch beschroomt
 Na zijn rampzalig eind, voor trouloosheit en laegen,
 Men hoorde hem in 't eind vervoert van gramschap klaegen,
 Met zulk een hol gedruisch dat al den oever vult:
 Gelijk een boschleeuwin in wildernissen brult,
 Wanneerze dol van wrack den roover nae wil jaegen,
 Die haer verraederlijk de jongen heeft ontdraegen
 En 't weerloos nest geschaekt. ô sprak hy, die met my
 De slaegen hebt gevoelt der Spaensche tieranny,
 'T verveel u niet mijn ramp en ongeval te hooren.

spreekt onze matroozen aen. Zoo drae de nieuwe vloot quam door onze engten booren
 En lande in Panama, [och was zy noit geland!
 Of had ikze in het eerst gezet in lichten brant.]
 Liep strax een hofgerucht: op dryvende paleizen,
 Quam een gebaert geslacht uit d'andre werrelt reizen,

Niet zwart, maer 't aengezicht zoo wit als kryt geverft.
 Een koude schrik ryt door myn leden. 't hoeft befterft.
 Een deerlijk voorfpook! 'k voel myn' zetel driemaal kraeken.
 Een bange en diepe zucht rolt driemaal door de daeken
 Van 't hof, en hadme toen mijn nootlot niet verrâen,
 'T paleis van Magokappe en Kusko zou noch staen.
 'K had hen op strand geflaght, vermant de zwakke vlooten,
 En 't goddelooze bloet al juichende vergoten.
 Noch trêenze toe, en zien met arendsoogen om
 Nae gout, hun hoogfte goet en eenig Heiligdom.
 Zy flokken 't vraetig in als hongerige raeven,
 En hangen op het aes. men zietze alom aen 't draegen
 En grijpen. 't eene fchip volgt nu 't op ander voort.
 Toen kreet het gansche ryk geduurig brant en moort.
 Wie zouze tegenstaen? zy blixemen en donderen,
 Als of ons d'afgront zelf bestormen quam van onderen:
 En aerde en hemel, van hun dwinglandy vermant,
 Mee had gezworen in hun trouloos vloekverbant.
 Wat dolheit voerde u aen, zegt; bloedige tierannen,
 Zoo verre uit onze lucht en werrelt weggebannen,
 Te vallen in ons erf, en 't ryk, daerge u geen' voet
 Moogt eigenen met recht, te mesten met ons bloet.
 Daer 't Esmeraltebosch de vrouwen 't haer zach wringen
 Tot ftroppen, of het hart te barfte op rotfen springen.
 Terwyl Tunie noch het albefpieglend oog
 Der zonnegodheit smeekt, dat zy haer wangen droog.
 'T gaet wel. de wrack is gaende, en wankt haer taeie roede.
 Ik zie'er duizenden, noch dronken van den bloede,
 Een bloetvlak meeten, en den afgeweiden grond,
 In 't vallen, byten met een half bestorven mond:
 Den broeder van zyn bloet in 't harnas aengevochten,
 De lyken tot een prooi van honden en gedrochten,
 En met uw eigen zwaert, ô wreede, die verwoet
 Uw felle klauwen verwde en myn doorluchtig bloet;

Mijn droeve schim gepaeit, die eindlijk rust van waeren:
En wort getroost door de nederlaeg der Spaenschen. De schippers zien allengs zijn hevigheid bedaeren,
 En 't ongeruste spook schynt vrolijker van tret,
 Nu 't hoort, hoe moedig Spanje in Neêrlant is verplet,
 En eindelijk vervolgt, verjaegt op alle stranden,
 De vlag der hoogmoet strykt, en groet de vrye landen.
 Daer al de mijnen van het kostlijk Potozy,
 De zilverkuilen van Ciarke, in zulk een ry
 Van jaeren noit geschaekt, de schatten van Afryke,
 En al het gout van 't uitgeplondert Ameryke,
 Niet stopten aen die bron en springvloed van verderf,
 Dat drie Filippen heeft gestooten uit hun erf.

O stroomgod belg u niet! zoo ik myn borst voel blaeken,
 Om op een ruimer plas de geesten te vermaeken:
 Zoo ik 't gevleugelt paert door Febus gunst beschry,
 Uw' ryken stroom verlaete, en vlieg de wint voorby,
 En achterhaele uw vloot, die, half 't gevaer ontvaeren,
 Vier maenen onvermomt zagh klimmen uit de baeren;
Beschrijving van een Orkaan. En d'Afrykaensche zee verlaetende, vol moet,
 De wydberoemde Kaep voorby zwiert met den vloet:
 Die, als een breede tong, wêerzijts in zee gelegen,
 Om aemtogt hygt, en roept Neptuin om storm en regen;
 Die meenigmael, vermoeit van 't bidden en gekryt,
 Met bei zijn handen 't nat der zee ten hemel smijt;
 Dat voert een wint, met roos uit d'oogen, op zijn veder:
 't Stort door zijn zwaere in 't eind gelijk een donder neder,
 Knarst rotsen en gebergte in flarden, torst de kiel
 Aen 't blind gestarnte, en druktze ofze in den afgront viel.
 Der wolken spongie schijnt met een' greep uitgewrongen.
 Op d'eene stortvlaeg komt voort d'andere aengedrongen.
 De zwarte nacht voert storm op storm aen op haer vlerk.
 Nu scheurt de stroom den gront, nu rijft hy als een kerk.
 'T vervaerlijk onwêer loeit met weêrlicht, blixem, donder
 En donderkloot, en roert, al buldrend, 't opperste onder.

Een

Een donkre Orkaen rammeit, en snort met slag op slag,
 Als of weêr d'aerdkloot in een ruwen baiert lag.
 Eool rukt brullende de stormrioolen oopen.
 Al d'onweêrwinden van vier oorden toegelopen,
 Beprouven kruin op kruin al zwoegende en verhit,
 Daer d'elementen zelf geschokt, naeu hun gelit
 Bewaeren. Febus 't hoeft verschuilende in zwart laken
 En lamfer, hoort zyn as en kopren diffel kraeken
 Van 't stormgewelt. de kap des hemels dreunt en beeft.
 Het pekel zied en schuimt. de dolle zeeform heeft
 Het grondzand omgeroert. het grondloos hof doen beeven
 Van Thetys, klippen van haer worzels afgedreven:
 De hulken, in dien noot verftroit van ree tot ree,
 Een hondert myl te rug gerukt in wilde zee.

Maer wy zyn dit gevaer nu boven 't hoeft gewassen
 Hier âemt een zoeter lucht op d'Indiaensche plassen.
 De zon, in haeren trans met schooner gout getoit,
 Heeft ryker glanssen op het glas der zee gestroit,
 En vormt een tintlend licht, die wonderlijke straelen
 Niet ongelyk, die, als een zoele nacht komt daelen
 Op vleermuisvleugels, heel de Melkweg, overal
 Van kleen gestarnt bezaeit, gelijk een bloemryk dal,
 En zoo veel oogen, die een Hemelschildwacht strekken,
 Den wakkren Palinuur door haeren glans ontdekken.
 Zoo strevenwe op, nu daer 't bevroze Noorden beeft
 Nu daer het Zuiden wort gebraeden van den Kreeft,
 En onderstaen tweemael, in 't moedig heenebruiffen,
 Den ongeemeten riem des aerdkloots door te kruiffen;
 Tot dat Batavie ons verwelkomt op het flot:
 Dat even fier 't geweld van 't machtig Java knot,
 En velt de benden van Makasser voor zyn voeten,
 En ziet d'opgaende zon zyn mogentheit begroeten.

Van hier, ter koopvaerdye of oorloge uitgeruft,
 Verdondrenwe aen weerzy al d'Indiaensche kufft,

En houden in 't gewicht de magt van hondert vorsten
 En koningen op dat geen krijgsman, los geborsten
 (Gelijk een Olifant herkaeut een' ouden wrok,
 Verbreekt en bryzelt, in het eind, zijn yzer hok;
 Werpt boomen op zyn snuit uit de aerde met den wortel,
 En stampt zyn' tuchttheer zelf, en wat hem keert te mortel.)
 Zich opwerpe, en verwaent den nabuurvorst verdrukk';
 En stae Batavie in het licht met zijn geluk.

*Schatten
 der Oostin-
 dische
 Maet-
 schappy in
 Indien.* Terwijl de Maetschappy, door kracht en nutte vonden,
 Hen kort het oorlogszwaert houd in de schêe gebonden,
 En als een staetarts, uit de teikens weet, wat zucht
 De rijxpols jaeght, volgt elk gehoorzaam haere tucht.
 Zoo vloeit gelijk een stroom, 't geen Indiaen en Mooren,
 Die al de vaste kust zien naer hun wetten hooren,
 En 't geen d' Eilanders, zoo verdeelt alom, en groot
 Van schatten, gaeren uit hun oogst, in Nêerland's schoot.

*De Kor-
 mandelsche
 kust geeft
 Suiker.* De Kormandeller schenkt het merg van suikerrieten,
 Een hemelsch Manne, niet als dankbaer te genieten,
 Dat yder tong vernoegt, den lekkren honger wett,
 En alle spijzen maekt een aengenaem banket.
 O lieflijk rietbloed, gy weet de doot te keeren,
 En d'onverderflijkheit den vruchten te vereeren!
 Hoe rykelijk verzoet uw schat den angst en 't leet
 Des zeemans, die zoo verre u haelt met bloet en zweet!

*En elpen-
 been.* Het sierlijk elpenbeen wort mee van hem gezonden,
 Dat onlangs een geweer verstrekkende in de monden
 Der Olifanten, nu mischien gedraeit, en schoon
 Geheldert, sieren zal een' vorstelijken troon.

*De Mala-
 baersche,* De Malabaer verzielt de Nederlandsche vlooten
 Met peper, 't vier der aerde, in dezen kern beslooten,
 En in al 't water van den Oceaen bewaert
 Voor schipbreuk, 't zy haer kleur naer 't vel der Mooren aert,

*De zwarte,
 witte,* En zwart gerooft is van de heimelijke vonken;
 Het zyze gladder, en met bleek vernis beschonken.

Van buiten, quijnt gelijk een minnaer, die den brant
Der liefde slaet om 't harte, en blaekt zijn ingewant;
Of datze lang, en als een druiftak uitgedeegen,
Nae haere grootheit heeft een' grooter gloet verkreegen.

*En lange
Peper*

In 't vruchtbaer Kochin, daer een gewenschte Mai
Geduurigh 't velt vereert met haere bloemlievrei
En looftapijten, propt matroos de zwemmende eiken,
Die met hun vleugels schier aen 's hemels affen reiken,
Met witte Gember en haer' kostelijken klaeu,
In zonneglans gedroogt, of in een lieven daeu
Van suiker ingeleit, om koude en zwakke maegen
Te sterken, en den smaek met eenen te behaegen.
De stoute zwemmer haelt voor hem, aen deze ree,
Den paereloeffter uit den gront der baere zee
En paerelbanken op, zoo diep in 't nat verborgen,
Als of Natuur, begaen met onze onnutte zorgen
En Giericheit, die al des werrelts oogst verslint,
En hoe verkropt van schat, noit haer genoeg en vint;
Noch hoopte, door de diepte en afgront van de golven,
En rissen, in den nacht van 't water weggedolven,
De watermonsters, en gedrochten, heet op bloet,
En d'Oeverkrokodil, en Zwaerdvisch, die hier woet,
Haer af te schrikken, en die stoutheit in te toomen.
Vergeefs: zy tart de doot, en 't dreigement der stroomen.

*Cochin
geeft*

Gember

Nu wert een ryke schat van paerlen aengevoert,
Waer van de schoonste zyn gereegen en gesnoert,
Om zich te spieglen in den boezem der Mévrouwen,
En met het levend sneeu van 's Joffers hand te trouwen.
De minder soort, tot meel gewreven, en verteert
In bytenden azijn, en weêr door konst verkeert
In zachter stof, en meer geloutert van zyne aerde,
Versterkt het harte, en blyft door artzenye in waerde.

*En Paer-
len.*

Het machtigh Bijnager en Indostan, vorstin
Van hondert rijken, geeft aen Néerlant, om gewin,

*Bijnager
en Indo-
stan.*

En

Katoenen. En speceryen in te ruilen voor haer waeren,
 Een pakhuis van katoen, en gout en zilverbaeren.

Bengale, Bengale, dat zoo breed gezeeten langs het strant,
 Gelijk een boog gekromt, ziet hoe de zeegolf brant
 Op haer vermaerde kufft, de laetste, die den stander
 Des rijks liet vallen voor den troon van Alexander,
 (Dus zegtmen) toen hy vol en dronken van geluk,
 'T vaste Indiën den hals geparft had in zijn juk;
 Bengale, 't ryk kantoor der Morgenlandgewesten,
 Geeft aen den Batavier een zee van fchat ten beften,
 De groote Ganges zet met vreugd den rykdom by,
 Op zynen vloet betrouwt, ten dienft van 't fcheeprijk Y;

Zyde. De Zyde, min van waerde, of eedeler van draeden,
 Kabeffe en Bariga, in baelen afgelaeden,
 En zyde kleeden, vol van luifter tot de pracht
 Gemaekt, en 't Moorfch gewaet, hun koninglijke draght.

Diaman- Het Diamantgefteente, in 's afgronts nacht verzonden,
ten. En met een bruine korft zigh dekkende in de gronden
 Van 't duiftere gebergte, en mijnen, naer en wild,
 Wort hier in 't licht gezet; tot dat het net gefchilt
 Van zijn' onreinen baft, geheldert en gefleepe
 Aen onzen Yftroom, wert in konftigh goud gegreepen,
 Geboogen tot een' ring, of borft en halskarkant,
 En flonkerenden boot, die door zijn' gloet en brant
 Ons 't oog verbyftert met een weêrlicht van zijn' fraelen,
 Daerze op elkâer om 't zeerfte affchietende, verdwaelen.
 O aerdfche ftarren, die alle eeuwen vier en gloet,
 En lucht en water tart, terwijl gy ons 't gemoet
 Vervroolijkt met uw fchoonte en gloeiende koleuren,
 Hoe waerdigh zijtge 't hoofst ten zantkuil uit te beuren!
 En met uw duurzaamheit, en 't onbesmette licht,
 Dat altijd even blank ons toeftraelt in 't gezicht,
 Van ongeveinfde trou een waere fchets te toonen.
 Gelijk gy 't echtverbant noch daeglijks pleegt te kroonen.

De vuurende Robijn, om zijnen glans geacht,
 Wort van dees handelkuist den Yfroom toegebracht.
 En gy, o waterende en blaeuwende Saffieren,
 Zult mee de waterkroon des Ymonarchs versieren,
 En streelen hem het hart met uw verborge kracht,
 Als gy hem vrolijk maakt, en 't streng gemoet verzacht.
 En gy Granaetgesteente, al schijnen uwe glanssen
 Betoogen met een wolk, en droeviger te danssen,
 In 't blikken van het licht der middagzon gedaegt,
 Gy hebt een deffigheid die mijnen stroom behaegt.

*en ander
 kostelijk
 gesteente,*

Om zulk een weerelt van geschenken, uit alle oorden
 Hier toegevloeit, weêr af te scheepen naer het Noorden,
 En, veilig voor geweld, te brengen over zee
 Aen 's aerdkloots tegenkant, op d'Amsterdamfche ree;
 Is wapentuigh van noode, en stoffe, die de laegen
 Des vyants breeke, als hy een oorlogskans durft waegen.
 Dies schenkt Bengale ons meê Salpeter, geblanket
 Om 't schoonste, die gemengt met Zwavel, en besmet
 Met zwarte houtkool, fijn gevreven en gestooten,
 De donderstormen wekt en felle donderklooten,
 En blixemt op de zee. 'k zal hier van Pegu niet
 Vermelden, noch de winst, die van 't Sineesch gebiet,
 En al het vaste land rondom wert toegezonden:
 Maer 't lust my nu in zee te zoeken de'eedle gronden
 Der Eilandvorsten, die ons dienen met hun schat.

*Ook Sal-
 peter.*

Nu Zienwe in 't heuvelrijk Borneo, dat zoo prat
 Een ronde sluit op zee, de kuifche Kamferboomen
 De Kamfer schreien, die de geilheit in kan toomen.
 En 't schaduwlooze bosch, daer 's hemels gordel brant,
 De witte Agarikus uitzweeten in het zant,
 Aen zijne wortels, van de steile zon gebraeden;
 Zy weet het lichaem van het dikke slijm t'ontlaeden
 En opent maeg en long, en strekt den mensche een schilt
 Waer op de geelzucht, en de koorts haer krachten spilt.

*Borneo
 geeft
 Kamfer.*

Agarikus.

Nu

Sumatre ;

Nu zienwe d'Erfsprinsesse in 't wijtgevrees't Sumatre,
 Op haeren Olifant de trotse Kleopatre
 Beschaemen, en de pracht van Schebaes koningin,
 Wanneerze, blaekende van goddelyke min,
 Om d'ingewanden van Natuure nae te spooren,
 De diepe orakeien van Salomon te hooren,
 Den Leeuwentronn genaekte in koninklyken stant,
 Omscheenen met een ryk gestarnt van diamant,
 En storte in Judaes schoot, met onbekrompen' handen,
 Al d'eedle reuken der Arabische waeranden.

Den Benzoin,

Dees' majesteit braveert in schooner Paradys;
 Heel Indien wenscht haer, nae vorstelyke wys,
 De ryke bruiloftkroon, in 't aenzien der altaeren,
 Omvlochten met festoen, te drukken op de haeren.
 Zy schenkt ons Benzoin, zoo liefelyk van reuk,
 Dat onze krachten zalft, en wederhout de kreuk
 Des ouderdoms, en naeu vergadert uit de hoven,
 In zyn saizoen, gaet Myrrhe en Wierookgeur te boven.

*Paradys-
hout ;*

Zy snijt tot onzen dienst het Paradyshout af.
 De Paradysboomvrucht geniet zy zonder straf.
 Dat spreit een' lieven geur van Ambrozijn ten lippen
 En keele uit, en herstelt het harte, alreê aen 't slippen.

Bezoar,

Hier is de Bezoär, dat dierbare kleinoot,
 En artzenyjuweel; die wederstaet de doot,
 En doodelyk venijn, verdriift de flaeuwicheden,
 En jaegt den fellen brant der Pesten uit de leden:
 Schoon hy zijn' oorsprong neemt in 't bloedigh ingewand,
 Van onbekent gediert, verspreit door 't gansche land:
 Maer snel en schightigh, en niet zonder zweet te vangen,
 Wanneerze van den top der steile klippen hangen,
 En rennen pijl en schicht voorby in sneller vlucht,
 En schijnen sprong op sprong te vliegen door de lucht.
 De schaersheit maekt hem dier, en hooger te waerdeeren,
 Om zoo veel titels daer hem d'artzen meê vereeren.

Hier

Hier foktmen eenen oogst van Tamarinden aen,
Gewoon met haere bloem de zonne nae te gaen,
Te sluiten als zy daelt, zoo draeze rijft te leven,
Door een natuurgeheim, tot diep ontzach gedreven,
Ter eere van dat licht dat alle leeven wekt.

Tamarin-
den.

Ik weet niet welk een lust mijn heete lever trekt,
Om met dien Nektar my tot druipens te verversen
Ik proeve in eenen drank de muskadel en karssen,

De dichter
spreekt
van Gali-
ga.

Gelooven wy 't? en is mijn zanglust nu verkoelt?
Help Febus, 't is vergeefs hoe uwen dichter woelt.

'Ten zy de Galigaen de geesten weêr ontvonken,
En maeken hem op nieu van uwe toghten dronken.

'K voel weêr een grooter vier door al mijn aders gaen.
Ik raeskal dronken, of een Godheit voert my aen.

Het lustme zelf alom de beemden door te waeren,
De kruyderyen van haer telgen op te gaeren,

Te zien hoe dertel elk in bosch en velden groeit,
En houd zijn dierbren reuk en krachten onbesnoeit,
Al rooft het in de lucht, of word, zijn lucht ontoogen,
Een andre zon gesleept in 't Noorden onder d'oogen.

Kaneel,
Kassie,

Ik breek de Kassie en Kanneelboomschorssen af,
Die wekken door haer' reuk de dooden uit het graf.

Myrabo-
laenen,

Hier pluk ik op 't gebergt Citroenmyrabolâenen;
En die de zwarte verf genoemd heeft Indiaenen,

Met drie geslachten, op een werking afgericht,
Wier * naemen ik ontzie te wringen in mijn dicht.

Die stoppen 't los gedarmte, en veggen maege en longen,
Te veel van klevend flym of zwarte gal besprongen.

En Sandel-
hout.

Gins licht Malakke met haer Sandelwout my toe.
Hier leve ik by den reuk, en ben noit wandlens moê.

Oorzaek
waer door
het is root
geworden.

D'aeloutheit zagh door al d'Oostindiaensche ryken
De Sandels van geslacht en verf elkâer gelijken,

En een Citroene kleur verdeelt in al hun hout.
Maer sedert Gierigheid zich heeft op zee betrouwt

En

* *Bellericæ, Chebulæ, Emblicæ.*

En 't stoute Portugael, ter werrelt uitgetrokken,
 Heel Indien vermat in zijne keel te slokken,
 En dreef zijn hengsten in een zee van bloed te wed:
 Dat zelf Auroor, wanneer zy 's morgens uit het bed
 Van Thyton, haer' gemael, verrees aen d'Oosterkimmén,
 Haer vierige oogen zach met roode straelen glimmen
 Door eene wolk van bloet, gedropen in der nacht
 Door 't dak van 't slaepsalet, terwijlze 't minst verwacht.
 Sins heeft ook dit geboomte, afgryffeljk verflaegen,
 Van haere onmenschlijkheit de teikenen gedraegen.
 Een deel bestorf van schrik, en zweemde nae de doot.
 Een deel klom 't bloed om hoog van gramschap, of wierd root.
 Van schaemte, en heeft, uit een erbarmeljk mêdoogen,
 De bloedrivieren door zijn wortels ingezoogen,
 Dat nu d'Europér noch met ruime handen plengt,
 Tot mortel raspt, en in zijn roode verwen mengt.

*De Saters
 vermommen
 hier
 meede hun
 angezichten.*

O! welk een lach verflapt daer schielyk mijne leden,
 En kittelt my de milt. ik zie de Saters treden
 Aen deze ruigte, van dien driesprong afgekeert,
 Alsaemen mond en wang met Sandelbloet besmeert,
 [De Boschkornoelje plach hun tronien voorhenen
 Te mommen.] elk zwijgt stil, en heft zich op zijn teenen,
 Vreest voor 't geruis der groente en adem van zijn' mond.
 De beek schiet zachter neer. daer daevert al de grond!
 De Nymfen vliên door 't wout, die hunne gonst vermaeden,
 En sidderen voor die belachlyke fieraden;
 Zy denken minst om sap van boomen, of hun bloet,
 Maer dat hen 't aenzicht blooft van geilen minnegloet.
 Of dat Apol hun wêer, om zijnen hoon te wreeken,
 Heeft met het dartle bloet van Marsias bestreeken.

*Uitheemsche
 kruiderijen
 krygen haer
 waerdy uit
 onze weelde.*

Ik zal uitheemschen Rha, zoo konstig door 't penseel
 Van geestige Natuur gemarmert, en geheel
 Als in een' purpren daeu gedommelt en omtoogen,
 Voorby gaen, met de Senne, een pronk van alle droogen,

Pyp-

Pypkaffie en haer merg, den Turbit groot van kracht,
 En blaauwe Schammony, een godlijk fap geacht.
 Alleen om onze weelde en gulzigheit in waerde.
 Elk was weleer vernoegt met kruiden van zyne aerde,
 Onkostelyk geplukt in 't naefte land en wei.
 Verkoelende latu en wilde cikorey,
 En zuuring, nut om flym en taeie vochtigheden
 Te fmilten, en, verkoelt, te veegen nae beneden,
 De toortfen van de koorts te dooven in haer nat.
 Zoo lang men niet, verkropt van overzeefchen fchat,
 Den traegen honger noopte, en hof en vlietbanketten
 Te gader rukte, om zyn' verzaeden luft te wetten,
 En brak den dronken dorft den mond op met gewelt;
 Maer in het eerlyk zweet zijn broot vergaerde op 't velt.
 De drooge borft verquikte, in zijn bekende ftrecken,
 Met onbetaelden drank uit heldre waterbeeken;
 Daer levenwekker speelt op 't ruischen van een bron,
 En met zijn adem koelt de fteekende avondzon:
 Terwijl een looftapyt en zacht matras van zooden
 Den onbezorgden fchijnt tot ftilte en ruft te nooden.

Wie ftaet nu niet voor 't hoofd geflaegen, en verzet,
 Die keurig op 't beleid van Neêrlands handel let?
 En hoe de Maetschappy alom weet oog te houwen
 Op alles, dat haer maght en koopmanschap kan bouwen;
 Wanneerze zelf den fchat der Indiäenen veilt,
 In Indiäensch gewefte, en met haer kielen zeilt
 Van d'eene op d'andre kuff, en weet de vyf Molukken
 Van Folie, Nagels en Muschaetnoot leeg te plukken;
 'T Ceilonfche Paradys, den aerdkloot door geacht
 Om zijn kanneelboschaedje, alleen hier in zijn kracht,
 De reuken wyt en zijt verfpreiende op de ftranden,
 Te fnoeien van kanneel en geurige waeranden:
 Om die, op al de kuff en eilanden verfpreit,
 En tweemaal duizent en meermylen uitgebreit;

*De Indi-
 aenfche
 handel ver-
 fpreit zich.*

*Van Japan
tot het Roo-
de meer,*

Van daer Japan met vreugd verwelkomt onze vlooten.
Tot daer het Roode meer in zee komt uitgeschooten,
En d'engte van Bassore op Ormus stoot en brant,
Weêr te verhandlen voor de waeren van elks land.

Japansche rokken en Sappanhout, zijde watten,
Met Koper, Porselein, en Amber, meer te schatten.

Als Gout, en Muskus met doordringende Sivet.

Noch schijnt niet ruim genoegh haer handel uitgezet,

Al blinkt Bataviën, een breidel der Javaenen,

Als oppermonarchin der Oosterindiaenen,

En ziet een' andren dagh en zonne in 't aengezicht;

*En in Per-
sien.*

'T en zyze in, * Hispahan zich meê een koophof sticht,

En weet den gouden oogst der zijde te vertieren,

In Persiën vergaert, en 't lant der Armenieren.

*De Oorlog
tegen den
grootenMa-
kasser.*

Maer welk een dikke rook besluit mijn stem: men hoort

Gedruisch van wapens, en gekrijfch van brant en moort.

Men kan bescheidenlijk de troepen onderscheien

Der krijgslîen, aen hun zwarte, en witte lievereien;

Die winnen 't velt, daer barst al 't leger met een slag

Des vyands heirtocht in. De Nederlandsche vlag

Vermengt zich met Ternaetsche en Boegische standaerden.

De vlugtelingen staen ten doel der wreede zwaerden,

En storten als een bui ter neêr in 't bloedig zand.

De Vrees en Doot vervolgt hun even snel. al 't land

Rookt van 't vergooten bloet. 'k zie d'overwinners zwieren

Met afgeslaegen buit, en 's vyands ryksbannieren,

Ik kenze. dits 't beroemt Makasser daer wy staen,

Door zijn Leenvorsten, en lantzaeten steets verraên,

Die wy, door ons beleit, hun grootheit leeren bouwen,

Met dit te trappen, en geduurig kleen te houwen.

*Te rug rei-
ze naar het
Y.*

Op Pegazus, berei u weder tot den toght.

'k Ben op uw vleuges nu al vergenoeg gebroght.

Hier werp ik vruchtloos mijn gedichten voor de winden.

My lust den Ygod weêr aen mijn gezang te binden,

* Het hof van Persien.

De

*Langs
verscheide
kusten.*

De stroomgodin het hart te streelen, en al 't bloet
Te roeren, als ik zing de grootheit van haer' vloet;
Op. ziet Gilolo aen noch riekende Molukken,
Gewoon kruidnagels met Ambon alleen te plukken.
'T verwoed Kambodien met haer moortdaedig strand,
Siam en Arakam blyve aen myn regterhand.
De Ganges, noch Bengale, of Kormandelsche kusten,
Noch 't handelrijk Ceilon verlokken my tot rusten.
Spoei voort. 'k zie onder ons de kaep van Komory.
Zwaei nu Madure langs, en waer de heerschappy
Des Samaryns braveert. laet uwe wieken wiegen,
'k Wil Guzaratte alleen eens zien in 't overvliegen,
En Ormus, daer de wrack van Perfië in het bloed
Des Portugees zich heeft baldadig afgewoed,
En tegen 's krijgsmans eed, door Engelant gesteven,
In koelen moede, 't zwaert door nek en strot gedreven:
Van duizenden; te valsch met 's levens hoop geveit.
Bellerofon, ik tart nu uw grootmoedigheid:
En, op dat geene zeen in 't laetst mijn' naem behouden,
Kruisch gy recht boven 't hooft der Garamantsche wouden,
En heien, dat ik smoore in 't Lybiaensche zand,
Of afgevaste Leeu my flokke in 't ingewand,
Indien de Kreeft misschien met zijn gevlamde straelen
My uit zyn' gordel trof, en deed ter aerde daelen.

Hoe trekt my 't hart om weër mijn vaderlijk gewest
Nae zulk een' langen tocht te groeten op het lef?
De berggalm brult hier nae op 't brullen van de Leeuwen:
'k Hoor Olifanten uit hun naere wouden schreeuwen.
De wilde rossen, blind van dollen oorlogsluft,
Aenbrieschen, dat het rookt en dreunt op al de kust,
En in slagorde trëen met steigerende maenen,
Genoopt door de trompet der woestenyorkaenen.
Al 't ongedierte gaept, uit bittren hongersnoot,
Van onderen my toe, en balkt vast om myn doot.

*Beschry-
ving van
de Zand-
zee,*

De hitte plondert bosch en berg van kruit en lover.
Een dorre springvloet bruischt de zandzeeheien over
En drijft in eenen storm de golven van het zand,
Door 't Hondsgestarte, en zijn' vergiften aem verbrant,
Al rookende ondereen. de zandwel stuwt de baren
Op 't hoofd van kemels, en verdronken reizenaeren;
De dijning sleeptze meê, tot ebbe of vloet, het lyf,
In 't zandbad uitgezweet, weêr op den oever dryv'.

*En 't ge-
bergte van
Atlas.*

De bergreus Atlas schijnt met donkere winkbraeuwen,
En zijn' besneeuden baert, van ver' my toe te graeuwen:
Terwijlme d'eenzaamheit en vreeze 't oog verblint.
Wat hoor ik? het gedruisch der losgeborste wind,
Die van zijn steile kruin met sneeujaght neêrgeslaegen,
Beneden gonst en stormt, met ongelijke vlaegen?
Of giert de hemelspil en wolken, lucht en maen,
Gestarte en zon, zoo lang op 's gryzaerts nek gelaên,
En hecht met gordels om den hemelkloot gespannen,
Met zulk een barst rondom op zijn metaele pannen?
Hoe zweet ik dus? dat 's niet van vreeze, zoo ik meen;
Maer dat de zonnetoorts zoo heftig vlamt beneên.

Gy naere zanden en verslindende gedroghen,
Gy gloeiend Lybië, die 's 't einde van mijn' toghten.
Vaert wel. en gy, ontruk my deze vrees: spoei aen
O Pegazus, zoo moete uw beeld noch schooner staen,
Met schooner straelen in 't gewelf des hemels pronken,
En uit zijn tafereel met vriendelijker lonken
U aenzien, als gy weêr uit uw gewijde bron
'T vermoeide hart verquikt op 't heilig Helikon.
Zoo moete Orions zwaert, noch Hydra u versaegen,
En Febus u altijd verschoonen van zijn' waegen.

*De dich-
ter ziet Al-
giers.*

My dunkt ik schep van verre een zeelucht, die den brant
Der zon verkoelt. zoo is 't. ik zie 't Algiersche strant,
Het bloedig plondernest der Middellandsche stroomen,
Dat vast dien oorlogstorm, al bevende, op ziet komen,

Die

Die heel Numidie en de zee kust wyt en breed
 Heeft ingeflokt, en, als een vierige komeet,
 Die, schielijk aengestookt van zwavel, onder 't glimmen,
 Zyn vierroe wankt van d'Ooft tot aen de Westerkimmen,
 Een' stouter Attila, eerst uit zijn land gezet,
 Ten troon heeft opgevoert van 't magtig Tafilet:
 Van waer hy sneller als een Blixem, alle ryken,
 En Sultans, voor zijn macht de vlag heeft leeren stryken:
 En root van bloet, op 't spoor van Tamburlan, zijn Hof
 Gevest, in root tieras van Vorstenvleesch, tot stof
 Getrapt, en koppen door zijn heirbyl ingeklonken;
 En bout zijn troonen op geraemte, en koningschonken,
 In zijn triomfen en bloetstorten onverzaet,
 Zoo lang hem 't zeeflot van Algiers niet openstaet.
 Als of de hemel, op 't geschrei der kristenflaeven,
 Een wreed Barbaer verwekte, om deze plonderhaeven
 Weêr van de grondvest af te scheuren, en in zee
 Te plompen, die 't zoo lang ontrufft heeft van zijn ree.
 Terwyl Europe alom, met plonderen en branden,
 Haer eigen leden quetft, en scheurt haer ingewanden.

Dat tuige ons Kandiën aen mijne regterzy,
 'T geen noch een vreugd geniet in haere slaeverny;
 Dewijl mijn Francius zoo trots voor Roomsche tongen
 Haer oorlogsdapperheit en rampen heeft gezongen.
 Helaes! al 't geene ik kan, nae 't storten van uw ryk,
 Is met mijn traenen d'asch te mengen van uw lijk.

Terwijl ik tusschen aerde en hemel, ver geheven
 Van 't aardrijk, in een punt my vesten kan, of zweven:
 Wensch ik de groote geest van Archimedes, d'eer
 Van Syrakuze, min beschermt door haer geweer,
 Als door zijn Hemelsche en wiskonstige gedachten,
 Te wekken in het licht, en in zijn oude krachten
 Herstelt te zien, die zich beroemde deezen klood
 Met zijne dommekracht, te rukken uit den schoot:

En armen van de lucht, in 't schielijk ommezwaaien,
 En d'elementen op hun harren te doen draeien:
 Tot bei de Beeren, moê gespiegelt in het glas
 Van 't Noordsche strand, verbaest de Gaditaensche plas
 Begrimden, 't Leeuwenoog de Lappen zengde en Nooren,
 De Stier den Periaen vervaerde met zijn' hooren,
 En al de starren, op zijn' wenk, als in een' droom,
 Noch staende in hun gelit, en aen den zelve toom,
 Nochtans eene andre zee en oever, andre wouden
 En landeryen uit hun' hoogen trans beschouden.

Maer blijft vry starren, blijft, daerge op uw schiltwacht blinkt,
 Tot d'aerde in d'ope keel der golven onderzinkt.
 En gy, ô Geest! blijft vry uw stof en lijkasch gaeren
 Op 't graf van Syrakuze, allang in puin vervaeren.

En komt weder op het Y. Mijn reize is afgeleit. daer zie ik Waterlant
 En 't prachtig Amsterdam aen myne slinkerhant,
 Dat, uit den Schouburg van zijn kielen opgereezen,
 Zich opdoet voor myn oog met heerlijker weezen.
 Gelijk de morgenzon verschijnt met grooter gloet,
 Als zy de nevels heeft gesmolten op den vloet.
 Wat zie ik Hulken en zwaerlijvige oorlogsvlooten,
 Pinassen, Fluiten en geladene Galjooten!
 Die onder 't zeegejuich, hun aenkomst altemael
 Uitdondren over 't vlak met keelen van metael:
 Om voor die tydinge aen de Faem geen dank te weeten,
 Die op haer' hooren dit zoo breet niet uit kan meeten.

En in het Jaght. Maer ziet, nu ik 't gezicht laet speelen op het Y,
 En elke vlootme op nieu verwondert, vinde ik my
 Weêr op myn eigen jaght, en Pegazus mijne oogen,
 Als in een dichte wolk, ook zonder groete ontvloogen.
 Geen noot. zijn bystant heeft Apol, en my voldaan.
 Op jongen. 't roer in ly. laveer nu hooger aen.

Ziet de menigte van schepen en daer onder, Koom, voer my verder heen, daer al die kielen dwaelen,
 Om 't over Pampus met dien zeevloed door te haelen;

En

En kraem en zolders weêr te proppen met een' schat,
Die al des werrelts oogft vergaedert in een stad.

Hier legt een zwaer gevaerte op stroom, om voort te vaeren,
De Goudkust van Guinee te zoeken door de baeren,
En 't hooge strantkasteel van Mine en Kormantijn,
De britsche zeebanier ontrukkt, die in den schijn
Vant bontgenootschap, langs het goudstrant op quam donderen,
Om 't alles van yvoor en goud hier leegh te plonderen.
Nu is die roofzucht streng de nagels afgekort,
En 't rijk Guinee wort in ons' vlooten uitgestort.

*De Gui-
neesvaer-
ders.*

*Die nae de
Levant
zeilen.*

De kielen, die vooruit met volle zeilen streeven,
En telkens, beurt om beurt, gereet zijn vier te geven,
Met zeeschalmeien en kanon het vaderlant
Te groeten, zeilen naer de kruidige Levant:
Om Amsterdam en 't Y te zeggen met de kruiden,
En eedle droogery, gegroeit in 't riekend Zuiden,
Daer 't kreeftvier op het hoofd der Abissijnen steekt,
En daer d'Egiptenaer de droogen zoekt, en queekt
In ryke hooven en zijn kruidwaranderijen.
En daer d'Araber op gebergte en woestenyen
Den kruidooft opgaert, eens t'ontlaên aen onzen vloet,
Eer dat de zomer, aen het rypen, wort begroet
Van 't naekend herftsfaizoen: 't en waere een storm aen 't wassen,
De vloot in d'oogen stak, en gyzelde op de plassen.
Zy brengt ons sappen aen, met gommen, groot van kracht,
En droogen, tot behulp der krankten voortgebracht,
Gewoon het lichaem op te heemlen, 't quaet te weeren,
En ziekten by den duim te houden, en te keeren.
De verwkuip wacht reets nae haer Gallen, en Aluin
En Konfenijlje, grijs van graen, of levend bruin
Van buiten, die door konst geheldert tot scharlaeken,
Alleen de zon schijnt af te maelen door haer blaeken.
Daer zijnzeme uit het oog. nu wil ik ry aen ry
De vlooten zien, en watze aenvoeren op het Y.

*De Groen-
landsvaer-
ders.*

De Groenlandsvaerder tart, op saemgekleefde boomen,
In baere zee 't geweld van stormen en van stroomen,
Ysbergen, rotfen en gedrochten, een gevaert
Dat vlooten 't lichaem kneuft en morzelt met zijn' staert.
Noch kan hy 't altemaël verduuren, en gebrooken
Door ys en sneeu, in 't oog der hongerige spooken,
De watermonsters in hun eigen rijk en strand
Met spooren noopen, en hun leiden naer zijn hand.
De walvisch woelt vergeeffsch met bulderen en wenden,
Als hem de zeeharpoen getraect is in de lenden:
Hy blaest vergeefs door twee fonteynen nae de lucht,
En verft het pekël met scharlaeken waer hy vlucht.
Zoo wijkt een hart, te spae bekommert voor zijn leven,
Den doodelijken pyl hem door den rug gedreven.
Geen schuilplaets noch spelonk verlost hem van dat wee.
Hy schrijft zijn vlucht met bloet, en draegt zijn' vyant mee.
Dat monster, 't geen een' klip kon schynen voor de vlooten,
Valt eindlijk mee in 't net, en wort gekapt aen mooten,
Van zijn baleinen voort ontleed, en al zijn traen
En smout, in tonnen en karteelen afgelaen.

*Wacr-
schijnlijk-
heit waer-
om Venus
uit zee ge-
booren is.*

Gae heen, beschuldig nu d'aeloutheit vry van logen,
Die Venus, wien de vlam der minne straelt uit d'oogen,
Die 't alles blaekt en brant, geteelt roemt uit den vloed
En bruischend schuim der zee, aertsvyant aller gloed;
De wilde Noordzee zelf, in 's werrelts nacht geschoolen,
Boet vier aen tusschen 't ys, en warmt zich by de koolen,
Wanneer den visschen 't smeer met kracht wert uitgeroost,
Om licht, dat schippers in hun lange nachten troost.

*Beschrij-
ving van
den bran-
denden
berg Hekla
op Yslant.*

Zy zelf voed in haer borst een heimlijk vier van binnen,
'T geen al haer water uit kan dooven noch verwinnen.
De felle Hekla, van een teering aengerant,
Spuwt haer verzengde long en brandend ingewand
By groote brokken uit, die bulderen en draeven,
Als of de Hemel storte uit zijn gewricht en naven.

De vlam der binnekoorts, die haer allengs vrybuit,
 Barft menigmael ten keele en monde al loeiende uit.
 Heel Yslant beeft, wanneer dat groot gevaerte aen 't kraeken,
 Een blacuwe zee van vier en zwavel fchijnt te braeken,
 En wentelt uit zijn keel en fchoorsteen met een zucht
 Verbrande fteenen, aerde en afſchen nae de lucht,
 En roltze al gloeiend, met den blaesbalg van zijn aeffem,
 Door d'oopen lucht, bezwalkt van zwarten rook en waeffem;
 Waer in zy flikkeren als ſtarren met hunn' gloed,
 Tot datze al fiſſende neêrplompen in den vloed.
 Men zeght, dat hier voorheen d'Ysgoden onder 't duiken
 En ſpeelen, in hun kil met brandende paruiken
 Nêerdroopen, aengerant van onbekende vlam,
 Toen in dien afgront eerſt Vulkaen zijn woonſteê nam.
 Men hoort de reuzen met hun mokers hier rinkinken,
 Den oven ruiſſchen, 't ſtael en hygende ambeelt klinken,
 Daer 't yſzeegodendom, niet meer voor 't vier vervaert,
 De vlam ontduikt, maer voet de vonken aen den haert.

Hier zeilt de houtvloot aen met hondert zwaere ſcheepen,
 Die in den ſchoot van 't Y de Noordsche boſſchen ſlepen.
 Matroos, gemoedigt door zijn winſt, begroet alree
 Zijn jonge vrou, die t'huis geſmoort in harte wee,
 Den Hemel ſmeekt, dat hy zoo lang de wilde baren
 In toom hou, tot het ſchip komt voor de paelen maeren;
 En Volkert, haere min waerderende uit haer trou,
 Zijn ſpaerpot uitschudde in den ſchoot van zijne vrou.

*De Hout-
vloot komt
op 't Y
aenzeilen.*

Dan wenſcht zy hem het woord weêr uit den mont te kijken,
 Te hooren hoe veel winſt de reeders zullen ſtryken:
 Hoe onbezorgder nu de vloot is afgelaên,
 Als toen Brittanje Noord en Ooſteroceaen
 Benaeude, en vlammente op een' rijken buit van 't Ooſten,
 Zich zeefchofferen en verkrachten dorſt getrooſten,
 De Noordsche ſtranden tergde, en raezende onverzaet,
 Het onverwacht geweld vermengde met verraet;

Te Bergen eindlijk, niet verdacht op zulke treeken,
 Met havenschennende banieren in quam breeken:
 Maer tot haer erfchandael, gedreven uit den vloed,
 Der Nederlandren schrik van 't hart wiesch met haer bloet.

D'Ooftzee, D'Ooftzee heeft uit de Belt en Zont, als uit twee monden,
 Zich van haer schat ontlaf, en weêr aen 't Y gezonden
 Gelijkze jaerlyx pleeg: d'Ooftzee, die wyt en breet
 Met haeren langen arm zoo veel gewesten meet,
 Eilanderyen scheid, en groote koninkrijken,
 Die heel Europe voor haer heirbyl zagh bezwijken.

Het heugt haer noch, hoe't heir der Gotthen hier voorheen
 Uit alle Eilanden en gehuchten snel byeen
 Gerukt, en voortgepreft uit kuilen en moerasschen,
 Tot daer de snelle Don stort in d'Euxynsche plassen,
 En die in 't yzre ryk van Zweden, 't ingewand
 Der aerde polsen, en met een verwoede hand,
 Affscheuren uitten buik der zwarte kopermynen,
 En Muskovyters uit gebergten en woestyen

*Eertijes de
 geessel van
 Europa.*

Uitstoven by haer strant, gesterkt van al de maght,
 Die Tarter, Deen en Noor oit heeft te been gebragt!
 En witte Ruffen, die zich waepnen en braveeren
 Met beerenhuiden en getoude borstgeweeren.

Zy weet noch welk een kreet door 't bange Europe klonk.
 Hoe heel Germanje dreunde en daverde, out en jonk
 Het haer te berge stont: toen d'opgedrieschte vloeken
 Bestonden, heet op wrack, Itacje te bezoeken,
 Om nu der Cimbren doot te wreken met meer macht,
 In eenen veltflach van 't Romeinsche heir geslagt.
 Daer tachtigduizenden uit d'Oofterfche gewesten,
 Het vyandlijke land met bloet en lyken mesten.
 Den Roomschen Adelaer, elendig onderdrukt,
 Is menigmael door hun de flagvêer uitgerukt,
 Totze onder Alarik, die 't Westen eerst vervaerde,
 Het vette Illyrien verwoefte metten zwaerde,

En

En schonden de parruik der Itaeljaensche stêen,
 In stukken gerammet, gebrant en plat getrêen,
 Terwijl de vlamme in 't eind de kroon van Romên schende.
 Een diepe dootschrik zette al 't aertrijk overende,
 Toen die Vorstin, den toom van 't krijgsgeluk zoo ruim
 Geviert, die 't aerdrijk pleeg te draeien op'er duim;
 Drie werreltdeelen zagh getemt in haere banden,
 Nu zelve een streng Barbaer, met saemgebonden handen,
 Moest smeeken, en gezengt, geblaekert van den gloet,
 Uit bittren nood den dorst versloeg met burgerbloet.
 Noch hadze licht het hoofd weêr moedig opgestoken,
 Had Totilas niet met meer wreetheit ingebroken:
 't Geplonderd Rome van zijn bergen afgescheurt,
 Muuraedje en 't Kapitool [waerom Europe treurt.]
 En boufieraeden, uit alle oorden toegezonden,
 Nu eeuwen lang gespaert, met eenen brant verslonden,
 En 't heele kristenrijk gebloetvlakt in een' tocht.

*En inzon-
 heit van
 Italiën.*

Nu heeft die groote maght zich zelf in rust gebrogt,
 En al te naeu besnoeit om weder uit te spatten,
 Verrykt ons uit d Oostzee met haere koopmanschatten.

*Voorzie
 ons nu ge-
 willigh met
 haer koop-
 manschap-
 pen.*

De Zwedenrijker zet het wapenhuis aen 't Y
 Gewelt van koper en moortdaedig yzer by,
 Met bergets en metael, om van gesmolte vlieten
 En eenen stroom van vier het grof kanon te gieten,
 Met kogels, en wat meer de zeevaerdy beschermt.
 Hy levert peltery, die 't koude lyf verwarmt,
 En milden honig, met zijn wasch in bosch en heien
 Vergaert, aen smaeken en koleuren onderscheien.

*Zweden
 zend ko-
 per, pelte-
 ry en honig.*

De Deen volmaekt de gifte, en graeft de loedmyn uit.
 Scheept offen af, die niet dan dor gebeente en huid,
 En afgeslaeft voor ploeg en karre in hun garreelen,
 Zoo draeze hier verloft in vette weien speelen,
 Zich zelf herscheppen, en ten dienst van hunnen heer.
 Betaelen 't lieflyk gras met voedzaam vleesch en smeer.

*Deenmar-
 ken offen.*

Die zouden aen Merkuur gewisser voordeel geven,
 Als stieren, van Apol langs 't dor gebergt' gedreven;
 Daer naeulijx bittre wilge en kruipend aerdveil groeit,
 Indien hy noch misschien met steelen zich bemoeit.

*Pruiffen
 uren, en
 arnsteen.*

Het vruchtbre Pruiffen schenkt in volgeladen Kaenen
 Voor overvloed van gelt een rijken schat van graenen,
 En gaert een groot gewicht van dierbren ambersteen:
 Niet voor het aengezicht der droevige Klimcen,
 Gestremt in 't nat der Po uit Faëtuzes oogen
 En haer gezustren, met een popelschors omtoogen,
 Al zonnelingen, moê gekreten aen den vloed,
 Om broeder Faëton, gesneuveld door zijn' moed:
 Maer die in 't Baltisch meir (als weste of noordewinden
 Opblaazen, om weêrzijs een roof op strand te vinden,
 Het witte zeefchuim op te jaegen, dat het kraek'
 En kleve op ryzenhooft, gehelme duin en baek.)
 Gevischt wort, en op strand gedreven van de stroomen,
 In onbekend gewest gedroopen langs de boomen,

*Gebruik
 van de zel-
 ve.*

Gesneden, gepolyst en konstig gegraveert,
 En zelf in 't schattrezoor van koningen begeert,
 Het zy hy 't Elpenbeen in blankheit kan verdooven,
 Of sleepe een' straël van vier, als of de zon van boven
 Hem met een flikkering vereert had van haer licht:
 Voor welken glans 't albast des maegdeboezems zwicht;
 Wanneer hy door de konst gedreven tot koraelen,
 Zich om den blanken hals mach wentelen, en daelen
 Vrymoedig 't kropje van godinnen op en neer.
 Noch geeft hem d'artzeny geen' minder naem en eer:
 Het zy de vlam hem dwingt het helmglas op te klimmen,
 En teert zijn lichaem uit tot oly, zout en schimmen!
 Het zy hy kleen tot gruis en stof verteert, met kracht
 De moeder sust en haer opklimmingen verzacht.

Noch stontme een wonder een geheim in top te haelen:
 'Ten waer mijn dichtheldin, te zwak voor zulke straelen,

Gelijk

Gelijk een tedre maecht voor 't licht der middaghzon,
Alleen een ruwe schets en schaduw maelen kon.

d'Egiptenaer gewaegt van zijne Zantmumyen,
Die, zwart en uitgedroogt, misschien tot nut gedyen.

Der artzen, maer om hun mismaekt en dor gelaet
Verstrekken zeker een verschrikkelijk sieraet.

Wy kennen lijken in een ambergraf geslooten,
Met blinkend spiegelglas van Barnsteen overgooten,

Gelijk een glazen kleed, aen 't gansche lijf gepast,
Waer in het blanke rif, van nuchtren slaep vermaest,

Schijnt een vioolendaeu en verschen geur van roozen
Te blaesen uit den mond en lippen, die noch bloozen.

Eert nu noch * Martiael met zulk een' vollen zwier

Het ambersteene graf, zich fluitende om een mier!

Gy edle rompen, die geveiligt voor 't vernielen

Der eeuwen, even schoon en onverteert uw zielen,

Met goddelijker glans verheerlijkt, in een ry

Van Serafijnen wacht, om weêr in maetschappy

Vereenight, en op nieu van hemels vier ontfteken,

Den yzren keten van het sterflot af te breeken,

En 't Cherubijnendom te groeten mond aen mond,

Dankt Kerkring voor zijn konst en amberbalsemvond,

Die u geruist bewaert voor havixklaeu en tanden

Der elementen, die u dreigden aen te randen.

Nu scheurt de lucht vergeefs op u haer nagels af.

Geen water zal 't vernis van 't kristallynen graf

Afweeken, en door 't kleet en glazen rusting dringen.

My dunkt ik zie met vreugde u luistren nae mijn zingen.

Een strael van dankbaerheit blinkt uit in uw gezicht,

En uit uw zwijgen klinkt meer lof, als uit mijn dicht.

De graenvloot, die in ly daer achter blijft laveeren,

Koomt met de Dantsiker pontkamer ons vereeren,

En brengt heel Poolen en Podolie in aen graen,

Bequaem de werrelt uit haere akkers te verzaên.

*Zulk een
geamber
lijk is my
van den
beer Ker-
kring ge-
toont,
't welk
zijne E.
zeide, in
barnsteen
onverderf-
felijk, door
zijn konst,
te konnen
bewaeren.*

*Poolen
geeft over-
vloet van
graenen.*

* Lib. vj. Epigr. 15.

Met haver, edle tarwe en alle korenzaeden,
 Indien het rijk met d'Ukranye niet belaeden,
 [Daer Dorozensko uit zijn poelen opgestaen
 De scherpe hoorens van de Turksche halven maen
 Met zyne fabel wet, en dreigt den Poolfchen adel,
 Door zijn Kozakken fier te lichten uit den zadel.]
 En hier van Tarter, daer van wreeden Turk bestreên,
 Zijn koorenschuuren min verzien konde als voorheen.
 Terwijl het landvolk in Ruffinje en Walachye,
 Getergt door hun geweld en oorlogsrazernye,
 De zikkels nederwerpt, het harnas voor de borst
 Omgorden komt, een oogft van lyken ploegt en dorfcht,
 En ziet het zaed door bloet verftikken in de vooren.

*Die echter
 wijken voor
 de Zuidbe-
 velandsche
 in Zeeland.*

Maer roem niet al te trots op uw gewasch en koren
 Ô Poolen, dat zoo ver met uwe grenzen springt,
 Dien ongemeeten kreits van korenryken dwingt;
 Zuidbeveland alleen, de schuur der Zeeufche baren,
 Myn vaderlant, braveert met schooner koorenaaren.
 De milde Ceres heeft hier laetst haer' troon gebout,
 En 't veld gehuldigt met een' tabbert geel van gout,
 Men hoort bescheidenlijk de goude plooiën kraeken,
 En ziet den wint den halm verkoelen voor het blaeken
 Der steile zomerzon, en d'opgezwollen aer
 Uitkemmen, streelen als een pruik van goutgeel haer.
 Gelijk een voester, door een heimelijk beweegen,
 Haer lieve voesterling, in haeren schoot gelegen,
 De malsche wangen streelt, het minnend hart verquikt,
 En met de goude naeld de blonde lokken schikt.
 'k Had u de vlagge lang voor 't Goesch gewasch zien stryken,
 Was dit geen duim by uw groot lichaem te gelijken,
 En deeg dit Eilant uit zoo wyt als uw gebiet:
 De zoute Schenge week uw' rijken Wijsfel niet.

Waer zal ik eindelijk mijn zeevaart dicht bepaelen?
 Zoo veele schepen doen alom mijn oogen dwaelen.

Maer

De
Spaensch-
vaerders
brengen Ci-
troenen en
Oranjen
mede.

Maar zie de vloot uit Spanje en Portugael rukt voort,
En glipt langs Pampus heen. kom jongen voerme aenboort.
Mijn hart bezwijkt, en schijnt het lichaem te verlaeten,
En wenscht om sap van zielverquikkende granaeten,
Vervult met Nektar, zoet of amper in den mont,
Met citers, en het ooft dat uit Sineefchen gront
In Spaensche lucht verplant, beschaemt den bos der roozen,
En gulden appels die in Hespers boomgaert bloozen,
En zelve Herkules verlokten tot den roof.

Ik zie d'oranjen en limoenen, noch met loof
En frisschen daeu besproeit, en maght van spaensche wylen,
Met druiven, door de zon gesmolten tot rozijnen.

Ook rozijn-
nen.

Maar al dit zoet verdooft den bittren naesmaek niet
Der galle, ons ingeperft met traenen en verdriet;
Toen Neêrlant, door de hoef van 't Spaensch genet vertreden,
Haer vesten zag in bloet verdronken, haere leden
Gebroken, en geblaekt op 't gruwzaam moordschavot.

Maer Spanjen, edel land, wie zach uw' roem geknot?

Wat Paradys kon u in vruchtbaerheit verwinnen?

Wie zou u niet om uw landsdou en ooft beminnen?

Indien de hemel, in een land zoo milt en goet,

Ook menschen had gestelt zoo lieflijk van gemoet!

Maar zy verwinnen elk zoo ver door hun verwoetheit,

Gelijk de muskadel en dadel, door hun zoetheit

Den wringenden olyv. nu hoeve ik geen bescheit

Te vraegen, waer van daen de vloot die herwaert leit,

Naer onzen Yfroom keerde, en met wat schat geladen.

Ik kenze aen haer getal en nieuwe pronkfieraeden.

Bordeeus en Nantes heeft die vrolijk afgelaên

En andre zee-steên aen den Franschen Oceaen.

Zy sleept ons Bachus in, en troost bedrukte harten

Met helder wijngaerdzog, een artzeny voor smarten.

Zy overstroomt ons met een rijke zee van wijn,

En geeft dien Nektar smaek met manne en Ambrozijn

Uit Frank-
ryk haelen
onze vloot-
ten wijn.

zout,

Van strandzout, opgedroogt in brede strantspelonken,
 Dat in de zoutkeet hier, bestreên met vier en vonken,
 De zwarte huid met kracht wert afgestroopt, en net
 Geloutert, komt in 't licht op 't sierlijkst geblanket;

*En kastan-
jen*

En d'eedelste kastanje uit Bloische bergwaranden,
 Voor wintersnoepery gestuurt in onze landen.

*Gelijk ook
de fransche
wulpsheit.*

Met zoo veel nut voorziet ons Vrankrijk; maer met een
 Van zijn lichtvaerdigheid en wispeltuurgheên,
 Die, onze eenvoudigheid verbafterende, zeden
 En draghten indringt by onze ouders niet geleden:
 By wien een man in 't veld by 't klinken der trompet
 Wiert uitgekooren, geen hofjonker in 't falet.
 Men kende geen pluimaedje, als op den kam der helmen,
 Geen deegens, als tot straf van moordenaers en schelmen.
 Nu strekt het bei tot pracht, die 't jonkerdom verfraeit,
 Zoo drae 't de weërhaen maer in 't hof van Vrankrijk kraeit.
 Die leert ons nu het hoofd en beide d'oogen duiken,
 In 't masker en de pracht van krullende parruiken,
 Ons haer te scheeren, om sieraet met gelt betaelt,
 En licht een' dooden romp van 't schandig rad onthaelt.
 Zoo drae de morgenzon haer rossen heeft geslagen
 In 't gloeiende gareel, en van den gouden wagen
 De werrelt toelacht met een vrolijk aengezicht,
 Gewennenwe ons, verwijfde, als was 't onze eer en plicht,
 Te vraegen, welk een wet ons Vrankrijk heeft gegeven,
 Wat kleedinge ons belaft: waer toe vervalt ons leven!
 Zorgvuldige Natuur, gy had ons door uw hand
 Geen reedelijk begriip genoeg in 't hert geplant
 Om 't lijf te hoeden voor de lucht en haere stormen,
 't En waer men 't laeken sneede in alderhande vormen,
 En elk een Proteus schein in draghten nae 't geval,
 Of eene kameloen in kleuren zonder tal.

*Engeland
geeft mee
zijn wae-
ren.*

Maer voor de wulpsheit, die uit Vrankrijk aen komt dryven,
 Leert d'Engelander ons aen deftigheid beklijven.

Hy

*Besluit van
dit boek:*

Hy noopt den oorlogsmoet met spooren in de zee;
Maer deelt zijn koopmanschap milddadig uit in vree.

Mijn zangnimf heeft zoo lang de zeetrompet gestoken
Met lust, en zagh 't aen moet noch ryke stof ontbroken.
Zy heeft ô. Goden, en Godinnen van het Y!

De werrelt omgedoolt met uwe zeevaerdy;

Maer 'k zagh op hooger toon uwe eere in top te raeken,
Indien my veilig stond uw stroompaleis te naeken,

Uw heerlijkheit te zien in vollen zwier en praght.

'k Heb nu om uwen naem van buiten maer gedacht;
Van uw fieraet een kleed van ydlen lof geweeven.

Is 't waer! en worde ik nu van hooger geest gedreeven?

En schijnt de vloed my meer te zwellen als voorheen?

Indien ik waerdig ben uw zeehof in te treên,

En magh ik weten, hoe de raed der Watergoden

Uw grootheit schat, en welk een hulde u wort geboden,

Zoo drenk mijn schachten met onsterffelijken ink;

Op dat ik u alom. help Triton! ik verdrink.

EINDE VAN HET TWEEDE BOEK.

I N H O U D.

Van de Print voor het derde Boek.

DE holle steenrots strekt een Gulde Bruiloftzael.
 Het kostlyk paviljoen, verheerlykt door festonnen,
 Toont Peleus en zyn Bruid. vorst Proteus mild van tael,
 Ter slinkerzijde, heeft het Bruiloftdicht begonnen.
 Te leezen. God Neptuin sluit Thetys rechterzy.
 Nae hem volgt d'Ygod, met een werreldekroon beschonken
 Van kostelyk gesteente, onschatbaer in waerdy;
 De ryke mantel deelt in 't weérlicht van hun vonken.
 De slangestaf verbeelt zyn koopmanschap, en lust
 Tot vrede. naest hem zit de Donau, woest van oogen,
 De heirbijl toont hem fors ten oorlooge uitgerust.
 Hy heeft de lokken met een krans van Hulst omtogen
 Zijne arm ombelst den Ryn, die op een wijnpars leunt,
 En met een tulband praelt van jonge wijngaerdblaëren.
 Hy ziet den Aemstel aen, die zich 't rumoeren kreunt,
 En wet zyn stroomgeweer. De Teemsgod sluit de haeren.
 In een driedubble kroon, en draegt in d'eene hand
 Het twistooft, d'andre torst drie vastverknochte pijlen.
 De Seine breekt verwoed de berkemeiers, brant
 Van toorne, en grijpt zyn zwaerd, trotseerende onderwijlen.
 Met eene mantel slip, den Iber afgerukt,
 Die schort de winkbraeu, schud zyn kroon met ellef takken,
 En slaende op zyn gevest, toont hoe 't hem weinig drukt.
 De Noordstar van de Belt flaeut in deze ongemakken.
 De Loosheit wort terwijl het masker afgelicht:
 En's Hemels Voorzorg dwingt de Staet zucht tot haer plicht.

Y S T R O O M.

H E T D E R D E B O E K.

De gulde Bruiloft van Peleus en Thetys.

Waar ben ik? heeft de doot mijne oogen niet geloken?
 En zienwe noch? verdwijnt nu toovery en spoken?
 O strand! ô baren! en gestarnten! kleen en groot,
 Die met uw straelen, boort tot in den diepsten schoot
 Der zee, door 't golvend kleed en dundoek van het water,
 Getuigt met my wat vreugde en vrolijk dischgeschater
 Ik waerlijk heb gezien, of wonderlijk gedroomt.
 Gy watergodheên meê, die om den aerdkloot stroomt,
 Verschoont my, zoo ik nu wensche een bazuin te strekken,
 Die uw geheimenis de werrelt magh ontdekken.

De zonnekar was lang ten golven uitgerent,
 En wiert in 't zonnespoor voor over opgement,
 Om langs die steilte allengs ten heirbaentrans te klimmen,
 Zoo ver gescheiden van de diepgezonken kimmen;
 Wanneer ik schielijk, op mijn onbedachte beê,
 Wiert over hals en hoofd gedompelt in de zee,
 En met een lieflijk sap het voorhoofd overstreeken;
 Om onder 't water zelf te kunnen zien en spreken.
 Ik daelde zachtlijk door den grondeloozen kolk,
 Van Tritons ondersteunt en zeegroen watervolk.
 Zy kneedden 't zilver nat in 't zinken met hun voeten.
 In 't eind quam my een stroomherout van onder groeten.
 Hy droeg zijn konings merk en groene stroomlievrei.
 Toen zagh ik in 't verschiet nae hem een' langen rei.

*De dichter
 vertelt wat
 hem in zee
 bejegende.*

Van Yprinceffen, elk gevolgt van kamenieren,
 Die yverig Mevrouw opheemlen en versieren.
 Zy groeten my beleeft: waar op my d'afgezant
 Met dreunende geluit en een' verheven trant
 Van spreken, die my lang noch daeverde in mijn ooren,
 Als of hy bromde door de boghten van een' hooren,
 Dus aensprak: zijt gegroet ô vreemdling in ons hof.
 Het staet u open. gae, beschryv zijn groote en lof.
 De Koning heeft het my bevolen. dit 's het teeken.
 Maer heden zult gy hem hier kunnen zien noch spreken.
 Hy is in 't hooftpaleis van vader Oceaan,
 Daer al de zeemacht zal vergaeden, opgegaen.
 Zoo drae gy zijt vernoegt, en wenscht van hier te scheiden,
 Zal ik met mijn karros u zelf ten hoof geleiden.
 Ik dankte eerbiedig hem voor zijn beleeft onthael.
 Maer wenschte, eer ik bezagh de prachtige Yhofzael,
 Den staet te weeten, en de naemen der Mevrouwen,
 Om hen mijn dankbaerheit gevoeghelijk t'ontvouwen.
 Ik zalze, sprak hy, u optellen, luister maer:
 Glaesoogelij, de min van eedlen Dompelaer,
 Die schoon hy magh met recht op hooger stamhuis boogen,
 De kroon van zijn geslacht vereert aen haer schoone oogen:
 De forsse Bronling was zijn' stamheer, groot van maght,
 Zy is van Grondenier en Klaertje voortgebracht.
 Vrouw watertreedster lang in Duikers echt verbonden,
 De schoone Watergond door Havenplaeg geschondeu.
 Oprechte Lobbrig en Blazijne, 's minnaers smart,
 Schoon Zwemmer deze volgt, en gene Waterhart.
 Maer Zwaenelij, bemint haer' Snelvoet om zijn gaven,
 Vergeefs: want Haveny legt hem in 't hart begraven.
 Besnede Zoetemont, nu vierig jaer op jaer
 Omhelst, maer noit getrouwt aen trotzen Zoutenaer;
 Met Golveling, ten hoof van Vischman opontboden,
 Om de echt te sluiten in de bruilofts vreugd der Goden.

*Komt in
 het hof des
 Ygods,*

*Ziet de hof-
 joffers,*

*En leert
 haer nae-
 men.*

Kilzoekster boven al trotsert het hofgezin,
 Nu Oeverroof zoo fel genoopt wort van haar min.
 Strantin is veel te fier voor ouden Dijkbeklimmer,
 Vermoeit van 't jaegen. dit is 't Ygoddinnentimmer.
 De rest van minder staet, of met zijn Majesteit
 Voor uitgetreên, bemoeit zich met geen hoflijkheit.
 Maer gy verstaet u niet op onze pleghigheden.
 'k Zal hen in uwen naem uw eerbewijs ontleeden.
 Bezie het Hof. gy zult met uwen wil volstaen.
 De Goden zien na 't hart' waeruit de woorden gaen,
 Hoe diep het in zijn vet en adren legt gedoken.
 Zy zien 't: en 't heeft hun aen geen venster oit ontbroken.
 Zoo liet hy my alleen. Meceenen, die tot hier
 Mijn mijmeringen hebt geprezen, en mijn vier
 Zoo gunstig aengestookt, ay laet ik u verwekken
 Om verder noch de maet van u gedult te rekken:
 Mijn droomen zullen niet verschijnen zonder zout.
 Uit aerde en stuivend zand vergaertmen dierbaer gout.
 Die peper kaeut en breekt vind zijn verborgen vonken.

*Aen-
sprack aen
de begun-
stigers van
dit werk.*

*Beschrij-
ving van
het Hof des
Ystroom-
gods.*

Het Hof des Ystrooms schijnt uit louter rots geklonken,
 Zoo hecht is 't buitenaen van marmer en albast,
 (Gevischt uit schepen, door een' storm op zee verrast,
 En tot een hofgebou en voorraet weggesloten.)
 Met mosch aen een gekleeft, in 't water opgeschoten.
 De paerlemoederschelp en 't eedele gesteent
 Schijnt hier geregent, en de konst met pracht vereent.
 En twijffelt iemant noch uit onkunde aen ons spreeken?
 Hoe, zou 't een stroom aen schat en heerlijkheit ontbreeken,
 Die al den rijkdom van de werrelt noch vertiert!
 Beneem de Moor dan 't gout, den Ruffen 't wilt gediert.
 De hooge hofpoort wort geöpent midlerwijlen,
 En knarft met yzeren monde op zijn metale stylen,
 Gezien al 't zeehof te verduuren, ongeschokt,
 Indien een zwarte bui van oorlogh, die vast wrokt,

Zijn?

Zijn' wasdom had, om met een springvloed aen te breeken,
 En eene vlam van nijs in 't Godendom t'ontsteken,
 Terwijl de voogd van 't Y noch hand noch vinger roert,
 Maar uit zijn' wapenburg hun aertsgewelt beloert.

*Nydicheit
 der Water-
 goden over
 de koste-
 lijkheit
 van 't ge-
 bouw.*

Men mompelde, en het is van hooger hand gekoomen,
 Hoe d'Ygod vreeslijk wiert benijt van vele stroomen,
 Wien 't hert verstikte van venijn en groene gal,
 Vergeefs voorspellende in hun droomen zijnen val.
 De bou van 't hof is zelfs niet zonder schamper wrokken,
 (Dus luit de waterfaem) zoo heerelijk voltrokken.

*'t Paleis is
 doorgaens
 versiert
 met beeld-
 werk,*

Mits d'ingang zich verthoont, en d'eerste galery
 In 't opgaen van de poort, praelt aen de rechterzy
 De koninklijke troon, op trappen hoog geheven,
 Getoet met beelden, door een net pensoen gedreven,
 En overryk versiert met goud en waterschat:
 Geheimenissen van geen sterflijk brein bevat,
 En met een' zwarten nacht en schaduwen bewonden,
 Op Glaukus raed geschikt, dieze eerst heeft uitgevonden,
 Of uit Egipten [eer hy 't sterflijk kleet verliet
 En wiert een Zeegod, ryk en maghtich van gebiet.]
 Ontleent, en uit den mond van Hermes onderwezen.
 Op vijftig pylers staet het zaelgewelf gerezen,
 Gehouwen uit arduin en helder bergkristal:
 Veel minder om het dak te stutten in zijn' val,
 Als om de majesteit een groter glans te geven;
 Met root en wit koraal, eerst in de lucht gesteven,
 Geslepen, gepolijst, en sierelijk gedraeit,
 En ronde parlen en gesteenten rijk bezaeit.

*en schilde-
 ryen van
 Scylle.*

Men ziet'er afgemaelt in fenixschilderyen,
 De zeehistorien van oude en nieuwe tijen:
 Hoe deerlijk Scylle vlucht, en ommeziet nae 't strant,
 Om d'eechenis van zeegedroghten aengerant,
 Met opgesparden muil noch schijnende te blaffen,
 Om dus haer preutsheit en verwaenden moet te straffen.

Zy staet, gelijk een hart, dat uit den aem gevluht,
 In eenen waterstroom zich neêrstort met een' zucht,
 Een doodstuijpt voelt, terwijl het overlaên van wonden,
 Omringt wort van een' troep afgrijsselijke honden:
 Het voelt zijn' loop gestut, zijn krachten afgestreên,
 En schijnt alree van schrik herschapen in een' steen.
 Men ziet de Spaensche vloot aen d'andre zy bestreeden
 Van God Neptuin, geschokt, gewrongen uit haer leeden,
 De Kraeken door den storm geplondert van hun want,
 Gevaerten hooger als een krijtberg aen het strand.
 Hier drijft'er een, berooft van braemzeil en zijn blinden,
 Gins worden rae en mars gescheurt van felle winden,
 De fokken uit het lijk gerukt, de mast aen twee,
 En bak en schoverzeil met kracht geplompt in zee.
 Al 't hof is rijk voorzien van koninklijke zaelen
 En hofvertrekken, die met kostlijkheden praelen,
 Een koning waert, die uit een rijk van kleen beslagh
 Al 's werrelts kusten heeft beschaduw't met zijn vlagh.

en't vernielen der Spaensche Vloot.

Maer 'k zagh terwijl een ry karrossen ingespannen,
 Den trotsen adeldom der fiere watermannen
 Gereet de Jofferschap te leiden naer 't paleis
 Des Zeegods. elk begeeft zich op de Bruiloftreis.
 Zoo zietmen eene vlucht van doffers, opgetogen
 Van min, hun duiven, van den hoogen olm gevlogen,
 Door hofwarande en beemd naevolgen overal,
 Tot datze strijken aen een verschen waterval.

Al het hof gezin vertrekt naer het paleis des Zeemarchts,

D'Aertshofgezant van 't Y quam zelf my eindlijk vraegen,
 Of ikme nevens hem wou vlyen op den wagen.
 Het wert hoog tijt. eer al het stroomendom, vergaert,
 My mocht ontdekken, in de plaets voor my bewaert,
 En van de Bruiloftdisch gescheiden met gordijnen.
 Wy traden op. gevoert van snelle zeedolfsijnen,
 Die hy met zijn gezang den weg wees door den stroom,
 Die strekte 't koetsgespan voor halfter, zweep en toom.

gelijk ook de dichter om te zien de gulde bruiloft van Peleus en Thetys.

Hy zeime in 't henespoên, hoe 't lichtlijk stont geschoren
 Dat ik geen Bruiloftvreugd maer fellen twist zou hooren:
 Hoe 't hart der vorsten barnde in een gety van haet;
 Maer dat zijn Koning niet bezweek voor nijt noch smaet.
 Hy kende zijn gezagh, en zijne bontgenooten:
 Zy zouden vruchteloos de hoorens op hem stooten.

*Beschry-
ving van
het Zeehof.*

Wy zien terwijl 't paleis van vader Oceaen
 Een breeder ruimte met zijn grove leên beslaen,
 In grooter schijn van staet opdaegen voor onze oogen,
 Met hooge pylers en gehouwe marmerboogen!
 Alsamen een gevaert, gelijk van Tyfons rot
 En zyne reuzen tot een eeuwig waterflot,
 Dat, ryzende uit de vloên met twee verheven kruinen,
 Van gansche rotfen en gescheurde marmerduinen,
 Alle eeuwen tart, en schijnt den tijt ten trots gesticht.
 De vrees en spoet benam my 't overig gezicht,
 Terwijl wy, heimelijk voor 't hofportael gedraegen,
 Van niemants oog ontdekt, afstegen van den wagen,
 En sloopen door 't klinket de zuiderhofpoorte in,
 Door buitenwegen, naeu bekend aen 't zeegezin;
 Tot my een klein vertrek in 't donker wiert geweest,
 Waer in ik 't al kon zien, en niemant had te vreezen.

Welaen mijn Zangheldin versterk my nu 't verstant.
 Verzie mijn vaerzen van een heerelyker trant.
 'K begin een werkstuk, om mijn schoulers in te wegen,
 Ten zy gy uit Parnas my toewenkt met uw' zegen.

*Ovidius,
door Pro-
teus mis-
leit, be-
schrijft het
huwlijk
van Thetys
anders als
my.*

De Sulmôaensche zwaen, * zoo hoog in geest verlicht,
 Zingt Thetijs huwlijk, in zijn Vormherscheppingdicht,
 Op eenen andren toon, door Proteus raed bedrogen,
 Die, zigh beroemende in 't stoffeeren van de logen,
 Toen liet verluiden als of Thetys, noit geraekt
 Van minne, alleen zigh vont met d'eenzaamheit vermaekt.
 Op 't strant van Emonyë, en onder mirteblaeden
 Gedooken, naekt daer pleeg te rusten, nae het baeden;

* Lib. xj.

Of in een holle klip te schuilen voor de zon,
 Waer Peleus haer verschalkte, en op zijn' raed verwon:
 En werpende om den nek der schoone zyne banden,
 Haer vast hielt, hoeze zocht t'ontworstlen uit zijn handen,
 Nu als een vogel, dan een boom, of Tygerin.
 Hy laet niet af; en plukt de vruchten van zijn min.
 En wat hem verder is met Ceix wedervaeren
 Op zyne wolvejaght, en hoe hy d'oorlogschaeren
 Der menschepaerden floopte, en 't Lapiteesch geweld,
 Zijn geestigheden, dus door Proteus opgestelt,
 Die Thetys Bruidegom, noch Thetys aenzien passen,
 Die al den aerdkloot torst in d'armen van haer plassen,
 En wyder uitspringt met haer eindeloos gebiet,
 Als 't zonnlicht den glans van zyne straelen schiet;
 Die Majesteit was noit door Peleus list te dwingen.
 Ons lust het van deze echt de waerheit op te zingen.

Vrou Thetys walgde lang van Triton haer' gemael,
 Die traeg en stram, vergat het minnelijk onthael
 Om zulk een schoonheit, die den Zeegod zelf deed blaeken
 In heete vlam, nae haer begeerte te vermaeken:
 Toen d'ouderdom zoo ver den gryzaert overwon,
 Dat al haer vier, zijn sneeu niet langer smelten kon,
 De droefheit dwong haer uit het hooftpaleis te scheien,
 Haer' weduwlyken staet en onheil te beschreien.
 Het lust u nu niet meer, ô Thetys in uw bron
 Het hoeft te spiegelen, uw lokken in de zon
 Te toien, en een' krans van wier, met zeegewassen
 En parlen geschakeert, op 't geele haer te passen,
 De schoonste hoorentjes te rygen tot een snoer,
 Uw kleet te zoomen met korael en parlemoer,
 En door den fluier, van een' zachten wint bewoogen;
 De blanke borsten, by geval, aen 's minnaers oogen
 t'Ontdekken, en hoe teer de boezem zwoegt en speelt,
 En aen het blaeu sattijn een' dartlen luister deelt.

De dichter, gesterkt door de hulp der Zanggodin, verhaelt den Oorspronk der Gulde bruisloft.

Gelijk de lentezon zich toont aen d'aerdsche volken,
 Wann'erze flikkert door een blaeu tapijt van wolken:
 Neptuin wert in zijn ziel medoogende om haer leet,
 Verdroeg niet langer dat zy dus haer leven fleet:
 Hy noodze weêr ten hove, en zweert met heilige eeden,
 By Styx en Acheron, Vloekstroomen, die beneden
 Des weerelts kim gedoemt in eindeloozen nacht,
 De zwarten afgront met moeras en dubble gracht
 Omsinglen, haer verdriet door zijn gezagh te keeren;
 En stemt haer reukloos toe wat beê zy zal begeeren.
 Wie kan een schoone vrou iets weigren, als zy schreit!
 Geen blixem treft met zulk een onweêrstandlijkheit.
 Zy vat den God op 't woort, en tegen zeegeboden
 En wetten, eeuwig in den raet der watergoden,
 Als Hemelval en staetorakels vastgezet,
 Ontheiligt d'echt, en eist verandering van bed.
 Toen hadmen 't zeepaleis een Troye zien verstreken,
 De goden in slagorde elkandre tegentrekken,
 En Thetys een Heleen vertoonen in den vloed,
 Had Triton niet, te vuig en vadzig van gemoet,
 Onedle rust bemint, zich laetende bekooren,
 Met vryer nu den slemp te volgen als te vooren,
 Noit met den nek begroet te worden van zijn vrou,
 Indien hy nevens hem gedoogde een anders trou.
 't Verbont is vast gestelt. de Vorsten van de stroomer
 Zijn elk de hooftpoort van de Hofzael ingekoomen,
 Daer Thetys van een' helt, gekooren na haer' zin,
 Den trouwing wachte, en hem zou kroonen met haer min.
 De Koning van het Y moght dit geluk verwachten,
 Had niet een andre reets veroverd zijn gedachten,
 En over zijn belofte en min getriomfeert.
 [De zuiderzeeprinces was met zijn trou vereert,
 En scheen hem Thetys verre in schoonheit t'overwinnen.]
 Dan was de Maes, dan 't Scheld de vierigste in 't beminnen.

Nu streeken zy de vlag voor Tyber, Po en Ryn.
 Een' staet maer aen haer keur, en hondert willen 't zijn.
 Zy had op dezen dagh misschien noch niet gekooren,
 En al de Watergoôn, ontstelt van bystren tooren,
 Elkaer te vier en zwaerde uit minnenijt ontzegt,
 Had d'Oppervoogt der zee den twist niet bygeleght,
 En aen het zeegeflacht de trouhoop afgesneeden,
 Om die gevaerlijke echt aen Peleus te besteeden,
 Een sterflijk helt, van hem om zijne deugd geacht,
 Die dan d'onsterflijkheit met een was toegedacht,
 En 't Zeevoogdyschap tot een Bruidschat toegewezen.
 De breede waterraed heeft d'uitspraek hoogh gepreezen,
 En 't vonnis toegestemt. held Peleus wort gelicht
 Van d'aerde, en zijn natuure ontrukkt door krachtig dicht
 En onbegrijplijk nat, waer meê hy wierd begoten,
 En heeft een grooter leest van lichaem aengesloten,
 Waer in zijn gemalin te vreden en gesiert,
 Noch jaerelijx den dagh van zijn herschepping viert.
 En, krachtiger van min getroffen nae het trouwen,
 Nood al het hof, om weêr de gulde feest te houwen,
 Tot erfgedachtenis van die doorluchte stont
 Dat zy voor 't haetlijk sloot dit wenschlijk echtverbond.

Nu was die blijde dagh verjaert, de waterheeren
 Te hoov' verscheenen, om de Bruiloft te vereeren,
 En 't Vloedgodinnendom getoit en geblanket,
 Verwachte om nae haer' staet te worden aengezet.
 Terwijlme d'Ygezant de naemen der Rievieren
 Verklaerde, hun gezagh, en door wat land zy zwieren,
 De paelen van hun rijk en ouderdom en staet.

Zie, sprak hy, die hier praelt in 't hagelwit gewaed,
 Zoo deftig geparruikt met lange en grijze haeren,
 Bekranst met matelief, en vrolijk ooft en blâeren
 Van vogtig waterlisch, is d'oude Tybergod;
 Die eer drie werrelden het hoeft op zijn gebod.

*Thetys
 word ge-
 scheiden
 van Triton
 haeren ge-
 mael, en
 gehuwlijke
 aen Peleus.*

*Welke echt
 zy jaerlijks
 met een
 Gulde brui-
 lost viert.*

*De water-
 goden ver-
 schijnen ter
 feest.*

*En voor
 eerst de Ty-
 ber.*

Zagh buigen, of hun dwong met triomfante zwaerden
 En veste 't rixgebied der Adelaerstandaerden
 Zoo ver de zon het hoofd der vlieten overstraelt.
 Zijn bron is d'Apennijn waer uit hy adem haelt,
 En 't aenschijn heft in 't licht, en eindlijk met zijn stroomen
 Eerbiedig spoelt en speelt door 't albeheerschend Roomen?
 Daer nu de krijgsbannier en heirbijl wort vertreên,
 En 't geestelijk gezach ootmoedig aengebeên,
 Van Bisschoppen gesterkt en purpre kardinaelen,
 Blinkt door Europe met een goude trits van straelen;

d' Arno. Die herwaert met een kroon van beukenbladren treet
 Is d'Arno, die, in 't eind hoovaerdig, wijt en breed,
 [Als niet gedenkende hoe teer hy wert geboren,
 Wat steilten in 't begin zijn golven schier versmooren,
 Daer 't Apennijnsch gebergt by Falteroon hem teelt.]
 En van veel bronnen maght van water toegedeelt,
 Die milt hun aderen en borst in hem ontladen,
 Door 't schoon Florensen stroomt, befaemt door heldendaeden
 En 't lot der Medices, van 't weifelend geval,
 Dat eedle zielen treft, gekaetst gelijk een bal,
 Nu als bandijten fel vervolgt, vermoort, verdreven,
 Dan boven 't grimmen van de nijt ten troon geheven;
 Waeruit dat stamhuis nu, ontwortelt alle wee,
 Doorluchtig bloeit en houd zijn erf bezit in vree.
 Zoo rukt hy voort en deelt de vruchtbre korenvelden,
 En bruischt door Piza heen vermaert door letterhelden,
 En laeft den gront van 't vet Toskaensche Paradijs
 Tot hy zijn golven stort den Oceaen ten prijs.

Eridaen
of Po. Kent gy dien Stroomgod niet, die zijn gekrolde haeren
 Versiert heeft met een krans van breede popelblâeren?
 't Is d'Eridaen, gelijk hy wiert genaemt voorheen;
 Maer sedert Faëton, om zijn lichtvaerdigheên
 Op 't gloeiend zonnespoor, ten wagen uitgeklonken
 Door eenen blixemstrael, is in zijn' stroom verdronken,

En al het zonnendom vernietigt aen zijn' grond,
 Heeft hy op Febus beê, te jammerlijk gewont
 Van rou, om 't sneuvelen van zijn beminde looten;
 Den haetelyken naem van Eridaen verstootten;
 Die aen den Zonnegod zijn droevigh harteleet
 Gestâeg erinnerte, en niet toeliet dat het fleet:
 Nu wort hy Po genaemt, en komt, als d'eer der vlieten,
 Die door Itaeljen met gezwollen aders schieten
 Ten toppen van Vezuul afstroomen door het zand.
 Hy vaert van d'Alpen af, en laeft het dorstig land,
 En houd aen 't hemelhoog gebergt' zijn hoofd gedooken,
 Tot dat hy loeiende ten afgront uitgebroken,
 En allermeeft versterkt in 't heetste zomerweêr,
 Stort met vijf monden in het Adriatisch meer.
 Men zegt, en 't wort gesterkt door 't woort der zeegodinnen,
 Die zijn welsprekentheit en zucht tot konst beminnen,
 Dat hy pleeg dagen lang te hooren na de lier
 Van Flakkus, als hy aen den kant van zijn rivier
 De golven luistren deed nae zijn Latijnsche snaeren,
 De dartle Chlœe vleide, en Lalage, onervaeren
 In minnekozery, of dankte Melpomeen
 Dat zy aen haer' Poëet zoo minnelijk verscheen,
 En zong Mecenas lof, en hielp zijn jaerty vieren,
 Bedekt in 't zangpriël van jonge popelieren.
 Ook zegtme, dat gy, ô doorluchtigste Aertspoëet
 Virgijl! aen zijnen vloed doorgaens uwe uren fleet.
 Het water zweeg, om niet uw toonen te verftroien,
 En leerde uit uwen mond den ondergang van Troyen,
 En dreef met min gedruifsch zijn' stroom in zee te wed:
 Om 't oor te streelen, door de klank van uw trompet.
 Gy zoekt hem dankbaer wêer die diensten te vergoeden
 Als gy hem Koning noemt der Itajaensche vloeden.
 Ziet gy dien halven Moor, den Indus, in 't verschiet?
 Die Stroomgod wijkt geen' vloet in grootheit van gebied,

d'Indis.

Wan-

Wanneer hy, uit het West ten Oosten opgedragen,
 Een krokodilgespan voor zynen gouden wagen
 Doet spoeien als een pijl, en hondert beeken groet,
 Die elk hun waterkruik uitgieten in zyn' vloed,
 En ziet een lange ry Riviergodeffen blaeken
 Van heete minne, met geschenken hem genaeken,
 En al haer waterschat uitstorten in zyn bron,
 Alleen op hoop, of dit zyn hart verzachten kon.
 De klippige Kaukaes, ten wolken ingevaeren,
 Die van 't ryk Azien in d'Afrikaensche baren
 Met zynen wortel reikt, is min bekend door straf
 Des * Vierdiefs, die de klay bootseerde en leven gaf,
 Met zyn gestolen vlam de Zon ter sluik ontnomen,
 Als dat hy voed dien voogd der Indiaensche stroomen,
 Die 't rijkste landgewest met zynen naem vereert.

*De Gan-
ges.* Noch lijd de Ganges niet door hem te zyn verheert.

Gy ziet hoe moedig hy hem naetreet op de hielen.
 Die vloed bruischt allerbreetst met zyne waterwielen,
 En glipt op zyn karros, als hy van hoogmoet zwelt,
 Verre over strand en peil, en sleept op 't kruidig veld
 En specerywarande een' oogst van goude zanden,
 En edlen diamant, geplengt met ruime handen,
 Die in het kristalijn van zyn' doorluchten vloed
 Als starren tintlen, en verschieten met een' gloed.
 Gy ziet de sluiers zelf, die van zyn schouders daelen,
 Met starren geborduurt en breede goude straelen.
 Die Fenixvederkroon, verzamelt aen zyn strand,
 Is hem tot een juweel gevlochten, door de hand
 Der Bronnajaeden, en 't kanneelaltaer ontdraegen,
 Wanneer de Fenix aen zyn kolk in zomerdaegen
 Zyn eigen lijkvier stookt, en uit zyn vruchtbaere afch
 Een schooner nazaet teelt, en Fenix, als hy was.
 Noch roemt de Gangesgod zyn ouderdom met reden,
 Als die het Paradijs, den hof van 't Oostersche Eden,

* *Promethcus.*

Heeft

Heeft met zijn zilvren well' doorwatert en verquikt,
 Doen 't aardrijk, overhoop, noch ruw en ongeschikt
 En ongebout, was met zijn eigen last verlegen.
 Hy komt in 't oog der zonne al bruischende opgestegen,
 En hoort het ongedierte ombrullen aen zijn' vliet.

Daer staet de Nijlstromgod, die met een kroon van riet *De nijl.*
 En wier om 't grijze haer, zoo breet komt ingestreken.
 Hy schept zijn' waterval en opkomt uit de kreken
 Van 't Sagelaensch gebergte, en spoeit met snellen gang
 Door dorre zanden en woestijnen, wijt en lang,
 En smachtende van dorst, tot hy door grove klippen
 Gestuit, beneden d'aerde allengskens voort komt glippen,
 En met zijn hoornen breekt door schenkels en geraemt'
 Van klipsteen, om hun trots en zijnen last befaemt.
 Hier barst hy eindlijk uit met neêrgestorte waeteren,
 Die vreeslijk barnen in dien steilen val, en schaeteren,
 Gelijk of Triton, op 't bevel van god Neptuin,
 Den zeeftorm wekte, en dreef de golven tegen duin
 En bevende oever, dat het kraekte en schuimde, en d'ooren
 Verdoofden op 't getoet van zijnen onweêrhooren.
 Niet anders knarft en brult de donder, die, gestuit
 In 't rollen, als hy groeide en toenam in geluit,
 Op Atlas schoften breekt; die van dien slag getroffen,
 Den donderkloot in zee al barstend neêr hoort ploffen.
 Egypte groet op 't laetst dien grooten Watergod,
 En dankt hem billijk voor het kostelijk genot
 Van haere vruchtbaerheit, alleen door hem verkregen,
 Wanneer hy 't land verquikt met zijnen waterzegen:
 Dan ziet d'Egyptenaer met vreugd het korenveld
 Verdronken, en zijn erf in baere zee gestelt.
 Als die, wanneer de Nijl laet d'aftochthoorens steeken,
 En al de golven in hun boezem zijn geweken,
 Voor zulk een' waterstroom, die 't braekland had verkracht,
 Een kostelijker zee van koorenschat verwacht.

Wie kent de Naelden niet aen zijn beroemde baren,
 Met hunne spits zoo hoog ten wolken ingevaren?
 De grafgevaerten, om hun pracht en boubeleit,
 Als werreltswonderen met recht d'onsterflijkheit
 Geheiligt. maer laet u zijn schoonheit niet verlokken.
 Het schadelijkst vergift schuilt in vergulde brokken.
 De goude schotel dekt het doodlijk Akonijt.
 Maer reift gy aen zijn strand, ziet voor u, en vermijdt
 De schalke Krokodil, die onder 't riet gedooken,
 Verraderlijk komt uit zijn schuilhoek opgebrooken,
 Den onvoorzigtigen op 't lijf valt en vrybuit,
 En in 't rampzalig graf van zijnen buik besluit.

Meer had hy licht tot lof des Nylstroomgods gesproken,
 Had mijn nieuwsgierigheit zijn reden niet gebroken.
 Twee goden, even fier in 't waterblaeu gewaed,
 Maer d'eene woester en gestrenger van gelaet,
 De breede borst gekerft met eereijke wonden,
 Toen 't fel Janiffardom hem trotsste op eigen gronden,
 En d'ander, 't hoeft bekransst met groene wijngaerdblaên,
 Noch met hun rijpe druiv en troffen overlaên,
 Begroeten 't godendom der heerlijkste stroomen,
 En 't hofgezin, voor hun ter feestzaele ingekomen;
 Den Ygod bovenal, die zijne aenzienlijkheit
 Volmaekte met een ingetoogen majesteit:

De Donau en Rijn. Het was de Donau, en de Rijnstroom, die gescheiden
 Voor eeuwig, nu alleen vereenden met hun beiden.

De Seine. Hun volgt de Seine, met een breed gevolg en ry
 Van watergoden, die zijne opperheerschappy
 Erkennen, hem als 't hoeft der Fransche vloedden eeren,

De Teems. En op zijn' last het land met koelen drank stoffeeren.
 Nu naderde de Teems, Brittanjes eëlste vloed,

De Iber, en meer andere. Met d' Iber, Wyffel, Taeg en Bosfor, root van bloet
 Der Kristenen, de Maes en Schelde, en al de stroomen
 Die vader Oceaen op zijnen rol ziet komen,

Bekent

*Eindelijk
komt ook
Thetys ter
bruiloft-
zael inge-
treeden, en
wort van
Peleus on-
dersteunt.*

Bekent en onbekent van naemen, en geslacht.

Nu wiert de hooftherout van 't Y ten disch verwacht.

De schoone Thetys quam met zedige gebaeren

Ter hofzaele innetreên. zy had de losse haeren

Omvlochten met de geele en witte waterroos.

De tedre schaemte gaf op elke wang een bloos,

Die lieflijk aftak op den blanken hals, gedreven

Van levendig albast, of schooner als het leven.

Zoo blooft de daegeraet by helder weêr, en muilt

In 't root schaerlaeken schoonst op witte wolken uit.

Prins Peleus stut haer arm, noch even jong van wezen.

Zy hebben 't wreet geval der jaeren niet te vreezen,

Het nootlot staet hun toe eene onverwelkbre jeugd.

Elk wort zijn plaets beschikt, en 't schein de bruiloftvreugd

Zou nu het godendom eerst recht aen 't harte raeken;

't En waere al vroeg een vlam van nijt begon te blaeken:

Om dat de stroomvorst van het Y, door Thetys wet,

Op 't wenken van Neptuin, wiert boven aengezet,

En volgde 't godenheir der zeen, en wilde meeren,

Die onder 't hooftgezagh des Oceaens regeeren,

En dwingen vlieten en rivieren, klein en groot,

Om hunne schattingen te storten in den schoot

Der vorsten, die met recht hun leen verheergewaeden.

d'Ykoning scheinme in 't eerst met zulk een eer beladen,

Als die meer toeleit op zijn zeegezagh en maght,

Dan in te zien hoe hem de waen der vreemden acht.

Nochtans hy volgde, en dacht de belgzucht voort te dooden,

Nu hy niet zat, als daer 't Neptuin hem had geboden.

Geensins om dat die plaets te laeg was voor zijn' staet,

Maer dat zy hem te dier te koopen schein voor haet.

De zedigheid des gods, en 't diep ontzich der grooten

Hield lang het wrokken in hun boezems opgesloten.

De jonge Tritons en Najaeden elk om strijt

Op 't puntigste gehuld, en voor de bruilofttijt

*De Ygod
wort boven
andere
stroomgoo-
den aen
tafel ge-
schikt,
waer over
die hem be-
nyden.*

*De Tri-
tons Na-
jaeden en
d'andere
zeevorstin-
nen ver-
macken de
Feestgenoo-
den met ge-
zangen en
danssen.*

Van overlang bereit, begonden 't oor te streelen
 Met konstig maetgezang en vreemde waterspeelen,
 Men zagh een' regenboog van allerley gewaed
 En kleuren, geschakeert tot wellust en sieraed.
 Die had het glansrijk haer met gout gestrikt nae boven.
 Dees' praelde, om prachtigh uit te munten in het hooven,
 Met losse vlechten, die zich spreien om den nek
 En naekten boezem, blank als marmer zonder vlek.
 Een andre, om 't heerlijk stal te toonen van haer leeden,
 Wist met een eng sattijn die geestigh te bekleeden,
 Dat alles uitpilde, en bedekt zich stelde in 't licht.
 De siere Watergaerde, op treken afgericht,
 Kon krachtigst in dien rei de minnetoght verwekken,
 Met achteloos zomwijl haer schoonigheit t'ontdekken.
 Terwijl de dochters van vrou Doris, en de stoet
 Der Ymevrouwen, en zeejoffers, vlug te voet,
 In hun volmaekten dans verbeelden d'oude veede
 Van wrokkende Eris, die, uitbuldrende en t'onvreede,
 Op 't eerste huwlijksfeest van Thetys, die de goôn
 Van hemel, aerde en zee toen liet ter bruiloft noôn,
 En haer alleen vergat, den appel, onder allen
 De schoonste toegekeurt, liet op de tafel vallen:
 Waaruit die Ilias van ooreloogen sproot,
 Op 't schendig vonnis 't geen de Troysche harder sloot.
 En 't scheen een voorspook van den twist die nu zou rijzen.
 Dees' hoordemen 't gespeel, dien d'eedle danssen prijzen,
 En hoeze nae de konst zich wenden keer om keer,
 Nu sluiten in een kring, dan, triplende op en neêr
 Met lossen zwier, zich zelf weêr sloopen, weêr vermengen,
 En vol verandring dus den dans ten einde brengen.
 Een ander vergde vast den grooten hofpocet
 Heer Proteus 't Bruiloftliet, voor deze feest gereet,
 Als suffer Triton noch half ronkende aen quam sleepen,
 En voort een' gouden kop met wijn heeft aengegrepen,

*De Hof-
 poeet. Pro-
 teus om het
 Bruiloft
 dicht gebe-
 den.*

Die

Die Zeebachant, noch vol en dronken van het nat,
 Het geen hy 's morgens zelf gesloken had voor 't vat.
 Hy floeg met moeite zijn gezwollen oogen open,
 En klaegde dat de wijn nu weigerde in te loopen,
 Op zulk een hoogen feest, dat hy zoo lang een tijd
 Verwachte, en wiert de vreugde in haer geboorte quijt.
 Die kop was evenwel tot 's Bruigoms eer gedronken.
 Hier op wort hoeft voor hoeft een beker vol geschonken.
 't Gewoel vermeerderde in het plengen van den wijn.

De dichter, onderwijl door Ygod, Seine en Rijn
 En andre watergoôn, en Thetys zelf bewoogen,
 Om 't gulden Feestgedicht te leezen voor hun oogen,
 Hield mijn gedachten als betovert aen zijn' mond.

Hy zong in 't eerst den lof van 't heilig echtverbond,
 En 't kuifche minnevier, belachte de Poeten,
 Die noit als by den wijn van Venus toghten weeten,
 En noemen alles, wat in zee leeft, koel van aert,
 Schoon Venus uit een schelp in zeeat is gebaert.
 Hy prees de flukery der goddelyke grooten:

Want zelf de minne was van 't wufte schuim gesproeten,
 Het zeefchuim, daer de wint meê guichelt nae zijn' zin.
 Hy noemde 't snoepen een stantvastigheid van min,
 't En waere een zelve schoonte en d'eigen lust van leven,
 Waer door de minnaer eerst tot liefde werd gedreven,
 En d'echteling het hart aen d'eegaê trouw verbont,
 Bleef kleven in haer ziel en zachten rozemond:
 Gelijk dit groot geluck held Peleus, onder allen,
 En schoone Thetys was alleen te beurt gevallen,
 Nu zulk een' langen ry van eeuwen achtereen.

De vader Oceaen was met die zang te vreên,
 En Boreas, die stout de kuifche Orithiye
 Ontschaekte, vleide zich in zijne snoeperye.
 (Want 't was zijn beurt nu hier te dryven over 't vlak)
 Men hoorde hoe hy voort zijn vinnen hooger stak,

*Leest het
 ten verzoe-
 ke der ge-
 den.*

*Inhoud
 van 't zel-
 ve.*

En dapperder als oit de stormklaroen liet klinken.

*De wrok
tegen den
Ygod begint
uit te bar-
sten.*

En zeker op zijn tijt: want nu quam onder 't drinken

De haet weër boven. al de hooftrivieren zijn

Verongelijkt, de Taeg, de Donau, Seine en Rijn.

De Seine meest. en 't stont geschapen, dat dit baeren

Den schippers zelf, die nu dees' streek der zee bevaeren

Zou klinken in het oor. gelijk een wolk, die lang

Betrokken, en reets zwart gezwollen door 't gedrang

Der winden, hangt en pruilt, totze endelijk aen 't scheuren,

Als eene zeefluis die valt bruischt met open deuren,

Van boven met een zee van water nederstort.

Dus woeltmen hier, zoo drae de nijt heeft uitgemort,

In 't heimlijk binnen 's monds: wie durf ons hier braveeren,

En zitten bovenaen by zoo veel waterheeren?

*De Seine
vaert hef-
tig uit, en
scheld hem
voor onee-
del,*

Riep d'opgeblazen Seine, en grimmende overzy,

Rand dus den Ygod aen: gy heerschap van het Y,

Oncedele, wie raed u dus om hoog te streeven,

En boven d'eedelen u aen den disch te geeven?

Kom, slae uw stamboek op, en toon ons uw geslacht;

Die niet dan visschers zaecht in 't slijm van uwe gracht,

En kleene kreeke een bot en bruinen baers verrassen,

Of taeien haring, waerd den roem van uwe plassen.

ô waterplaeg! van waer komt u het hart zoo groot!

Of zou't uw scheepsmaght doen? wy kunnen meê een vloot

Uitleevren, en uit zee onze oevers hooren schateren,

Wanneer 's Rijxamirael, gegroet van onze wateren,

Geroofde pryzen sleept ten mond in van mijn' vloed:

En lokt den Franschen Mars, zoo vol beleit als moet,

Die al de werrelt noch zal dwingen met zijn grooten,

Om op mijn' rug te zien den ryken oogst der vlooten,

Zoo ver de wint haer volgt, nu 't aerdrijk omgedwaelt,

*roemt op
zijn eigen
geslacht en
grootheit.*

Maer d'adelyke glans die uit ons wezen straelt,

De grootsheid, die besaemt door eeuwen en Kronyken,

En stamregisters, elk met openbaere blyken

Onze

Onze eedele afkomst toont, is iets waer op ik meer
 Als onze maghten roem. mijn adeldom en eer,
 En schat en grootheit gaen alsaemen u te boven:
 En gy braveert my in 't gezicht van dese hoven
 En hooge vierschaer, die zoo menigmael mijn maght
 Erkent heeft, en my na mijn waerdigheit geacht?
 Gy Watervorsten en Hoofdstroomen, hoog van waerde,
 Die in uwe armen fluit het grootste deel der aerde,
 Hoe? zal nu een klein heer van een' bekrompen vliet,
 Die 'k zelf niet weet of een riviergod is of niet,
 De vorstlyke achtbaerheit, en zonder straf, schoffeeren!

Hierop begon 't gedruisch afgryfelyk te vermeeren.
 Terwijl veel watergoôn uit heimelyke nyt
 Grimlachen in hun vuist, om zulk een bits verwyte.

De God des Ystrooms rees wel driewerf om te spreken;
 Maer driewerf zachmen weêr de Seine een keel opsteeken,
 En in zijn hevigheit ten laetsten boven staen.

Dus vaert hy eindlik voort. gy twyffelt mooglyk aen
 Mij hooger adeldom, en weigert my te wyken.
 Wel aen, ik zal met reên u flux de vlag doen stryken.
 Want lang zagh ik mijn' naem en grootheit aengebeên,
 Eer noch uw brakke poel van visschers wert betreên,
 En gy ter naeuwer noot wist uw vervalte wegen,
 Met zulk een handvol nat, van slym en wier te veegen:
 En lichtlyk laegt gy noch tot een moeras begroeit,
 't En waer de Zuiderzee zich uwer had bemoeit.

Hoe onverdraeghelyk is 't opgeblazen leven
 Van hun, die onverdiend door 't blind geval verheven,
 Het al beneden zich waerdeeren, en te stout,
 Het onbeschaemt gezicht bemaskren met hun gout!
 Maer schamte is als het vier, dat, hoe geheim versteeken,
 Te sterker flonkert, en weet klaerder door te breeken:
 Zy knaeght, als zy de mont der naekte waerheit hoort,
 Het driest geweten, 't geen haer gaeren zach gesmoort.

Maer

En verkleint den Ystroom.

De God des Ystrooms, opstaende om zich te verantwoorden, wert belet.

De Seine vaert voort en zeght dat hy al zijne maghe de Zuider zee heeft dank te wijten.

Maer leer, verwaende, leer voortaan uw' moed betoomen,
 Herdenk uit welk een laegte uw maght is opgekoomen.
 't Rechtvaardig noodlot kaetst de trotsen als een bal,
 Verheftze alleen, om weêr te lachen in hun val.

*Stelt zich
 verre bo-
 ven 't Y.*

Maer hoe verheerlijkt gy nu schijnt in top geklommen,
 Hoe luide gy de Faem van uwen lof hoort brommen,
 Jae, schoon al 't waterrijk uw' staet en roem verbreit,
 Noch haelt gy zeker niet by myne majesteit.

Of zoudge uw grootheid meê wel boven mijne stellen,
 Die moede en buyten aem geronnen, en aen 't zwellen
 Ten einde van mijn bron, met zulk een kracht van nat
 In zee valle, als gy pas in uwe wadde omvat,
 En 't geen gy zelf niet zoud verzwelgen in uw paelen?

*En spot
 met de
 kleinheit
 van zijnen
 naem.*

Verfchoonme, zoo 'k mijn roem te hoog schijne op te haelen,
 O groote Koning en Monarch, in een gebiet,
 Dat Thetys zoontje met zijn handboog t'enden schiet.
 Het schijnt Natuur heeft zelf voor u, noch eerst gebooren,
 In uwe bakermat, een' spotnaem uitgekooren,
 U met een letter, en een' enklen klank vereert,
 Net op de leest geschoeit van 't rijk dat gy beheert.

Nu gingen altemael de monden weder open.
 De hofgezant, terwijl van tafel afgesloopen,
 Vertelde my, die, kout en bleek van schrik, den grond
 Niet kende van 't krakkeel, waer uit het eerst ontstont.

*De Hooft-
 oorzaak
 van 't
 krakkeel
 tusschen de
 Seine en Y-
 god.*

Hoe onlangs Y en Teems, te trots op hun vermoogen,
 Door konst der Seine, elkâer was in den schild gevloogen
 Met openbaer beflagh van oorlogh, daer de god
 Des Teems, belegert in zijn eigen waterslot,
 En op zijn' eigen grond geplondert van zijn schepen,
 In rook en vier vergaen, of in triomf gegrepen,
 Verzoende met het Y in een verhaeste vree,
 En zegelden het zwaerd des oorloghs in de schee,
 Nae een benaede trits van jaeren, dat het weidde
 In bloed en moord, 't geen al het waterdom beschreidde.

De Seine alleen zaght dit met lachende oogen aen,
 En hoopte saemen hun te gronde te zien gaen,
 Vernielt door eige kracht. gelijk twee steile rotfen
 Te mortel spatten, als zy saemen nederbotsen,
 En horten tegen een. maer 't eeuwige verbond
 Der waterkoningen stort zelf zijn hoop te grond'.

Hy zweeg; gelijk al 't Hof: want d'Ygod, opgerezen,
 Verhief zijn stem, en sprak met een bezadigt wezen.

Grootmagtig koning, die van uwen glazen troon
 Zoo veel rivieren dwingt, en ziet voor uwe kroon

De waterlingen met eerbiedigheid geboogen,
 Wat wolk van gramschap heeft uw heerlykheit betoogen?

Wy hebben ongeveinst uw vrientschap gewaerdeert
 Tot noch, zoo lang ons die niet heimlijk heeft verheert,

En weigren noit de vlagh voor uwen staf te stryken.

Maer zal de Zeevorst meê voor uwen tytel wyken?

Dien wijt het, dat hy ons, verhoogt door zyne maght,

En buiten ons verzoek, deeze eere waerdig acht.

ô Thetys, die aen ons deeze eerplaets hebt beschoren,

En gy ô goden, die mijn reden aen zult hooren,

Vergeeft het my, zoo ik, geteifert buiten schult,

Dus bits en onverwacht, de maet van uw gedult

Te lange rekke, en mijn verdading buiten reeden,

En mijn belang vermenge in uwe vrolijkheden,

De Seine, schoon hy ons voor geenen stroomgod acht,

Draegt noch eerbiedigheid tot myne watermaght,

En had my 't eene met het andre liefst benomen,

Indien hy stoppen kon den mond van zijne stroomen,

Die daeglijx vloot op vloot zien drijven langs hun kust

Met duizenden, ten stryde of koopvaerd uitgerust;

Die Vrankrijk met een zwarm en vliegend bosch van schepen,

Tot zinkens toe gelaên, aen mijnen oever sleepen.

Maer schoon hy niets van al mijn scheepsmaght had gezeit,

Geen golf spanseert in zee die niet mijn' lof verbreit.

M

Geen

*De Ygod
 verdaedigt
 zich.*

*Verschoont
 by Thetys
 deze onty-
 dige ver-
 andwoor-
 ding.*

*en stelt zijn
 maght in
 top, zelf uit
 de achting
 van de Sei-
 ne.*

Geen starren sieren 's nachts de blaeuwe wolktapeeten,
 Hoe ver verdeelt, die niet van mijne kielen weeten;
 En hier valt zijn gezag by 't mijne veel te licht.

Hy toent dat by in adel en afkomst niet heeft te zwighen, Maer laet eens zien hoe ver mijn afkomst voor hem swigt:
 Want schoon geen waere roem kan op den naezaet kleven,
 Van 't geen de voorzaet voor vele eeuwen heeft bedreven,
 Noch noopt des stamheers deughd den cedlen naeneef aen,
 Om meê zijn loflijk spoor groothertig in te slaen.
 Gy durft ver boven my op uwen adel boogen.
 Maer welk geval heeft eerst u in het ligt getoogen?
 Want d' outheit, zoo haer geen vermaerde daet verzelt,
 Is doot, en wort vergeeffsch by uwen roem gestelt.
 Gewislijk 't Roomsche juk heeft eerst uw' naem doen leven,
 Waer onder gy met dwang uw schouders hebt gegeven,
 En vreesde 't slaeffsch gezicht te steeken uit uw kil.
 Maer hoe, lagh toen mijn vloed noch ongerept en stil?
 Die glori evenwel behoude ik onbesproken,
 Dat ik de tieranny van Nero heb gewroken,
 De Legioenen zagh verstuiven als het kaf.
 En sloeg hun vaendelen en Arentstanders af.
 Onze oevers dronken 't bloet der Roomsche dwingelanden;
 En Nederduitslant red zigh moedig uit hun banden,
 Daer gy uw' vrydom hen op veilde laf en blint.
 Maer itae hem toe dat hy op ons dat voordeel wint.
 Zijn stamboom evenwel heeft eens begin genomen,
 En hoe veel vroeger zy aen 't wassen is gekomen,
 Hoe eer het noodlot dreigt die weelderige spruit
 Te snoeien, en met stam en diepen wortel uit
 Te scheuren, schut dat vry, vertraeg 't met al uw krachten,
en altijd van de stroomgonden voor een vorst erkent is geworden. Gy hebt dien zwaeren slag meê op uw beurt te wachten;
 En mooglijk of het rat, dat alle staeten keert,
 My lang na u, gelijk ik opwaerts klom, verneert.
 Maer schoon mijn vloed niet sproot uit adelijke looten,
 Ik heb noit minder eere in 't zeepaleis genooten.

De Teems en Ibergod, de Beltmonarch en Zont
Verfmaeden niet met my te treden in verbond.

De Bosfor zelf, hoe fors op zijne maenbannieren,
En Tyger weigeren mijn vrientschap niet te vieren;
Al vorsten minder van geslacht noch staet als gy,
En die de grenzen van hun trotsche heerschappy
Niet naeuwer zien bepaelt, als gy uw ruime stranden,
Al had gy meê mijn' vloet geslaegen in uw banden.

Nu roem uw grootheit, en verhefze boven maet.
Z'is klein, zoo lang als uw begeerte ruimer gaet.
Jae, schoon u god Neptuin den drietaent gaf te draegen,
Een heimelijke vlam zou noch uw' boezem knaegen,
En maelen u by nacht uw eigen kleinheit af,
Sprong uwe heerschezucht dan noch verder als uw staf.
Genoegen geeft mijn' staet, wiens kleinheit ik durf roemen,
Een grootheit, met uw rijk niet op een' dagh te noemen.
Ook rekke ik mijn gezagh tot d'andre werrelt uit:
Dat weten Triton en de vorstelijke Bruit,
Die van de stroomen, die my hunnen leenheer groeten,
De tolln menigmael opofferde aen mijn voeten,
Met leenschenkaedjen, my gestiert uit west en oost.
Maer wy zijn uw bravaede en schampery getroost,
En voelen dezen pijl niet slechts op ons geschoten,
Maer op den Golfgod meê, zoo eng als wy besloten,
En echter duizend en meer jaeren achtereen,
De krijgselenden en gevaeren doorgestreên,
En uit de klippen, na lange aenwas, opgeklommen,
Nu heerschende in een ry van Watervorstendommen.
Verhef den Walvisch om zijn onbesuift gevaert,
Meer als den Dolfijn, zoo gezwint en fier van aert:
Daer stort hy op een droogte, en blyft in 't midden hangen,
Door zijn zwaerlyvigheit en groote zelf gevangen;
Waer flus de Dolfijn vlugge is overheen gezwiert.
Gelijk een vloet, dien ruim de teugel wort geviert,

*Ook be-
wijst hy,
dat de
grootheit en
maght al-
leen bestaet
in het ver-
genoegen.*

*En verlicht
zijn bewijs
met een ge-
likenis.*

Voorbyfchiet, en zijn kracht voelt wijd en zijt verspreiden,
 En kabbelt flechts, en kust de lippen van de weiden,
 En hoe hy ruimer velt met zijne golven wint,
 Hoe meerder hy allengs zijn' loop gesleten vint:
 Maer zoo hy van een rots en steilte neêr moet bruizen,
 En barsten door den mond en naeuwen hals der sluizen,
 Dan zwelt zijn' moed, dan kraekt en davert al het strand;
 Hy flokt en wentelt in zijn kolken akkerland
 En ftulpen, vee en hofgevaerten, schokt in 't rukken
 En storten, rotsen en arduingebergte in ftukken;
 En wikt dan eerst te recht hoe ver zijn krachten gaen,
 Zoo lang hy beeren vint die zijne drift weêrstaen.
 Dus gaet het in 't gebiet. de grootfte heerschappyen
 Zijn allerzwakft te voet en in gevaer van glyen.
 Geduurige onrust knaegt, gelijk een kanker, 't hart
 Der staeten, in hun groote en ommeflag verwacht.
 Maer landen, die de vorft kan van zijn' troon beheeren,
 En net geëvenaert nae reik van zijn begeeren,
 Staen onbeweeghelijk: een zelve liefde en zucht
 Drijft boven, en verwekt een ongedwonge tucht.
 Het zelve voordeel houd al 't lichaam aen elkander.
 'T geen 't eene lid verheft, verfterkt de kracht van 't ander.
 En fchoon van binnen zich een staetkrakkeel verheft,
 Het wort gefuft, eer hun een storm van buiten treft.
 Al 't lichaam wort gequetft in 't minfte van zijn leden.
 Zoo zietmen ftieren, die elkandre fel bestreden,
 Den pais vernieuwen, en in eene maetschappy
 Den wolf verwachten, die hen aengrimt van ter zy.
 Maer rijken, aengegroeit uit allerlei gewesten,
 En door geweld in 't juk geflagen, zien ten leften
 Hun dwingelanden het belang en voordeel af,
 En vloeken, en ontvliên uit wraek hun yzren ftaf.
 Maer dwongt gyme opentlijk in 't veld het hoofd te bieden,
 Wy zouden, hoe gering, u niet een ftap outvlieden.

*Hy zegt
 hem niet te
 zullen wy-
 ken zoo het
 op een da-
 delijkbeyt
 quam.*

Nu voegt geen oorlog, en te min daer 't Bruidsbanket
Dus openhartig en tot vreugd is opgezet.

Wy hadden allerlieftst gezwegen op uw reeden,
Om 't gulden Feest, had dat mijn eer en staet geleeden.

De visschersknaepen, die voor menige eeu mijn vloed
Met booten ploegden, en gelukkig op dien voet,

Geen ander werreltdeel, als mijne plassen kenden,
Geen andre rijkdom als hun armoede en elenden,

Waerdeerden mogelijk, indien het graf zijn' mond
Ontfloot, en levend hen herstelde aen mijnen grond,

Hoe nieu, en in den loop des oorlogs onervaeren,
Mijn staet nu grootgenoeg om d'uwe t'evenaeren.

Maer schoon zy zwijgen, en het veen hun stem versmoort,
Al 't golvendom, hier meê vergadert, spreekt hun woort.

De vader Oceaen, noch Peleus met zijn Raeden,
En gy misschien zoud zelf mijn aenzien niet versmaeden.

Ook heeft mijn naem [hoe scherp gy met zijn kleinheit lacht]
't Waerachtig voorspook, en een teeken van mijn maght,

Die naederhant zoo wijd zijn takken uit zou spreien,
Als beide d'armen van de poolen hem geleien.

Hy is de sleutel, die het hemelsche besluit

En 't werreltsche geval elk opent en beduit.

Hy strekt een kort begrip, een stapel van de schatten,

Die zoo veel boeken en kronijken in zich vatten,

En wijst, als in een schets, het menschlijk leven aen.

De flinkerzijde is breed, en maklijk op te gaen.

Maer boven zit de straf alle ongetrouwe zielen,

Met bolpees, wroegingen en zweepen op de hielen.

Heel smal loopt d'andre kant nae boven, met gevaer,

En steiler in den top. al valt de heirbaen zwaer,

De loon zal rijkelijk den arbeit weêr verzoeten,

En leggen hen de kroon en lauwer voor de voeten,

Nu pronk met langer naem, en laet alleen aen my

De beeldespraek en 't merk der Pitagorische Y.

En gelooft
dat hy in
die gele-
gentheit
zelf niet
zonder
vreeze
zoude
zijn,
Eindelik
werbest hy
zijnen
naem, als
de letter,
daer Pita-
goras 't
gansche
beloop der
werreltin-
gen wist uit
te vinden.

*De Seine
valt hier op
den Iber
aen, die in
deze reden
zich schein
te kattelcn.*

Zoo lang hield d'aendacht al het zeddom opgetoogen.

Wanneer de Seine met ontfteke en dreigende oogen

Omloerende, gelijk een arend, die een vlucht,

Van valken, dryvende en braveerende in de lucht,

Wenscht in te vliegen, en, verstrikt in twyffelingen,

Niet weet van waer hy best het leger zal bespringen,

Dat, in een ronde zich besluitende als een wal,

Aen allen kant hem bek en klauwen bieden zal,

Dus uitbarst, brullende en ontstelt, in grammen moede;

Begunstigt iemant noch die scherpe waterroede?

Kan d'Iber, van haer' slagh tot in het ingewand

Getroffen, noch het hoofd ontkreuken in dees' stand?

[Ook was het zoo; hy schein zich heimlijk te verblijven,

Ik zagh 't door d'opening der zaeltapeetserijen,

En 't donkere gezicht der watergoden strak

Opheldren, toen het Y de Seine tegensprak]

En zal hy mijn gezach en kroonen vergelijken,

Met bannelingen en rebellen van zijn rijken?

Gelijk hy onlangs al dien aenhang van het Y

Heeft uitgekreten, voor behipt met muitery?

Lafhartige, onderwerp u wederom den Mooren.

Geef my den septer, die tot hooger drift gebooren,

Door mijn geluk en kracht van 't zegenrijk geweer,

De schenders dwingen zal te buigen voor hun heer.

*De Iber
antwoort-
de Seine.*

De deftige Iber, 't hoeft met kroonen overladen,

Rees op in 't midden van zijn koninglijke raeden,

En koningen, die hem bedanken voor zijn leen.

Waer voert u d'overmaet van uwe driften heen?

Waer zien wy eens het eind van 't onrechtvaerdig wrokken,

Dus sprak hy, schuddende tot drywerf toe zijn lokken:

Nu vaer den Ygod vry in 't diamanten schilt;

Wy zien de schichten van uw hevigheid gespilt,

En mogelijk den vloek en dat ontaert braveeren

Met meer schandael noch tot uw zelve wederkeeren.

Heeft

Heeft d'oude wrok my in het oorlogsavontuur
 Gewikkelt met dien god, voorwaer het stond my duur.
 Holp onze vyandschap het hevig bloet aen 't kooken,
 En heeftmen vier en vlam aen wederzy gesproken,
 't Is al door 't oorloghsvier gezuivert en verteert.
 Wy hebben hem als vry, en wettig vorst geëert.
 Wy braken zelf de staf en krijgsroë voor zijn voeten,
 Noch weigeren hem noit als een' Monarch te groeten:
 En wijken niet een' voet van 't oude vreêverbond.
 Zie toe. gy zeilt op hem uw rijxhulk in den grond.
 En nu gy 't alles wenscht in uwen klaeu te grijpen,
 Ziet licht de laegerwal 't gespannen zeil aen 't gijpen.
 Maer wenscht gy 't Y gezagh te bonzen uit den troon,
 Waerom my onverwacht gevlogen in de kroon?
 En al het godendom, ten bruilofdisch gezeeten;
 Dus van ter zijden meê getaistert en verbeeten?
 Mijn lafheit zeker brak den vyand bitter op,
 Toen Agars slaeffsch gebroet zich met bebloeden kop
 Ter vlugt begaf, en ik * mijn magtigste gewesten
 Zagh op een sprong gevaegt van Moorlaensche pesten,
 By hondertduizenden, te vier en zwaerde ontzeit,
 Ten trotsen wræk van mijn gehoonde Majesteit.
 Gae, zie in Barbarye, en haere plondersteden,
 Hoe moedig ik dat vier gebrant heb uit mijn leden,
 En denk, hoe lang gy zelf, versuft in slaverny,
 Den Teems hebt ingeruimt uw troon en heerschappy.
 De groote Seine riep: my zult gy niet vervaeren,
 Al stoftge op 't vlugten van vertwijffelde Barbaren,
 Griffioen dol op roof, ontaert van recht en eer.
 Indien ik u zoo lang had onder mijn geweer
 Gedwongen, en mijn' stam gewortelt in uw landen,
 Gy laegt noch vast gedrukt, geknevelt in mijn banden;

*En dreigt
 hem met
 het ver-
 moogen
 van het Y.*

*De Seine
 vaert we-
 der uit.*

En

* Arrazon, Andaluzien, en Granade zijn lang van de Morisken of Sarazijnen be-
 heerscht, totze eindelijk alle uit de heerschappy van Spanje zijn uitgedreven, en als
 een zwarm van springhaenen, de zee-kusten van Barbarye hebben ingenomen.

En 't Y, met zijne borst gedoken in het riet
 En brak moerasch, verhief zoo hoog de horens niet.
 Hy zou zijn sloopvaart zien met zijne kolk bepaelen,
 En 't Zuiderzeerak 't verft' daer zijne booten dwaelen.

*en wort in
 zijn' schilt
 gevaren
 van den
 Iber.*

Al voelde ik van uw juk mijn schouders ingedrukt,
 Noch zag ik uwen wensch, sprak d' Iber, niet gelukt,
 Zoo langh de Siciljaen ons met zijn * Avondzangen
 Het hart verquikt, en u by d' ooren weet te vangen.
 Zoo lang de Denre en Leie, als 't moedige genet,
 Onechten band versmaede, en trots en onverzet,
 Durf achteruitslaen; maekt zich zelf een veilig open,
 En werpt de vremden af, die hem met spooren noopen.
 De Loire wringt de ^a Scharp' geen halfter in de mond,
 En 't schelde slaept geruſt op 't bassen van zijn' ^b Hont.
 Maer schoon die wachter in zijn' droom wiert overrompelt:
 De Scharp' gemuilband, en in zijne kruik gedompelt,
 Ik zag hen beide weêr ontworſtelt uw gewelt,
 De banden afgescheurt, de kluiſteraers gevelt,
 En d' oude Waterdogge aen 't balken, rijten, breeken,
 Op d' ertgeweldenaers met winſt de ſchaden wreeken.

*De Seine
 opgeschoo-
 ten.*

*Scheurt
 hem een
 ſlip van
 den man-
 tel.*

Jae wreek u, ſchreut de Seine, en ſtijt van zijnen ſtoel
 En grijpt, voortbarſtende en opſtuvwxyzende in 't gewoel
 Der goden, 't ſtorten en rinkinken van de bancken
 En kristalynen, daer geweer en bekens wancken,
 Den Iber, eer hy zich kan redden aen den diſch,
 By zijnen mantel, ſleept en ſleurt hem, en gewis
 Het koninglijke kleet was in dien ſtorm geſchonden;
 Had zich de Belt en 't Y en Teemsgod niet verbonden,
 Den overweldigden, aen allen kant benart,
 En in zijn eigen pracht en breed gewaed verwart,

Van

* Op het luiden van de Vesperklokke of Avondlofzang, zijn in 't jaer 1282. alle de fran-
 ſchen in Siciljen afgemaakt, en 't koningrijk den Arragonners, en die beide, naer de dood
 van Koning Ferdinand, den Spanjaerd onderworpen.

^a De Scharpe is een revier in Vlaenderen.

^b De Hont is een arm van 't ſcheldeten Westen van Zuidbeveland, voorby Vliſſingen in
 zee ſtortende.

Voor snellen overval te redden naer de wetten,
 En moedig 't alles tot zijn welvaert op te zetten.
 Zy stonden nu geschaert om in te vliegen. al
 Het hof rees overende in dit verwart geval.
 De grijze Triton, in 't voorbygaen aengestooten,
 Quam dronken uit den slaep en struiklende opgeschoten.
 De brongodinnen met het waterjofferdom
 Bestorven, horens en schalmeien wierden stom.
 Het fecstrumoer verdooft de waterorgelkeelen;
 Zelf Thetys wanhoopt door haer beê dees scheur te heelen:
 De Tiber, Ganges, Po en Indus zien het aen,
 Met d'Arno, Nijl en Rijn, in dit gedruis begaen.
 Zy slaen een' ronden ring, en al de stroomelingen
 Zijn bezigh om hun haet en gramschap te bedwingen.
 Wanneer de Seine, in zijn oplooptheit verzet,
 Van zelf den purpren rok liet flippen, en belet
 In zijnen aenslagh, deisde, en liet den god bedaeren,
 Die, hoe zorgvuldig om zijn' tabbert te bewaeren,
 Noch zagh een groote scheur gereeten in het kleet,
 En d'eene slip gekort. nu stont hy op; gereet
 Dien onverwachten hoon te wreeken, en in 't vechten
 Met bloet te zegelen de hantvest, en zijn rechten.

Als d'Oppervost van zeen en vlooden, op zijn' stoel
 En hooge Bruilofttroon, bespieglende al 't gewoel,
 't Ontzaglijk hoofd begon te schudden, en een teken
 Met zijnen drietant gaf, om hem te hooren spreken.

Een oogenblik sloot al het godendom den mond.
 Gelijk een biezwarm, in een' frisschen morgenstont
 Na tijm en majolein ten korven uitgestreken,
 Indien een vlaeg van twist den kam komt op te steeken,
 De honigrenteniens en vorsten ondereen
 Krielen, brommen en hun weêrparty vertreên,
 Zoo zigh de koning mengt in 't heir der twistelingen
 Strax zwigt, en yder poogt zijn gramschap te bedwingen.

*Neptuin
stilt den
oproer,*

Gy vorsten, zeght hy, wat verwoetheit schent u aen,
Om tegens mijn gebied dus reukloos op te staen?
Is dit een bruiloftsgalm? hoe? helpt, hier onder 't rollen
Des appels, Eris weêr het godendom aen 't hollen?
Wie heeft de harten dus vervreemt en afgekeert?
Heb ik met hooger gonst den vorst van 't Y geëert,
't Was om zijn waerdigheid, en op des Bruids behaegen.
Maer eindelijk, wie heeft my reden af te vraegen,
En zoo ontijdig, hem, op ons gebodt gereet,
Gelijk een onderdaen die zijne plichten weet,
Op 't lijf te vallen, en de goden te beroeren.
Wy weten best wat elk in zijnen schild zou voeren,
Indien het oorlogsveld, de Koningen, gekant
In 't harnasch, strijden zagh voor hun gebiet en stant.
Maer hoe het zy, en wie de zege zou bevechten;
Met bitter smaelen valt vooral niet uit te rechten.

*en spreekt
tot voordeel
van den Y-
god.*

Ik ken den Ygod voor een' stroom van maght en moet.
Hy toont my grooter zucht als eenig ander vloed,
En volgt ons even trou aen alle zeen en stranden.
Dan daer de Noordpool prat mijn golven slaet in banden,
De groote Noordbeer met zijn' klacu en dwarsch gezicht
Het zonnepaerd verbaest, tot dat het hijgend zwicht,
En weigert lang uit schrik die heirbaen op te rennen.
Dan daer de zuidewint den regen met zijn pennen
Vooruitjaeght, en van verre al d'aerde op 't aenschijn spreit,
Nu daer Apollo my zijn eerste heerlijkheit,
En 't uitgerust gespan, vast briesschende en te vreden;
In 't oosten toont, eer hy ter kim komt uitgereden:
En daer ik hem, vermoeit van zijne daghvaert, troost
Met koel kristal, en blusch de fakkels die hem roost
En blaekert, en noch snerkt en sparkelt in de baren.
Geen stroom komt zoo getrou door mijne rijken vaeren,
Hoe ver gelegen, en van wat gestarnt bestraelt.
Dat weet gy vlieten, die zijn kielen blijde onthaelt,

En

En zaeght den rijkdom en kleinoodjen uwer stranden
 Beschimmelt en bewelt, begraeven in uw zanden;
 Indien niet d'Yfroom zelfs u aenpreste, en met lust
 Zijn schatten ruilde, en d'uwe af haelde aen zijne kust.
 De breede Maes, de fiere en troffe stroomen,
 Wier opgezwollen moet wy zelve naulijx toomen,
 Zijne eigen broeders, aen een zelve borst gezoogt,
 Door zijne aenzienlijkheit en rijkdom meest verhoogt,
 Volmaeken met hun plas en ruime waterkreken,
 De groote en 't water, 't geen den Yfroom schijnt t'ontbreeken;
 Gelijk zijn schat dien dienst weêr rijkelijk vergeld.
 Maer zelve hebben wy hem pael noch eind gestelt,
 Hem rustig vryheit en volkomen maghtgegeveu,
 Om in mijn' boezem met zijn golven door te streeven;
 En uit ons eigen rijk twee kamers toegestaen,
 Om al zijn schatten in te sluiten, en t'ontlaên:
 Het ruime Tessel, vry van haveplonderaeren,
 En 't Vlie, met dubblen monde inzwelgende onze baren.
 Gae. blaf nu weder. stel mijn Majesteit de wet,
 Als ik dien vorst, nae zijn verdienste aen tafel zet.
 Elk houde zich voortaan geruust en ingetogen:
 Want hoe gy triomfeert en steunt op uw vermogen,
 Elk strijkt de vlag voor my, die u gebiê het vier
 Der twist te dooven. gaet; roept weêr de joffers hier.
 Zy zullen met muzyk en weelderige speelen
 't Vervaerlijk onweêr der verbeeten harten streelen,
 En sluiten 't feestkrakkeel met een gewenschte vree.
 Elk geef zich vrolijk en gehoorzaam op zijn stee.

*Toont dat
 al het
 stroomen-
 dom in
 hem is ge-
 houden.*

*en gebied
 elk weder-
 om aen te
 zitten.*

EINDE VAN HET DERDE BOEK.

I N H O U D

Van de Print voor het vierde Boek.

En zeegevaerte, met schepraders aen den kant, (ten
 Strekt hier des Ygods troon. een krans van wier, door vloch-
 Met paerlen, siert hem 't hoofd. aen zijne slinkehand
 Stort uit zijn kruik een stroom met kronkelende boghten.
 De rechte draecht een riem. de Zuiderzeegodin
 Leunt op zijn schouder, en vermengt haer snelle baren
 Met zijne vloën, die voort vereenigen uit min.
 Een Triton, vuil van ruigte en lisch om zijne haeren,
 Torst d' ankerkabels op zijn schoften uit den grond.
 Men kan zijn' broeder met een anker op zien duiken.
 De Zeecentaauwer schijnt te trotser, om de vond
 Der Waterdriebladkroon, op d'oude wierparruiken
 Der Tritons merkelyk afsteekende in der pracht:
 Hy baekent d'ondiepte af. De Boxvoet, tuk op laegen,
 Had in het weeligh riet de watermaegd verkracht,
 Bood d'Ygod haer geen hulp. het Spaeren scheidt behaegen
 In 't visschen, en getoet der Tritons aen haer zy:
 Een kroon van eikeblaën, met helm en boterbloemen,
 Krult om haer hoofd. de Zaen stort haere kruik in 't Y,
 Met maght van schepen, daer zy billijk op magh roemen.
 Een Zeemeermin zingt aen de Hoefbeek van Parnas,
 En spelt des Stroomgods lof. De Waterlandsche vlekken
 En dorpen staen rondom met melk van 't eerste gras
 In d'eemers. 't weitsch Sardam en Nieuwendam bedekken
 Met d'eedle scheepskroon 't haer: dees' toont de scheepsharpoen,
 En hoe de haring wort geckaekt in zijn seizoen.

Y S T R O O M.

H E T V I E R D E B O E K.

DE vorsten vlijdden zich ter tafel op die reden;
 En Peleus zagh vernoegt weêr d'eerste vrolijkheden
 Verrijzen, en den damp verstuiven van 't gescheel.
 De Nimfen lijmden weêr de zielen aen haer keel.

En bruilofklanken, en muziek der zeevioolen:
 Wanneer een schielijk licht de zael, daer ik geschoolen
 De goden aenzagh, scheen te zetten in een vlam.
 Een snelle schrik, of een bedwelmd droom, benam
 My al 't geheugen, en het speelen der gedachten.
 Ik vond my leevende, en, ver buiten mijn verwachten,
 Noch twijfelnde of ik 't al gezien had of gedroomt,
 Vast drijven op het Y, dat zachter ruischt en stroomt,
 En schijnt gerust het oor te leenen aen mijn snaeren.

Welaen het lust ons hier wat ruimer op te vaeren,
 De waterlandsche kust te groeten, als voorheen
 Den arm der Stad, door ons ten einde langs getreên,
 Van daer het blaauwe Hooft, uit blaau arduin gewassen,
 Romdom azuurblaau verft het aengezicht der plassen,
 Tot daer de groote muur zijn boghten krimpt, en 't oog
 Laet weien over zee, aen 't end van zijnen boogh.
 Wy willen van den top der waterlandsche dijken,
 Die 't Y beletten met zijn golven in te strijken,
 De boomgaerdbunders en het weiland, als weleer,
 Op 't midden van zijn hoop, te zetten in een meer
 En blanke zee, die trots de polders in durf breeken,
 Al 't land afweiden van Westvriesland en zijn strecken

*De dichter
 bespiegelt
 uit Water-
 land de
 Amster-
 damsche
 hooftgebou-
 wen.*

De pracht van Amsterdam bespieglen, en van ver
 Begroeten met ons oog, de hooge Zevenstar
 Van haere toornen, die zoo weits het hoofd vertoonen,
 Als in het myrtewout de dennen haere kroonen
 Verheffen, en de beuk het kreupelbosch beneên
 Zijn loofwerk daelen ziet, en zweeft'er overheen.

Hier nood ons het stadhuis, het uiterste vermogen
 Der boukonst aen te zien, in zijn verheven boogen,
 En kapiteelen, en het beeldwerk rijk van stant
 En konst, in 't marmer hoofd der gevelen geplant;
 In beelden, die den top versieren, en van boven
 Het oog slaen over 't Y, de Zuiderzee, de hoven,
 De lustwaranden, en kasteelen, elk om prijs,
 Door al de Diemermeer, des Aemstels paradijs,
 Verspreit, en tot vermaek in dreven afgeschoten:
 Des Aemstels zilvren vliet, beploegt van floepen, booten
 En speeljacht, tochtschuit, kogge en ponten, en wat meer
 Geen' grooten stroom betrouwt, noch ongestuimig veer;
 Met al de dorpen en gebuurten, door de veenen
 En rijke velden, voor 't gezichte in 't eind verdweenen:
 Dat zelf verslaeuwende, het al beneên de kim
 Ziet nederstruiklen, en verdwijnen als een schim.
 Nu blinkt de heerlijkheit der kerken ons in d'oogen.
 Dan hout de ruime kreits der stede ons opgetogen,
 En schijnt van hier maer een paleis, een hoofdgebou,
 't Geen oorlogsonweêr, vier noch ouden vloopen zou.
 Hy be- Sardam, ter rechterhand des ringdijks afgewecken,
 schrijft Braeut vast de kielen, die de kruin ten hemel stecken,
 Sardam. Haer armen aen de lucht verheffen, als uit lust,
 Om Amsterdam, zoo preutsch en heerlijk uitgeruist,
 Niet meer van verre, maer aen 't voorhoofd zijner paelen
 Te zien, en speelen in den sloopshof van de * Waelen,
 Met

* De Waelen zijn tot Amsterdam afgezonderde plaetsen daer de schepen
 leggen.

Met voorraet opgepropt van fchepen klein en groot,
 Te zenden op hun tijt, rondom den werreltkloot.
 Hier mengt de traeghe Zaen zijn vlietnat met de baren
 Van 't Y, in ruimer wedde en boezem uitgevaren,
 De breede fcheepswerf en den boog van 't vlek voorby,
 En voert de friffchen geur der linnebleekery
 En weiden, Ooft en West bekroonende de zoomen
 Van 't reine wafchbad, en blanketfel zijner ftroomen:
 Nu menigmael, gelijk een' zomerdaeu, gespreit
 Op 't kostlijk lijnwaet, in den bleekhof uitgeleit.
 En door het zonnevier, dat alles plag te rooften,
 En geel te tanen, als haer fakkel uit het ooften
 Opklimmende, den Kreeft ontsteekt, en dollen Hond,
 En blakert vee en menfch uit zijn' verbranden mond,
 Geloutert, met een zaght en blank fieraet beschonken,
 Daer koninginnen in haer ftaetfie zelf mê pronken:
 Daer Venus hare koets en ledekant mê spreit,
 Wanneerze Mars den toom van zijne dartelheit
 Volkomen viert; of, in het paviljoen van elzen
 En vrolijke akoleie, Adonis pleeg t'omhelzen.

*De Zaen en
 de bleekke-
 ryen van
 Ooft en
 West Zae-
 nen.*

*Aenfpraek
 aen de
 Zaen*

O zilvre Zaen, zoo dier aen 't zomierzonnelycht,
 Op uwen wenk gereet, gehouden en verplicht,
 Die Febus dwingt en 't gout van zijne zonneftraelen
 Met andre werking op uw boorden neêr te daelen;
 En daer hy 't alles met een donker masker dekt,
 Hier 't af te lichten, en het aenzicht, bruin bevekt,
 Weêr op te helderen en luifter by te zetten,
 Terwijl gy 't zuiver wafcht en leenigt met blanketten.
 Waer 't uwe beekmaegd, en den knaepen meê gegont
 Dus 't hoeft te huldigen van bruine Rozemont,
 Met rijk Moerellebloet de leden overftreken,
 Ik zag uw vlietkruik leeg, de webben van uw bleeken
 Gevaegt, een werrelt van Jongvrouwen, zy aen zy,
 De blankheit wachten op uw maegdenbleekery.

Maer

*Verschoo-
ning over
deze uit-
weidinge.*

*Beschry-
ving van
den Y-
stroom.*

Maer d'Ystroom schijnt het zich te belgen dat wy weiden,
En niet aen eene reex alleen zijn lof verbreiden.
Wy streven dan recht door, en eere ik andre vloên,
't Is tot zijn schildery maer lijstwerk en festoen.

Het Y komt uit de borst der Zuiderzee gevlooten,
En valt in 't Wijkermeer. van daer te rug geschooten,
Begroet het Sparrendam; en, moedig op zijne eer,
Ontfangt de golven van het Haerelemmeer,
Dien strengen waterwolf, die met verwoede tanden
Zijn eigen moeder schend en scheurt haer ingewanden,
En mengt zich met de vorst des Aemstels hand aen hand,
Tot weêr de zuiderzee hem welkoomt aen zijn strand.

Maer zulk een lange streek heeft haer vermaeklijkheden!
Eer d'Y God uit zijn kil te beverwijk gereeden,
Te rugge keert, draeit hy zijn oogen aen geen' kant
Of heeft verandering van gezichten. hier is 't land
Bezait met koren, en verliert met boompluimaedjen.
Daer rijzen hofwarande en vruchtbre lustboschaedjen.
Gins straelt de duinbeek met een ader van kristal
Door helm en Santorye in 't boomgaertrijke dal.
Nu weent hy op 't gezicht der afgestormde flooten,
Die hy voorhenen 't hoeft zagh aen de wolken stoeten:
't Geweldig Merestein en Banjaert, wijd ontzien,
Vryflooten van beroemde oudhollandsche Edelliên,
Door vier en zwaerd vernielt, met torens en rondeelen
Te gronde weggerukt, in 't barnen der krakkeelen:
Het stamhuis van Heer Lem, de wijk van kermerland;
Een wonder van die Eeu, om zijn gebied en stant,
Nu deerlijk getrapt, gerekt uit al zijn leden,
En 't grof gebeente met het kouter doorgesneden:
't Huis Heemskerk, erfgebied van 't adelijk geslacht,
En Brederoe verwoest, toen 't gansche land verkracht,
Van Burgeroorlog, al de maght der baenderheeren
En Edelen in 't velt elkandre zagh braveeren,

Den stamboom snoeien der geslachten, en den zoon
 De moeder vliegen in haer graeffelijke kroon.
 Hy ziet de werrelt aen gelijk de speeltoneelen,
 Daer Alexander trots den hooftmonarch komt speelen,
 Den blixem slingren, en van hoogmoet zwelt om 't hooft,
 En onverwacht, van rijk en leven wort berooft.
 Het hoog toneel dat flus met marmre hof kolommen,
 Op 't schuiven der gordijn, zoo moedig voort quam brommen,
 Verwiffelt schielijk van dat dartel aengezicht.
 Een bystre nachtstorm dooft het bloedig fakkellight.
 De pylers schudden, en de zaelgewelven kraeken,
 Als Samson Dagon's kerk in puin stort met haer daeken,
 Den Vorsten, grootscher op het schimpfeest uitgeruft,
 De schenkels kneust en stamp, en zijnen wraekgloet bluft
 In eenen bloetstroom van geplette Filisteenen.
 Elize ziet de zon haer's levens dootgescheenen,
 En van de kim gerolt in 't midden van haer pracht;
 Zoo dra * Astrates, daer haer kroon en trou op wacht,
 In weêrwil van zijn min, uit wreedten plicht en wetten,
 Moet lijden datmen haer de voeten dwars durf zetten,
 Haer bonze uit Tyrus troon, en zien, in die hy mint,
 Zijn 's vaders moorderes, die 't bloedig rijxbewint
 Veroverde met zijn' geslachtboom uit te roeien.
 Niet anders zagh de vorst van 't Y de maght besnoeien
 Van baenderijen en doorlughten adeldom,
 Die schielijk storte, en meer dan hondert jaeren krom.
 Dan wenscht hy, om niet meer tot zijn verdriet t'aenschouwen
 't Rampzaelig overschot van zoo veel hooftgebouwen,
 Met zijne hoorens in te booren door het zant,
 Te wassen met zijn' vloed die schandvlek van het land,
 En 't allersmalste deel van Hollant door te knaegen,
 Om vry in volle zee te streeven op zijn' waegen.

O

Het

* Een Treurspel van de Heer Diedrik Buisero,
 Heer van Heeraertsbeininge, &c.

*De Y-
stromgod
wort van
het Sparen
begroet,* Het Sparen groet den god, als hy langs Haerlem streeft.
Hy kust zijn' bontgenoot nu vreedzaam en beleeft,
En d'oude wrok is lang vergeeten en verbannen,
Toen Haerlem, met de maght des Kermers aengespannen,
De hutten, schaers verdeelt in 't groeiende Amsterdam,
Tot puin verwoefte, en zette al 't land in lichte vlam.

*en berdenkt
met vreugd
de dapper-
heit der
Haerlem-
meren voor
Damiaten.* Nu wil hy zich alleen de brave heldendaeden
Erinneren, hy kan zijn lusten niet verzaden
Wanneer hy zich verbeelt, hoe 't Sparen, trots van moet,
De zaeg klinkt voor den boeg, en barstende in den vloed,
Ten bitteren verwijt der kristnen uitgelaeten,
De haevenketen scheurt van 't machtig Damiaten,
Streeft over schaekels en den draeiboom van den Nijl.

Gelijk Hippolijte met d'Amazoonsche bijl
Den snellen Thermodon, gewelft met marmervloeren,
Plag op te bijtten, en haer leger door te voeren.
Aldus hangt Haerlem noch het graefelijk geweer
In 't midden van 't gestarnt, tot onverwelkbare eer.

*Haerlem
is ver-
maert door
de vinding
der druk-
kunst.* Geen minder glory heeft de drukkunst haer gegeven,
Toen Koster, wandelende in breede beukedreven,
De lettervormen sneed, in 't zachte beukenhout,
En vond de wetenschap, die 't alles voed en bout,
Dat letterhelden, lang verstorven en verflonden
Door ongenaê des tijts, doorluchtigh ondervonden,
Die, als hun graf kruik barst in scherven, en de wind
De stuivende asch verstrooit, noch leven, en bemint,
In volgende eeuwen, op des naneefs dankbre tongen,
En pennen zweven, van gewelt noch graf gedwongen.

*Leef der
zelve.* ô Drukconst! die alleen de wijsheit, in den nood
Van schipbreuk hebt gered, geherbergt in uw' schoot,
Geveiligt voor den storm der woeftheit en barbaren,
Nu reets met onbescheit haer in de kroon gevaeren,
Wat blijft de werrelt aen uw' nutten vond verplicht.
Gy leerde Ovidius herleven in zijn dicht,

Nae 's mans elende, alleen niet by den Geet verbannen,
Den straffen klaeu ontrukkt der Poëzytierannen,
En mooglijk noch gedoemt ter erfvergetelheit
Had niet uw milde hand het overal verspreit.

Maer heeft de Faem den lof van koster wijt verheven,
Zy loof de Blaeuwen nu, die, heerlijker dan * Steven
En Aldus, en Plantijn, de konst der drukkerij
Volmaeken, zetten haer een kracht en leven by,
En nemen 't aerdriek in door letterregementen,
Wanneer zy Atlas met den kloot des hemels prenten
En hemelgordels, en den Dierenriem gelaên,
En daer hy 't aertrijk met zijn groote komt beslaen,
Zijn grove voeten zet op twee paer werreltdeelen,
Begrepen in een ry van veertien boekjuweelen;
Een werkstuk, uitgewrocht door 't konstig ^a Negental
Der Zanggodinnen, 't geen de tijt verduuren zal;
't Geen 't Y, en aenzien van de vrye Nederlanden,
Verheerlijkt, en bazuint haer lof op alle stranden.

De vermaertheit der drukkerij is door de Heeren Blaeuwen in den hoogsten top verheven.

Het Huis ter Hart, de stoel des Heemraeds van den Rijn,
Houd meê den Ystroom op, wanneer hy, zijne lijn
Vervolgende rondom den oever van zijn stroomen,
Zoo prachtig met een lijst van Dorpen ziet bezoomen.

Het Y ziet ook het huis ter hart, en de Waterlandsche dorpen. En aen de Zuiderzeekant Edam en Hooren.

De zuiderzeekant toont ten westen, in 't verschiet,
Edam, en Hooren, het Noordhollantsch hooftgebied,
De rijke zuivelmarkt, die Nederlant kan aezen
Met voedzaam dischbanket van vette Edammer kaezen,
En ziet met vrolijkheit de trage Beemsterkoe
In malsche klaver treên tot aen den kosssem toe,
Het dartel Vroonlandsch kalf, met vet op 't lijf gegooten,
Het vroeggras scheeren, hier zoo dartel opgeschooten

O 2

Uit

* De Stephani tot Parijs, Aldus tot Venetien, en Plantijn tot Antwerpen, zijn door gansch Europe om hun sierlijken druk befaemt.

^a De drukparssen van de Ed: Heeren Blaeuwen worden genaemt nae de negen Zanggodinnen.

Uit vroomens edel graf, bestroomt van borgerbloet,
 De hartâcr ingetrapt met ongestuimen voet,
 En, om 't verbrijzlen van plakkaeten en verbonden,
 Door 't Graeflijk vier verbarnt en 't schoone hoofd geschonden.

Ten Oo-
 sten der
 zelve het
 slot te Mui-
 den, ver-
 maert door
 de doot
 van Graef-
 Floris,

Maer aen den oosterkant verheft zich 't Muiderflot,
 Befaemt door Floris doot, hier van zijn kroon geknot,
 Toen Velzen, zoet op wraek met zijne vloekgenooten,
 Den Graef zijn wettig Vorst den dolk in 't hart dorst stooten.
 En Goiland verwen met het bloet van zynen Heer,
 Dat wraek riep, daegende heel Holland in 't geweer.
 Toen Woerden en Renesse en andre wraekverwanten,
 Op 't hooge Kroonenburg vergeefsich hun standert planten;
 Alfamen jammerlijk gesneuvelt in ellend.

en de
 geleerde
 werken
 van den
 Drost
 Hooft.

Zoo valt hy in zijn straf die 't recht der Vorsten schent.
 Maer 't Hooft, dat, uitgeleert in staethistoryschriften,
 Zoo net de waerheit wist van loogentael te schiften,
 De duitfche Tacitus en deftige Lukaen,
 Die menigmael de Vecht met zijn gedicht hielt staen,
 En 't Y, wel meer gewoon in 't zeeperk uit te springen,
 Omhoog getoogen op zijn zielberoerend zingen,
 Heeft d'eer van 't waterslot vereeuwigt door zijn geest.
 Het zy hy, schoeiende op een Sofokleeschen leest,
 De wraek van Velzen zingt en Batoos ongelukken;
 Het zy 't hem luste op 't land het veltgewasch te plukken,
 Granidaes drooge borst te laven, uit een bron
 Door 't boschtapijt bedekt, voor 't steeken van de zon,
 En in zijn moedertael de Poëzy te bouwen,
 Die met haer eige schoonte en pennen stant kan houwen.

Gelyk
 het nu hoo-
 vardigh is
 op 't gebied
 Van Vloos-
 wijk,

De brave Vlooswijk zwicht dien grooten voorzaet niet,
 En Goiland eert zijn wijs en rekkelyk gebied:
 Terwijl hy moedig volgt de loffelike stappen
 Zijn 's Vaders, afgeslooft in Burgermeesterschappen,
 Ten dienst van Amsterdam, Europaes kooptoneel.
 De zuiderzee ontfangt de Vecht met open keel.

De ziel van Hooft eet mann' met haere hemelsche ooren,
 Als Papekop den klank van haer gedicht laet hooren,
 En steekt de treurtrompet met zijn' geleerden mond,
 Die 't hart verrukt van d'aerde, en lieflijk d'ooren wont.
 Zoo hoortmen Filomeel, wanneer de zon in 't daegen
 De vochte kimmen droogt op haren Lentewagen,
 Haer eigen treurspel met een goddelijk geschal,
 En Tereus zusterkracht door 't omgelegten dal
 En bergh uitschateren, dan krijgt de boomgaert tongen.

Wort van den Droffaert eens mijn stroomliet opgezongen,
 Dan steekt mijn zanggodin, hoe nederig van trant,
 De borst vooruit, gelijk een zwaen die aen den kant
 Des Aemstelvliets, gewoon in stillen stroom te baden,
 Zoo drae hy wort genood in wijder zogh te waeden,
 Zich zelve vleit, en eer hy 't roeien durft bestaen
 De wieken klapt, als was hy ruimer ingegaen:
 Dan schijnt mijnt dicht niet laeg langs d'aerde neer te daelen,
 Als kruipende kamil; maer buiten zyne paelen
 Verheven; 't hoeft om hoog te beuren in het licht,
 En in de zon te zien met onverdraeit gezicht.

Het vond van outs geloove, en uit de landkronyken
 Der Goiers, zou misschien noch elk de waerheit blyken,
 Indien de zeissen van den tyt en oorlogsbrant
 Het niet had afgemaeit: hoe aen den Muiderkant,
 Daer 't hooge zeekasteel bespoelt wort van de baren,
 Een schoone zeemeermin, met ongevlochten haeren,
 Vast golvende op haer' rug, gelijk een stille zee
 Van goudtraet, uit den gront opborrelde aen deez' ree.
 Zy was een Heroutin, hier van Neptuin gezonden.
 Een kostelijk karkant was om den hals gebonden
 Met witte parelen van schelvissoogen, net
 En geestig geschakeert. de sluier hechtze met
 Een paerlemoederhaek op 't schouderblad na boven.
 Aen d'ooren wapperden, om geestiger te hooven,

*Men zegt
 dat hier een
 meermin
 verscheen
 in ouden
 tyt.*

Twee Esmierouden, met een groene strael van vier,
 Zy volgde met haer keel de klanken van een lier,
 Uit vischbeen opgemaekt. nu kon zy lieflijk daelen:
 Dan scheenze, als in een' rei doorluchte kerkkoraelen,
 Alleen den Bovenzang te houden, dat die toon
 Door trans en daken klonk, en 't zangkoor zijne kroon

En zong. Gewillig overgaf: * Een ander magh beklijven,
 Maer 't nedrig Muyden zal voor eeuwigh Muiden blijven.
 Een Groote wasdom blijft alleen aen 't Y verpant,
 En Amsterdam, eens milt te zegnen door zijn hand.

Daer het Y en Goy nae luisteren. Dus zongze, en schoon het Goy dit schein aen 't hart te raeken,
 Noch luisterde't om niet te steuren dit vermaeken.

Het Y hielt altemael zijn golven streng in tucht.
 Het heefche strant wiert stom. men hoorde geen gerucht.

Zy spelt den Y-stroomgod eenen eeuwigen lof, en grooten staet. Nu hief zy weder aen! gy zult my spellen hooren
 't Geen in den breedten raet der goden leit beschooren.
 Het wankelbaer geval, 't geen met een' dartlen voet
 Op 't hart der rijken trapt, de staeten ommewroet,
 En alle banden plag t'ontrennen op zijn vleugelen
 Wort eens de wiek gefnuikt, en voelt zijn wulpscheit teugelen
 Het heeft een eeuwige eer den Ystroom toegestaen:
 Hoewel het ovarel de wisselbaere maen
 Gelijk is, die zoo licht haer hoorens kan veranderen.
 Nu dreigenze van ver, dan fluitenze in elkanderen
 En geven daegelijks de maen een ander oog;
 Die sluit een' ronden ring, en flus een' halven boog:
 Dan met een teering om het flaeuwe hart geslagen,
 Verdwijntze, en smelt als voor 't vier van Febus wagen.
 Fortuin belooft het Y een vriendelijk gelaet,
 En onverdeelde gonst. Wat hangt dien stroom een staet
 En glory over 't hoeft! wat zal hy zijne baren
 Befaemt zien boven 't perk van Herkules pilaeren!

Wan-

* Een oud vaersje gaet noch in zwang, Muiden zal Muiden blijven.
 Muiden zal niet beklijven.

Wanneer de boukonst, 't hoeft opsteekende aen zijn' kant,
 Een nieuwe werrelt schept van kielen, die gemant
 Met watervorsten, stout het zeeperk uitgestooven,
 Alom het ziedend schuim der blaeuwe golven klooven,
 En gy o Aemstel, die met kabbelenden vloed
 Zijn kruik stoffeert, en dien doorluchten broeder groet,
 Hoe diep is 't u gegont in zijn geluk te deelen!
 Hoe moedig zal uw vliet langs rijke graften speelen,
 Als eens de Hoofstad, hier te stichten aen zijn wal,
 Het merk van uwen naem op 't voorhoofd voeren zal.

'k Zie reets dien gouden tijt met wijde schreeden komen,
 Dat een geweldig bosch van omgekeerde boomen,
 Zoo diep de wortels neêr zal schieten in 't moeras,
 Als 't met zijn torens hoog tot aen des hemels as
 Staet op te vaeren, 't geen verheerlijkt, allen rijken,
 En koningsteden zelf de boukroon af zal strijken.
 Dan giet de Koopfortuin en Welvaert, milt van hand,
 Haer rijke zegeninge u toe van allen kant.
 Gelijk 't rivierendom uit allerlei gewesten,
 Zijn daelend stroomnat geeft den Oceaen ten besten,
 Zoo drae het bergsneeu, nu gesmolten in de zon,
 Ten bergkruin afbruischt, zwelt en overgaept zijn bron.
 Dan strektge ô Stad, zoo trots te bouwen op twee stroomen,
 Een wijk, voor die gedrukt verleegeu tot u komen,
 Een herberg zoeken in het nijpen van den nood.
 Gy zultze koestren en ontfangen in uw' schoot;
 En meermaels afgebrant, geplondert en vertreeden,
 Verrijzen uit uw asch met schooner stal van leeden.
 Tot op 't gehengen van den Zeemonarch, het Y,
 Aen mijn orakelzang en diepe profecy
 Gedachtig, u gebiet zijn' breeden vloed te bouwen,
 En op een zeilend vlot uw leven te betrouwen
 In wilde zee, getroost dat Nereus dit bestemt.
 Wat wondren zultge zien, wanneerge uitheemsch en vrent

*Door d'aen-
was van
een maghti-
ge stad, aen
zijn
stroom te
bouwen.*

*Deze zal
een wijk
verstrek-
ken voor
onderdruk-
ten en
vremdelins-
gen.*

*Door de
scheeps-
vaerd hoo-
re paelen
uitbreiden.*

Een

Een andre werrelt zoekt door onbekende plassen,
 En zonder graedboog en de lely der kompassen
 Den werrelt gordel snyt, en werpt, met rijken buit,
 Voor 't zwaere paelwerk van uw' stroom het anker uit,
 Dan moetge leeren de gestarnten onderscheien,
 Die veilig by den nacht uw vloot in zee geleien,
 Of licht bedriegen op de zorgelijke plas.
 De wreede Beeren, dicht aen 's hemels uiterste as.
 De Paeu, die haeren staert wijd uyt spreit in het Zuien.
 Orion, zwart om 't hooft gezwollen van de buien.
 De Boer Arktofilax, die met zijn zwaere leên
 Het wed der zee beroert, wanneer hy moê gereên
 Op zijn besneeude sleede, al hijgende af komt treden,
 En weêr met stormen dreigt, ten wolken ingereden.
 Ook zultge letten op het vreesfelijk Serpent,
 Dat, als een breede straël van vier, zich krult en went
 In 't Noorden; als gy 't ziet van blaewen zwavel gloeien,
 Hael in de schoot, 't zeil neêr. Een nachstorm aen het loeien
 Steekt van de Noordpool op, en mengt de zee en lucht.
 De Regenstarren, bleek en kout van waterzucht,
 Staen op den norffen kop des Hemelstiers te grimmen.
 Maer als de Pleiades beginnen op te klimmen,
 En snoeren 't haer met gout, of Pollux uit zijn' trans,
 Of Kastor 't water kust met tintelenden glans,
 Dan zal de Dolfijn zich niet kronkelen in boghten,
 Noch 't pekkel schuimen van omtuimlende gedrochten.
 De zeeman zet gerust dan alle zeilen by,
 En troost zich met de gonst der winden en 't gety.
 Dus staen uw borgerye en gilden aen te groeien.
 Gy zult gewetendwang en tieranny besnoeien,
 De vryheijt voor blazoen omvoeren in uw' schild,
 En teugelen, al wat te reukeloos en wilt
 Durf steken nae die kroon; dus leert gy 't volk bestieren,
 Met na den eisch den toom te korten en te vieren,

*De geweten
 dwang
 de voet
 lichten.*

O koop

O koopjuweel! want in den ring van Nederland
Noemt u mijn zanggodin met recht den diamant.

Maer eer gy vierverf zult uw oude wallen sloopen,
(Want zulk een' wasdom laet u 't noodlot toe te hoopen)

En springen verder uit, moet menige oorlogsvlaeg
Afstuiten op uw borst: nu zal de goude Taeg
U vaeren in den schild, en d'Iber met zijn Kraeken,
Begort van vier en vlam, als Kolchis toverdraeken,
Uw stranden dreigen, tot een Jazon, trots van moet,
Den stroom van Gibraltar verf met het Spaensche bloet,
De waterslang verniele en wreede roofharpje,
Met zijnen donder schokk' de kust van Barbarije,
En slae Toledo met een dootschrik voor het hoofd.

Nu heeft de Teems zich zelfs de waterkrans beloofd,
En hecht van Doever en zijn' krijtberg, te vermeten,
Op Schevelingen den metaelen waterketen.

Hoe ist? ik voelme 't bloet ontroeren, en 't geluit
Bezwijken in mijn keel, maer neen! het moet'er uit.

Wat zultge hooren, ô doorluchte waterlingen!
Als weêr Kartage en Rome elkander hier bespringen.

Op Ystroomgod. beman uw vlooten, voort in zee.
De vyand blixemt vast afgrijslijk op uw ree.

Ruk aen. de Vriesche Leeu, de Maes en Zeeusche baren,
Uw bontgenooten zijn bereit hem in te vaeren.

Daer dondert zee en strand. ik zie 't, zy rukken voort.

Kanonnen, zwanger van salpeter, vier en moort,
Aen 't baldren in een' storm; de blixemgloet, geschoten

Uit monden van metael, drijft dolle donkerklooten
Door buik en ribben van de kielen, scheurt en rijt,

En steekt het water aen. de korst der stranden splijt,
De strandduin davert, als de losgeborste zwavel

Het marmer schokt in zee tot op des afgronts navel.
De buskruitrook bedwelmt de zonne, die het bloet

In d'oogen spat. men ziet hier niet dan vier en gloet.

En viermael uitgeleit worden, en moedig in alle rampen, het uitbarden ter zee tegen Spanje, Portugael,

En Englant.

Beschrijving van een zeeslagh.

Een schriklijk krijgsmuzijk van trommels, zeetrompetten,
 En scheepsklaroenen, en kortouwen en musketten,
 Wort met een' naeren toon en heefchen kreet verzelt
 Van stervenden, gewont, geblaekert, neêrgevelt,
 En 't kleed van 't lijf gezengt, en in de lucht gevaeren,
 Zoo drae de scheepsmijn springt, weêr plompde in de baren,
 Half levende, en verminkt, en nu in deeze ellend
 Te spaê vervloekende het oorlogselement.

*en den oor-
 logh in den
 Zont.*

Stae vast: u staet noch meer t'onworstlen. 't zal gebeuren
 Dat eens de Zont, met toegebonsde waterdeuren
 Aen 't pruilen in zijn kil, uw vloot zijn' stroom ontzegt;
 Dan moet de zeekortouw weêr pleiten voor uw recht.
 Het Deensche Zeelant, en de Zontsluis, opgebroken,
 Getuigen ofge uw eer manhaftig hebt gewroken.
 'k Hoor d'onderdrukte Belt, belegert op zijn' grond,
 En d'armen op den rug gevleugelt door de Zont,
 Uw machten, daer hy zucht, in zijn paleis beslooten,
 Om bystant roepen. voort te water met uw vlooten.
 Verlos den ryxstoel. red uw bontgenoot. ruk uit
 De kramme en grendel die den waterdraeiboom sluit.
 De sleutel van kanon zet alle poorten open.
 Dus moogt gy overal op d'overwinning hopen,
 En zien den lauwer der triomfe te gemoet,
 Hoe fel een oorlogstorm op uwe grenzen woed,
 O Ystroomgod, zoo lang uw hoofstfad het geweeten
 Den vryen teugel viert, en God, in 't licht gezeeten
 Op 's hemels troon, alleen de straf der zielen laet,
 Die, niet schoffeerende het lichaem van den staet,
 Indien zy dwaelen, uit onnozelheit geweken
 Van 't rechte pad, den mond des lands noit wederspreken.
 Zoo lang gerechtigheit de hand flae aen het roer
 Der stede, en in 't gericht den gouden septer voer',
 En Eendracht haer verbind met haere bontgenooten,
 Is alle maght te zwak haer grootheit om te stooten.

Maer

Maer och! wat heeft uw stad niet uit te staen te land',
 Als zy allengs begint te groeien aen uw strand!
 En gy, ô Muiderflot, wat zultge van uw' tooren
 En prachtig burgtkanteel gekerm en jammer hooren!
 Hoe deerlijk zal de Vecht, met bloetkoraalen root
 Besprenkelt en geverft, beschreien zijnen noot:
 Wen 's lands Andromeda, geklonken met een' keeten
 Aen barren rots, en voor het ongediert gesmeeten
 Ten roof en schoufpiel, met erbarmelijk gezucht,
 Vergeefs de handen wenscht te steeken naer de lucht,
 (Zy zijn geboeit) vergeefs haer naekte leên te dekken,
 Daer vast de kluijsters haer gewricht en spieren rekken,
 Zy afgemartelt, en gedoodverft van de schrik,
 De muil van 't strandgedrocht verwacht alle oogenblik.
 'T is uit met haer. 't en zy een Perseus, uitgekooren
 Door 't zecorakel; tot haer hulp en troost gebooren,
 Die zijne pennen aen koom streeven, hare smart
 Verlichte, en stoot zijn zwaert het monster in het hart.
 Schep moet. gy moogt geruft op zulk een' wachter slaepen,
 Die onbezweeken, en geduurig in de wapen,
 Zijn' krijgsleeu weiden laet in een Oranjen velt.
 Den fellen landdraek, die noch van venijnen zwelt,
 De blaauwe kam verheft, begint den staert te krollen,
 Te schuifelen, en slaet van bloetdorft voort aen 't hollen,
 Zal hy met kracht de pan in klinken, onverzet,
 En d'eerste Heiland zijn die uwe paelen red.

De Staeten, en des lands gewittigde overheeden,
 Op 't bloetspoor van Tarquijn, de hoofden afgesneden,
 Uit haeve en erfgeschopt, en 't vaderland ontzeit,
 Verrijzen weêr op 's Mans vernuft en dapperheit.
 De forsse Tuinleeu, met vergifte tooverdranken
 In slaep getoovert, hoort van ver de wapenklanken;
 Verrekt de spieren, slaet en slingert met den staert,
 Schud zijne maenen, en opspringende onvervaert,

*Zy spelt,
 wat de
 Stad te
 lande zal
 hebben uit
 te staen.*

*'t gebeele
 land, word
 als een an-
 dre Andro-
 meda, de
 handen ge-
 bonden, en
 den moet-
 wil ten
 proi over-
 gegeeven.*

*En weder
van de tie-
ranny ver-
loft door
't beleid der
Staeten, en
Prinsfen
van Oran-
je.*

Rukt met de klauwen om verwaten moortschavotten,
Noch rookende van 't bloet der troufste patriotten,
Staetmartelaeren, schelms met landverraet beticht.
Dan wort de tieranny de wreede voet gelicht,
De groote Welhem, door de keur en stem der Staeten,
Die nu 't ondraeglijk juk des dwingelands verlaeten,
De schoone Zevenstar, die met een heilig licht
De Nederlanden noch zal straelen in 't gezicht,
Ten veltheer ingewijt, drijft voor zijn leeusbannieren
't Ontuchtigh roofgespuis van havikken en gieren,
Groothartig op de vlucht. maer duikt vry in uw bron
O vlieten, en verbergt het aenschijn voor de zon,
Die u, zelf toegedamt, uwe afgestormde steden
Zal toonen, binnen van de hongersnood bestreden,
Van buiten met den brant en borgermoordery,
En plondering gedreigt. dan gaetge zelf niet vry
Vermaekelijke Vecht. een weerwolf, tuk op loogen,
En met een schaepevacht het lichaem overtogen,
Dreigt uwen schaepestal, betrouwende op zijn woort;
Hy rust niet, voor hy 't al bloetdorftig heeft vermoort.
De lammers, veel gewoon te watren in uw vloeden,
Staen voor zijn tanden bloot; geen blaeten schut het woeden,
En gy, t'onzacht gewekt door 't vreeflijk moortgerucht,
Hebt niets tot haere hulp, als traenen en gezocht.

*De woe-
dende bar-
togh van
Alba.*

Wat krijgt de stormbok werk! wat zalmen muuren rammen,
Wat steektmen steden aen met oorlogsblixemvlammen!
Hoe menig stroomgod zal, verkropt van borgerbloet,
Opstuiven naer zijn bron met aerzelenden vloed?
Apollo zelf wil weêr, in zulk een vloek beladen,
Den dissel wenden, en met ongerukte raden
Te rugge spoên, als op Thyëstes moortbanket.
d'Onmenschlijke Alba mest zich woedend geil en vet,
Hy flint den zuuren oogst des landmans met zijn tanden,
Slokt gansche steden in zijn gulzige ingewanden,

En

En tapt den borger 't bloet met zijne tranen af.
 Gelijk een winterbeer, geborsten uit zijn graf,
 En nare sneuspelonk al grommende aen kooft stuiven,
 En grijpt d'onnosse kudde en harders in zijn kluiven,
 En knaegt en zuigt het merg uit schenkels en gebeent':
 Zijn wreetheit holt, en kreunt zich niet wie dat'er weent,
 Maer zoo een bergleeu, daer hy weid, en onverdrooten
 Plaft tot den buik in 't bloet, hem komt op 't lijf geschooten,
 Uit zijnen schuilhoek, op den driesprongh, hem verrast,
 Dan druipt hy bevend wegh, en trekt, van vrees vermaest,
 Den staert van achtren in; de ruige borstels rijzen
 Van dootschrik overend; hy zelf verloopt zijn spijzen,
 En wenscht alleen nu 't lijf te bergen in dien nood.
 Dus wil het Alba gaen, en alle die te snood
 De vryheit kneevlen, en opgroeijende in het woeden,
 Den borger taisteren met Inquisitieroeden.

*Wort by
 een' beer
 geleeken,
 die onder
 het verstin-
 den, van
 eenen Leeu
 wert be-
 sprongen en
 voortge-
 jaegt.*

Meer heeft de Waermont uit zijn koor my niet gespelt.
 Maer gy ô Vecht, die 't Y zoo hoog ziet opgestelt,
 En zelf d'orakelkerk en water wichelaeren
 Hem kroonen tot een hoofd der Nederlandsche baren.
 Verheug u, en begroet dien grooten bloetverwant,
 Wiens zegen rijklijk toe zal stroomen aen uw strand.
 Hy neemt uw' staet ter harte, en voor zijn bontgenooten
 Is zijne milde hand en schatkist noit gesloten.

*Besluit
 van het ge-
 zangh,*

Hier zweeg de Poëters en waterprofetin.
 Waer vluchtge, riep het Y, waer vluchtge ô wichlaerin?
 Och! keer die nooden af, die donkere onweêrvlagen;
 Of zoo een bloetstorm tot ons onheil op moet daegen,
 Zalf onze wonden met uw godlijke artzeny.

Hy riep vergeefs. zy zonk nu neêr, om in den ry
 Der vorsten, 't werk van haer gezandschap te vermonden.

Gansch Neêrlant heeft hier nae, al zuchtende bevonden,
 Hoe die gedreigde orkaen van oorlog heeft gewoet;
 Toen zy haer vryheit op moest wegen tegen bloet.

*ende waar-
 heit van
 het zelve.*

Die

Die rampen zijn voorby. maer in de dapperheeden,
 Door wien dat groot geweld zoo braef is doorgestreedен,
 Heeft d'Ystroom meê zijn deel gelijk in 's krijsgevaer.
 Het staet hem levend voor, hoe een vrybuitenaer,
 Gewoon langs zijne kust te plonderen en rooven,

*De dapper-
 heit van ee-
 nen vrybui-
 ter, 't Hoer
 genaemt,* Quam met een handvol volks ter dijkbreffe ingestooven,
 En nu geen Hoer geleck, maer Engelandfche haen,
 Die fcherpe spooren durft in 's vyands spieren slaen.

Hy wacht een leeger af van meer dan hondert paerden,
 En werpt zich midden in de blixemende zwaerden;
 Treed zoo veel dooden en gevaeren in 't gezicht,
 Als oorlogshelden, op een' krijgstoght afgericht.
 Noch houd hy de kornet begreepen, daerze kleeven
 In 't zuigend veen, en zich te spaê ter vlucht begeeven.

*Wort met
 den moet
 van Schan-
 derberg
 vergeleken.*

Zoo stuite Schanderbeg, door Amurath getergt,
 En wreeder Mahumet, in 't woest Albaensch gebergt,
 Met weinig oorlogsvolk, de dollen razernyen
 Van Schiobargen, met Janiffars en Spahijen:
 Een leeger, stortende in zijn rijk met meer geweld
 En grooter meenigte, als de sprinkhaen op het veld
 In eenen droogen herfft. hy slaet hun in de lenden
 Van achtren, keert het spits, d'aenhortende oorlogsbenden,
 Door wanhoop aengevoert, en strijdende op hun graf,
 Van vooren trots op zijn' bebloeden fabel af.
 Hier is geen uitkomst aen. de neêrgehewe lijken
 Beletten hun weêrzijs dien Herkules t'ontwijken.

*Lof van
 Boffu.*

En gy Boffu, al zaght de zuiderzee uw vloot
 Verflagen, zult uw' lof noch hooren naer uw doot.
 Ik wensche u op papier te schetsen naer het leven,
 Daer gy, lafhartig van uw oorlogsvolk begeeven,
 De waterleeuwen van Noordholland op uw' schild
 En yzre borst verwacht. wat wort'er bloet gespilt,
 Hoe staet gy voor de mast! als waertg'er aen een' keeten
 Gebonden. elk is op den Amirael verbeeten.

Nu

Nu zetten op zijn vlagge al d'oorlogskoggen aen.
 Noch houd hy 't heel de nacht op zijne krijgshulk staen.
 De norffe Voerman van den noorder Beerewagen,
 Hoe styf van kou, vergat zijn traeg gespan te jaegen,
 Om 't eind der slagh te zien van zijn bevrozen as.
 De zon verspreide nu haer straelen door het glas
 Der Indiaensche zee, op 't aengezicht der volken,
 En schoof de nacht gordijn van 't vochtig oog der wolken;
 Toen d'onversufte helt, geëntert en belet,
 Gelijk een boschzwijn, van het jachtgespan bezet:
 Vergeefs zich weerde, tot de middagh aengeronnen,
 Den oorlogsman eer zagh gevangen als verwonnen.
 Och! hoe veel schooner blonk uw glory uit aen 't Y,
 Zoo gy, geen deelgenoot van Albaes tieranny,
 Den Waterlander niet waert in den schild gevaeren
 Met handen, klan van bloet der Rotterdammaeren!
 Een wreetheit die al d'eer verdonkert, boven drijft,
 En uwen naem met bloet in 's lands kronijken schrijft.
 Zoo wischt een misdaet uit een' reex van heldendaeden:
 Men etst het ongelijk in koper, en op blaeden
 Van eeuwig parkement, en voed het als een wond'
 In 't hart: maer weldaet valt op een onvruchtben grond,
 Die wort als op een blad van water aengeschreven;
 En teffens metten stroom in doode zee gedreven.

Noch was 't den Ygod niet genoeg der helden moet
 Te zien in zijn gebiet; hy zelf wil zijnen vloed
 Verdadigen, en nu gedenkende aen de zangen
 Der Zeesibil, zijn stad, die noch verstrikt blijft hangen
 In 't Spaensche net, het oog verlichten, om de zy
 Te kiezen van Oranje, en leeniger voordy.
 Hy walgde van 't gezicht der raden, galgen, staeken,
 En 't vreesfelijk geloei der stervenden in 't blaeken
 En branden. 't doodsche strand en al de vogelwijk
 Verstreckt een moorttoneel, gevult met lijk op lijk,

*d'Ygod de
 dwinglan-
 dye moede.*

De

De bloetraed brult gelijk een Tiger, die gewrongen
 Door d'yzre tralie, en de ketenen ontsprongen,
 Zijn tuchtheer aenschent, vult het huis met roof en moort:
 Dan gaet d'onnosse wieg niet vry, hy slaet al voort,
 En voed den wreedten dorst en honger met verslinden.

Spreekt Hy sprak in 't worstlen van die donkere onweêrwinden,
den Zui- Verlagen in 't gemoet, den zuiderzeegod aen.
derzeegod
aen stelt Ô Vader, 't is met u en mijnen stroom gedaen.
hem den De kroon van Amsterdam aen 't waggelen, zal vallen,
nood des En wy, bedrukt het puin der omgewroete wallen
lants voer Afleken van den grond, en lijden in ons hof
oogen. Een' stoker van 't noordwest, vast kaatzend' met het stof
 Der hoofstad, ons ten trots. gy ziet aen alle kanten
 Het land in oproer, en de maght der eedverwanten
 Aen 't groeien; yder zweert Borgonjes standert af,
 En offert aen Nassau den vrien veltheerstaf.
 Noordholland heeft den toom lang in den nek gesmeeten,
 En houd zijn vryheit vast. de Vlissinger, verbeeten
 Op bloetplakkaeten en den brandtol, is nu moê
 Te zwoegen onder 't juk. noch wort de vette koe
 Van Holland, bloet en vleesch ten jadders uitgemolken.
 En zou eens Amsterdam de kruin tot aen de wolken
 Opsteeken, gantsch Europe, en Afrikaenschen Moor,
 Japonner, en Javaen verstreken een kantoor,
 En zijne wisselbank geduurig aen zien groeien,
 Met een gewenscht getijde, in 't ebben en in 't vloeien,
 Een zilverty, dat stroomt met baren klinkklaer gout:
 Dan most het uit den dwang gereddert, eer die stout
 Hier zijnen zetel vest, terwijl het hart der heeren
 En borgren twijffelt aen wat zijde 't zich wil keeren,
 En, als een onrust, door gewicht noch vêer gestuit,
 Vast wankelt, noit gerust noch zeker in besluit.

en geeft Gy moet Enkhuizen, en de Waterlandsche vlekken
hem raed Gebieden, met hun vloot tot op mijn' stroom te trekken,
onze af te
keeren.

De Stad in d'oogen te braveeren op mijn rijk.
 Die wil ik flux den moed ontvonken, tegelijk
 Haer hulpe bieden, en verdrukken; en betoonen
 Dat wy met eigen keur haer vyanden verschoonen,
 Op 't punt, dat alles schein gevallen in haer hand,
 En in een toght vernielt de hoop van Waterland.
 Dit wil den bontgenoot den moet in top verheffen,
 Den Amsterdammer als een donderkogel treffen,
 Te rugge leeren zien, en toonen, dat een god
 Zijn vryheit hanthaaft, en de Spaensche hoogmoet knot.

De Zeevorst, op de komst des Ygods afgestegen,
 Van Zijne schulpkoets, toont zich vaerdig en genegen,
 En geeft zijn' schoonzoon 't woort. [want vader Oceaen
 Had zelf hem tot die trou genood en aengeraên.]

*die daer in
bewillight.*

Hy preft de vlooten op, die over Pampus streeven,
 En dicht voor Amsterdam ten anker zich begeeven.

*Verhael
van de
Noordbot-
landsche
vloot,*

Nu stremt de blaesbalg van 't Noordoosten, streng en guur,
 Al 't water tot een vloer van ys, een dikke muur

Van marmer, en beklemt de schepen in de schotsen

Van 't grondys, vast gegroeit als blinde waterrotsen,

Op een geschoven in den ysgang, met gedruis

En hol gemor: elk ziet bestorven naer zijn huis

En kindren om, de doot begrintze aen wederzijen:

Hier dreigt hun 't stael den draet des levens af te snyen,

Daer steekt de winter op met hagel, ys en sneeu.

De Kreeft verstijft van kou. de felle Hemelleu

Is grijs berijpt om 't hoofd. de zon, de koude ontweken,

Vreeft herwaerts aen 't gezicht uit haer karros te steken.

Wat raet? de stad valt uit met vierwerk, brandgeweer

En pektoorts en harpuis, hier is geen uitkomst meer.

Maer d'Ygod zorgt voor u, hy zal het marmer floopen,

En bonzen met zijn' arm den breedén ysdam open.

Ik hoor van ondren 't ys vast bommen, 'k zie van ver

Hoe 't splijt en dreunt, en staet bezaeit met star op star,

*die in 't
ys bezet op
het Y,
schielik
gesloopt
wort, en
uit het
dreigende
gevaer be-
houden.*

Of

Q

Of eer een regenboog van starren, met koleuren
 En straelen geschakeert. daer is het glas aen 't scheuren,
 En laet door d'open byt den Waterlander uit.
 Een springvloed zet hem voort, daer hy op Pampus stuit;
 En mits hy 't dreigement der Hoofstede is ontkomen,
 Sluit dadelijk de bres der oppgereeten stroomen.

D'aenzienlijke Raed terwijl, en borgery
 In 't wonderwerk verstormt, beginnen aen d'een zy
 Te wankelen. men roept; de hemel is ons tegen;
 Maer eermen zulk een heir van zielen kan bewegen,
 Die grooten oversprong te waegen, en van heer
 Te wiffen, draeit het werk noch jaeren hene en weêr;
 Eer 't uit den winkelhaek bewogen onder 't draelen,
 Met open poorten 't huis van Nassauw in durft haelen.

De scheepsboukonstenaer helpt dus het oorlogsvlot
 Eerst aen 't bewegen, viert weêrzijs het slagbed bot,
 Daer 't nu aen 't wiegen door geweld van dommekrachten,
 Vast op zijn rollen schokt: al d'ommestanders wachten
 Met smart dit draelen af, tot dat het lang gesolt,
 Getuimelt en geschrangt, met kracht voorover rolt,
 En spoelt den mont in 't Y, en scheurt het water open.
 De ronde kimmen en rantsoenen zijn belooppen
 Van schuim, door zulk een' slag oprijzende uit den grond:
 Terwijl 't nu aerdig strookt, en prijft des bouheers vond.

De vryheit, t'Amsterdam zoo lang een tijt verschoven,
 Stak eindlijk dus haer hoeft met grooter aenzien boven.

Gelijk de zonnebloem, verslingert op 't gezicht
 Der zonne, moeder van het albezielend licht,
 Geduurig op ziet met zijne oogen van beneden,
 Haer volgt, van daerze in 't Oost ten wolken uitgereden,
 In 't root scharlaken praelt, tot daerze met een kroon
 Van diamanten en karbonkels, uit haer' troon
 Getreên op d'avontkim, met eene mai van roozen,
 De blakende oogen dekt en wangen, die nu bloozen

Van hitte, en gloeien door het floers der wolken heen.

Zoo zet de Vrystad aen het Y, noit afgestreên,
De vryheit op 't altaer, ten trots der dvinglandyên,
Die dit * Palladium noch wenschen eens t'ontwijen.
Dat Godsbeeld, hier in 't land, als een verborge schat,
Ten hemel afgedaelt, een heiligdom, de stad
Zoo dier vertrouwt, beschermt de macht der Amstelaeren.
Die is het te gering hun eigen grond en baren
Te veiligen, zoo zy niet al den oceaen
Ontsluiten, weigerende in vreemden dienst te staen.

*De Vryheit
is het Pal-
ladium
van Am-
sterdam.*

Toen 't Oosten, ziende allengs de schat van Holland groeien,
Verradelijk bestont haer sloopvaart te besnoeien,
Beslaet in Pomerên en Pruiffen, Zont en Belt,
De koorenvloot van 't Y, en roofte met geweld:
Dorft Amsterdam (hoe klein 't zich toonde voor twee eeuwen.)
Zich met meer koggen, dan gantsch Holland met de Zeeuwen
Te famen rukte, in zee begeven, en het strand
Der roovers plonderen, hun vlotten in den brand
Vernielen, en gekeert met zege, en trots gewroken,
Heeft op het hoog toppet den bezem opgestoken,
Als die de ruime zee, van schuimers lang geplaegt,
Nu zag door haren moet geveiligd en gevaegt.

*d' Amster-
damers
de zee ge-
schuimt
hebbende,
steeken den
bezem op
de mast.*

't Heeft sedert menigmael, eer 't zulk een' milden zegen
En rijkdom door de hand des hemels heeft verkregen,
In 't oorlogsvier de proef en loutring uitgestaen.
Nu dwingt het Barbarye, en Hagars halve maen:
Dan slaet de waterleeu, al brullende opgeschoten,
Zijn klauwen reis op reis in Londens oorlogsvlooten.
En 't Y bezwijkt met zijn drie kruiffen, voor geen maght
Van zoo veel kroonen, in dien storm te veld gebraght.
Ik zwijg, hoe ver het met zijn vlooten door durf dringen,
In andre werrelden den Indiaen bespringen,

Q 2

En

* Het beeld van Pallas, dat de Trojanen, en naderhant de Romeinen bewaerden, als iets, waer aen door 't noodlot de behoudenis des rijks was gebonden.

En Tarter en Sinees, en wie, verhit op buit,
 Met Oorlogsjonk en Praeu op 't water rooft en ruit,
 Braveeren, en de vlagh voor Holland leeren strijken,
 En draeien op den duim d'oostindiaensche rijken.

Zoo mannelijk een reex van Oorlogsdaden kroont
 Mijn' vloet met eeuwige eer. de koopvaerdye loont
 Hem rijklijk met haer winst. elk schenkt hem hare gaven,
 En rust in zijnen schoot als een gewenschte haven.

*De grootste
 lof van den
 Ystroom is,
 Amsterdam
 aen zijnen
 vloed te
 hebben.*

Maer 't geen oncindlijk meer zijn' grooten naem trompet,
 Is Amsterdam, zoo breed langs zijne kust gezet,
 Daer Y en Amstellstroom, geklemt in nauwer boghten,
 Met hondert aderen om sryt de Stad bevochten
 En laven, met hun versch en vlietend stroomkristal.

*Veneedje
 trout de
 zoe.*

Veneedje trouwe vry, om 't jaer, het zeegeval
 Met 's Hertogs ring, wen hy, op 't prachtigste uitgestreeken,
 Op 't feest der Hemelvaert, die werpt in zee, ten teeken
 Van 't eeuwigh echtverbond, met Tethys aengegaên:
 Dan steek' het Wapenhuis, Sint Markus oorlogsvaen
 Te trotser uit, en mann' geleien, galeassen
 En krijgselfoeken, om de Turken te verrassen,
 En hael' de zeeflag van Lepante weêr in top.
 Wy heffen met meer recht den waterstander op:
 Want Amsterdam verbont noit waetren met geschenken.
 De Zeegoôn vliegen zelf gewilligh van haer wenken,
 En trekken gonstigh met de Stad een zelve lijn.
 ô Heerlijk kooppaleis, hoe lust' hetme in dees schijn,
 Verslingert op uw schoonte en keur van rijke gaven,
 Met heerlijker trant den zangberg op te draven,
 Zoo niet mijn zangheldin, nu met een laeger toon
 En waterlucht gedient, ontzagh na zulk een kroon
 Te steken, die alleen vergunt aen fenixpennen,
 Gewoon met vluggen zwier de steilten op te rennen,
 My d'oogen met haer' glans en weêrlicht slegs verblind!
 Noch is de knoop zoo nau die u aen 't Y verbind,

Dat

Dat ik my niet onthouw, al schijnt het buiten reden,
 Ook menigmael in uw waranden in te treden.
 Of zou mijn stroomgedicht wel aerden nae den stroom,
 En luistren op zijn' trant te minder na den toom?

Met welk een recht magh 't Y op zulk een Hoofstad pratten,
 De ware stapel van als 's werrelts koopmanschatten.
 Hoe lustig weid het oog der vreemden, aen zijn' kant,
 In zulk een' rijken beemd van huizen, hier geplant,
 En in den grond zoo diep gewortelt, als hun kroonen
 Ten hemel rijzen, en een marmerrots vertoonen.

Geen min sierael zet weêr de ruime vaert van 't Y,
 Als in vergelding, 't Hooft der watersteden by:
 Het zy men zich vergaepe aen zoo veel lange rijen
 Van havenpaelen, die bequame havens snijen
 En deelen, elk een plaets vergunnen naer zijn soort,
 En even vol rondom met schepen zijn geboort.
 De Noordsche handelaer heeft hier zijn plaets verkooren,
 Daer, die de wilde kust uitplondert van haer Mooren.
 Gins die noch ruiken na de geurige Levant.

Hier zietmen laeden, daer weêr lossen, al het strand
 En 't water grimmelt van matroozen, vremdelingen
 En koopliên, die hier uit alle oorden samendringen.
 Het zy men schemere op de schoone regenboog
 Der zyde vlaggen, zoo wellustig voor het oog,
 Zoo dartel uitgespreit, de goude paeuwevéeren
 Niet ongelijk, wanneer de paeu aen 't triomferen
 Met opgesteeken borst hoogmoedig prijkt en draeit,
 En d'oogen toont, in 't velt van haren staert gezaeit:

Of eer komt met een schat van diamanten pronken,
 Weêrlichtende in de zon met tintelende vonken,
 En duizent kleuren, weêr opgloeierende en vergaen,
 En domlende ondereen. hoe vrolijk zaegtge 't aen
 ô Y stroomgod! hoe trots spanseerden uwe stroomen,
 Toen Holland van den Teems met zege weêr gekomen,

Uw'

*Het Y zet
 wederom
 het grootste
 sierael aen
 Amster-
 dam by met
 zulk een
 bosch van
 schepen en
 vlaggen.*

Uw' vloed bedekte met een gloeiend paviljoen
 Van wimpels, geschakeert tot een triomffestoen,
 Verlicht door duizenden van vieren, langs de stangen,
 En marssen vast gehecht; terwijl kortouw en slangen
 Matroos verquikten met hun dreunende muzyk.

*De menigte
 van afvaer-
 rende en
 aankomen-
 de reiz-
 naeren.*

Wanneer de zonnekloot, vermoeit zoo lang te pryk
 Aen 's hemels tent te staen, begint in zee te daelen,
 En kort den teugel in van d'uitgediende straelen,
 Dringt hier een werrelt aen van menschen, die gelaên
 Met zak en koopmanschap, en voor hun gelt voldaeen,
 Vertrekken naer hun huis en vrou, en lieve panden:
 Die zien verlegen uit, of noch geen schepen landen,
 En waer de beurtman toeft. 't heeft schyn; dat menighmael
 De moeder hen vertroost, en met een breet verhael
 Van Amsterdam, haer groote en schat en kostlijkheden,
 Hun vrees bedriegt, daer zy verstormen op haer reden,
 En yder zich de Stad verbeelt na zijn begrip,
 En schildert nae een boot een maghtig oorlogschip.
 Een deel doet Vriesland aen, en haer beruchte steden.
 Een deel wenscht aen den zoom des Yffels uit te treden.
 Een menigte vertrekt met kagen, smak en jagt,
 Na 't Vlie en Tessel daer hun d'oorlogsvloot verwacht.
 D'uitheemsche, die al dat gewoel ziet op de baren,
 Meent Amsterdam is van dien avond leegh gevaeren.

*'t Vermaek
 op 't Y met
 Jachten.*

Wien 't liever lust, terwijl de wolken aen de lucht
 Hem hope geven van een koelte, dit gerucht
 'Ontvlieden, en voor wind door 't zilver heen te streeven
 Van 't bruiſſchend Y, kan zich in floep of jacht begeeven.
 De havens, tot vermaek geschikt en afgedeelt,
 Zijn rijk voorzien. indien hem d'eenzaamheit verveelt,
 't Zal hem in zoo veel keur op geene vrienden steeken,
 Bereit op zijn verzoek, 'om mede grond te breeken.
 Zijn Rozemont verzelt hem lichtlijk op dien toght.
 Wanneer de wind hem dan heeft op het ruim gebroght,

En

En 't jacht na zijnen zin recht door den vloed gaet strijken,
 Hoe zal hy haeren hals by blank yvoor gelijken,
 Het hair by goude draën, de kaeken by een blad
 Van witte lelien, met rozebloet bespat;
 De lippen by den daeu van kerffen en moerellen;
 De borsten half ontdekt, en lieffelijk aen 't zwellen,
 By hemelsche appels, waerd van goden afgeplukt.
 Wat spelt hy hem een vreugd, dien 't eindelijk gelukt
 Te smelten in haer' schoot, en op die lieve wangen,
 En frissen mond, verrukt van min te blijven hangen.
 Met hoe veel traenen smeekt hy haer het jawoord af.
 Zy wankelt nae het schijnt, en valt hem minder straf.
 d'Ygoden maeken hem welspreekender in 't minnen.
 De schoone Venus zelf ontvonkt haer borst van binnen
 Met een geheime vlam. nu ziet hem Rozemont
 Verliefder aen, en voed een diepe minnewond.
 Och, zeght hy, ziet gy niet de zwarte lucht verdwijnen,
 En 't zonnlicht ons weêr met schooner glans beschijnen,
 En wint die donkre wolk van strengheit, zoo verwoed,
 ô Wreede maegt, noch veld in uw versteent gemoed;
 Ach laet een wenschlijk licht van troost en mededoogen,
 Eens straelen op mijn ziel uit die aldwingende oogen.
 Hoe weinig hebtge, en och! hoe veel weêrom gemeen
 Met dezen stroom, daer wy nu glippen over heen.
 Die is eens uitgewoed, hoe fel hy opgestooven,
 De kielen dreigt, en brult en roert de gronden boven,
 De tijt strijkt eenmael zijne oploopentheit van 't hart.
 Maer gy blijft even wreet, en groeit in mijne smart.
 Leer eindlijk van den stroom, mijn schoone, leer bedaeren;
 Gelijk gy leert, niets van mijn zuchten te bewaeren,
 Maer in den wind te slaen mijn klaght en minnebeê,
 Vergeeten eer gy 't hoort. gy ziet de golven meê
 Dus weinig houden 't spoor, zoo diep hen ingeschreven
 Met d'yzre kiel, en weêr ten eersten uitgewreven.

*Vryaedic
 op den Y-
 stroom.*

Dus

Dus weid de minnaer uit, gelukkig zoo een lach
Van zijn godinne, een lonk hem eens gebeuren magh

*Winterver-
maek op
het Y met
sleden en
schaetsen.*

De winter zelf belet den Amsterdammaeren
Geen vreugd, wanneer het Y, met toegevrozen baren,
De rossen op zijn' rug laet streeven, zoo gezwint
Als een Tartaersche pijl geschooten voor de wind.
Zy snuiven vier en rook ten neuze uit, onder 't roopen
Der jeught, en schynen nu zich zelf voorby te loopen.
De schoone Jofferschap, gedekt met kostlijk bont,
Streelt hen in 't jaegen met het orgel van haer' mond.
Met ziet'er andre, met de vleugels aen de voeten,
Voortvliegen als een schim, 't godinnendom begroeten
Met duizent zwieren; nu laveeren heel in ly
Op d'eene schaets, en voort gezwiert aen d'andre zy,
't Omwerpen, sneller als een arend op zijn pennen,
En sneller als door 't sneeu de Samojeeden rennen.
Mijn oogen scheemren door dat dryven liene en weêr:
En daer ik hier meê sprak, zie ik nu nergens meer.
Hoor Rome, en hoor Atheen, wie dorst oit stouter liegen,
Als datmen menschen zagh met yzre wicken vliegen?
Hier zeggen wy 't met recht: en gy denkt uit de wijs,
Hoe snel het glippen moet, glad yzer op glad ys.

*Bequaem-
heit van
't Y, bo-
ven andre
vloeden, tot
een reede
voor de
schepen.*

De welvaert van de Stad is mede aen 't Y gebonden.
De minste vlieten zijn bequaem tot ankergronden,
En dikmaels van den stroom en barrening verheert;
Die loeiende uit den grond, afgrijslijk gaept, en keert
Het zwaere zeegevaert, of stampt het uit zijn naeden.
Hier vintmen rossen, die geblind, matroos verraeden,
Daer rissen, banken en zandplaeten steil en breed:
De havenstroomen staen veel open, en gereet
Voor elk, die recht uit zee hun boezem in komt streeven,
En vriend of vyand zich ten anker durf begeeven.
Maer d'Yrivier heeft met die havens niet gemeen.
Zijn ziekbed Pampus zet de kielen door haer veen

En slijm gemakkelijk door, en hindert geene vlooten:
 Hy zelf komt eerst in 't rijk der zuiderzee geschooten
 Met zijnen waterval, en streeft van daer, door 't nat
 Des zeegods (die hem dit vergunde tot een schat
 En Bruitsgaef) mijlen verre, en ziet de Vriessche kusten;
 Tot dat hy eindlijk blijft in Nereus golven rusten:
 Nae zulk een langen tocht, die niemand kan bestaen
 Uit vyandschap, 't en zy hy zeker wil vergaen.

Ook houd hem ebbe en vloed geduurig in bewegen
 Op haren tijt, en weet d'onreinheit weg te veggen,
 En scheid het slijm en veen, eer dat het samen kleeft,
 Terwijl het Leidsche Meir een' snellen doorvloed geeft;
 Dat kort getuchtigt met geweld van zwaere sluizen,
 En posten, sterker woed en arbeit door te bruizen,
 En schuimt, als 't in zijn plas de woefte golven braekt,
 Het grontveen open; dat al d'oever beeft en kraekt.
 De Vogelwijk, de schrik der schelmen, recht in d'oogen
 Der Stad gelegen, heeft op 't water meê vermoogen;
 Dat hier in nauwer kreek geschoten en geparst,
 Met grooter schuuring weêr in ruimen boezem barst.
 Dus haelt de ryke stroom, tot heil der Stad genegen,
 Geduurig vlooten in, en kroontze met zijn' zegen.

Wat waten buigen nu niet willig voor het Y,
 En stryken voor de vlag van zyne zeevaerdy?
 d'Eufrates, zeker, schoon hy sneller voort komt breeken
 Uit Nifas bronspelonk, en schuurt de vruchtbre streeken,
 Van 't ryke Armenie, en, voortrukkende in dien spoet,
 't Geblixemt overschot van 't oude Babel groet,
 En opent zijne kil den moede Karavaenen,
 Die, onder het gelei der Turkse standertmaenen,
 Na Bagdad trekken, en den Tigris, twijffelt niet
 Hem toe te staen den lof van maghtiger gebiet.
 Want zoo veel leuwen en gedochten, als'er huilen
 Aen zijn onveilig strand, en brullen uit hun kuilen

*Oorzaek
 van de
 diepte en
 schuuring
 op den Y-
 stroom.*

*d'Eufraet
 en andre,
 stroomen,
 met het Y
 vergeleken,
 vallen te
 licht.*

In starreloozen nacht, zoo menige oorlogsvloot
 En scheepsmaght zend het Y rondom den werreltkloot.
 d'Araxes, al te trots, om van een brug benepen,
 Zijn' ongestuimen vloed met boghten na te sleepen,
 Door naeuwe hoolen en gewelffelen, wanneer
 Hy stort in 't bruischend zout van 't Kaspiaensche meir,
 Ontzeght den Ystroom niet, hoé eng hy wort beslooten
 Van paelen, hoe gedwee in zuiderzee gegooten,
 Te wijken, en gelijk een' Koning, onbepaelt
 Van rijk en heerschappy, te groeten, daer hy dwaelt
 Met vloot op vloot, zoo ver Neptuin, van liefde onstoken,
 Zijn Zuster d'aerde omhelst, die schooner opgeloken,
 Om zulk een gunst, met vreugd zijn frisse lippen kust,
 Hem vriendlijk d'oogen streelt, en in zyne armen rust:
 Gelijkze beide dus gestrengelt, in het blaeken
 Van kuissche zucht en min, den werreltkloot volmaeken,
 En teikenen de ronde en omtrek van de Sfeer.
 De Scytische Arar, en de Heber hoort nu d'eer
 Des Ystrooms met meer lust en aendacht, als het speelen
 Van Orfeus, wen 't hem luste een lier of harp te streelen,
 Daer eene schouburg van geboomten om hem stont,
 En zagh den zangheld bly de woorden uit den mond;
 Terwijl hy leeu en beer by d'ooren hiel gevangen,
 En 't alles aen den klank van zyne luit bleef hangen.
 Hoewel de Faem getuigt, dat hy, uit rouw en zucht,
 De traenen niet weêrhield, maer vulde zee en lucht
 Met zyne klaght, toen 't hoofd des zangers, van Bachanten
 En wijnpaepinnen, die ontzint van alle kanten
 Toeschoten, in zijn' vloed geworpen, mette tong,
 Nu stijf bestorven, noch een droevig klaeglied zong,
 En driemael slaeu, uw' naem Euridice, liet hooren.
 De vlietgod dronk die klaght al schreiend met zyne ooren,
 Om 't onheil van zijn' vriend te jammerlijk begaen.
 Noch kittelt hem de roem, den Ygod toegestaen,

Gevoeliger, waerom hy traeger wenscht te vlieten,
En d'Arar sneller als voorheen in zee te schieten;
Hy, om zich langer te vernoegen in die stof,
En deeze, om dat hy groeit en dartelt in zijn' lof.
Zelf Acheloüs, schoon zijn hooren is gebroken
Van 't norffe voorhoofd, en 't schandael noch ongewroken,
Erkent den staet van 't Y, misschien uit vrees, of weêr
Een sterker Herkules, verdadiger voor d'eer
Van zijn' geboortestroom, hem, stouter in 't bespringen,
Den andren hooren met den wortel af moght wringen.
De heilige Jordaen, zoo dier van God bemint
Voorheen, als nu helaes van 't ongelooft verblint,
Roem vry, als hy door 't kruid van Liban af komt stroomen,
Op 't riekend paviljoen van zyne Cederboomen;
De Rijn op wijngaerdloof, langs zynen boort geplant;
De slepende Paktool en Taeg op 't gouden zand;
De Betis op den geur van zijne olyvespruiten;
De zilvre Wijsfel op zijn graenen, vee en fruiten:
De god des Yvloeds vaert ten hemel, met een woud
Van schepen, kostelijk en konstig opgebout
Aen zynen oever, en ontduikt de zonnestraelen
In een gehemelte van vlaggen, die hier praelen
En kraeken van de zyde, en goutdraet even schoon.
De Wijsfel brengt zoo veel gewassen niet ten toon,
De Betis stammen van Olyven, noch de stranden
Van Tagus en Paktool getal van goude zanden,
De Rijn parst minder maght van druiven, de Jordaen
Ziet zoo veel Ceders niet om zyne bronnen staen,
En spieglen in zijn glas; als d'Ygod daeglijx kielen
Op zyne ruime kolk laveeren ziet, en krielen
En strooken onderëen: en zentze om Cederhout,
Om frisschen vernenwijn, en baren van root gout,
Den witten olie uit de Poelje, vee en kooren,
En wat hem d'Overvloet kan schenken uit haer' hooren.

Wie twijffelt aen mijn zangh, klim op dit fchip om hoog,
 Dit oorlogsflot, en laet van 't fteil kampanje 't oog
 Uitftraelen over 't vlak, van daer de witte duinen
 Zich fchijnen in de lucht te heffen met hun kruinen:
 Of liever daer die ftreck een zilvre lucht verbeelt,
 En al het duin, een wolk, daer 't zonnevier op speelt.
 Tot daer de zuiderzee 't gezichte fchijnt t'ontflippen,
 En in het blaeu verfchiet gefmolten, weg te glippen.
 Wat zietge op 't vloedtoneel, zoo wijd en breed verdeelt,
 Opdondren, dan een bosch van kielen? als een teelt
 Van ftrandgevogelt, dat, gebroet in zomerdagen,
 Nu eerft in eene vlucht de toght van ftrand durf waegen,
 En fpreit zich dichter dan een regen over 't zout
 Der zee, en blind de zon, als 't zich geflooten hout,
 In eene dichte zwarm, van niemant na te tellen
 Wat zietmen zeilen, wat bezaenen ginder zwellen!
 Hoe groot een vloot leght daer met zijne rees gekaeit,
 Wat vintmen hier een maght die op haer ankers draeit,
 En wacht een voordewint om voort in zee te fteeken.

*Befchry-
 ving van
 het Hok:
 een haven,
 rondom
 met paal-
 werk be-
 flooten,
 daer de
 Oorlogs-
 fchepen in
 leggen.* Maer ziet gy verder nae de zuiderzeefche ftrecken,
 By 't heerlijk Magazijn, die haven afgefneên
 Met paalwerk? zietze niet als met ontfach. wy treên
 Hier monfters op den nek en vreeslijke oorlogsdraeken;
 Die uit hun mond de doot en vier, en donder braeken:
 Wanneer de vryheit, dier bevoolen aen hun wacht,
 En 't recht des Oceaens gekreukt wort en verkracht.
 Hier leggen aen de band * Griffoenen, Tigerdieren,
 En felle Leeuwen, elk verdeelt in hun bannieren.
 Daer praelt de goude Leeu manhaftig in 't kasteel
 Van 't zwaere zeegevaerte, en gaept met open keel
 Nae 't vyandlijke bloet. gins drijft hy in de baren,
 Of fleep een' bloetftreep langs zijn' wreedén muil en haeren.
 Streek

* Griffoenen, Leeuwen, Tigers, Bergen, &c. zijn naemen van fchepen.

Streek d'oorlogsgod hun eens deze yzre ketens af,
 En bonsde 't gruwzaam Hok weêr open met zijn' staf:
 Gy zoud den Olifant afgrijslijk hooren schreeuwen,
 En een vermengt gebrul van Wateroorlogsleeuwen
 En Luipaerts, vliegende en onzweevende op den vloed.
 De Steden dansten zelf op 't water, lucht van voet.
 De Harder dreigden met hun yzren stok de wolven.
 De Staertstar sleepte een' srael van zwavel langs de golven:
 Zy spelde met haer roede een' fellen storm op zee,
 En blixemde 't geweld des vyands van de rec.
 Men zou de Bergen hier al brandende zien zweeven:
 Ja, bergen, die van hout en yzer famenkleven,
 Geen Etna wijken, noch den gloeienden Vezeef,
 Wanneer hy donderde, en zijn' vlam ten hemel dreef
 In eene vierorkaen, die, barstende aengewassen,
 Leide al het Paradijs van 't vet Kampanje in affen.
 De Spiegel zette weêr aen 't Kormantijsche strand,
 Op ^a Archimedes spoor, de schepen in den brant.
^b Oudshooren, tot behoud van stad en land gebooren,
 Brak 's vyands heirspits in met zijn' metaelen hooren,
 En trof hem op den borst, tot dat hy afgewoet,
 De zee bezmette, en hem vergulde met zijn bloet.
 De Mauritaensche leeu, de snelle tigerdieren,
 Die op Kaukaes en zijn besneeu'de klippen zwieren,
 En wreedē draeken in het Lybiaensch gewest,
 Verdaedigen alleen met eenen mond hun nest.
 Maer schoon een Hydra weêr ten poel quam uitgestreken:
 Met zeven koppen, elk gespitt om zich te wreeken,
 En braekte Cerberus uit zijn drie muilen weêr
 Een gansche zee van vier, zijn hoogmoet lagh ter neer:

R 3

Hy

a. Archimedes wist de straelen van de zon met zulk een kracht te doen afstuiten van groote spiegelglazen, datze de vyandlijke schepen van den Roomschen hoofdman Mareel in den brant staeken.

b. Een Oorlogschip, nae den Heere Burgermeester Oudshooren genacmt.

Hy blafte, doot van fchrik, de poort des afgronds open,
 En zagh al 't ongediert verbaeft het veld verloopen,
 Als onze Zeeleeu, môe zijn' doodelijken wrok
 Te kroppen, dreigde met den klaeu, en ftak een klok
 Al t'evens op uit meêr dan hondert kopre monden;
 De Zeedraek antwoorde, en de dolle waterhonden
 Uit zoo veel monden meê naebaften met een barft;
 Dat aerde en hemel fhokte, en Nereus zelf, geparft
 In enger kil, ontdook de vlamme en donderklooten,
 Ten kopren oven van hun keelen uitgefchooten.
 Hier onder moght de Roos verfhynen, op haer' fteel
 Zoo preuts en heerlijk opgelooken, maer geheel
 Omzet met doornen van metael, niet aen te raeken
 Als met ontzach en fhroom, waer voor de Ridders waeken;
 Gelijkze meê de Maeght befchermen, en een ry
 Van Landen, die men zou fpanfeeren zien langs 't Y.
 Maer veiliger is 't hen niet in den flaep te ftooren.
 Zy zijn oplopende en verflindende in hun' tooren.
 En niemant, hoe gehart, viel in hun ongenaê,
 Als tot zijn ongeluk en onherhaelbre fchaê.

Hoe nader mijn gedicht aen 't einde fhijnt te fpoeien,
 Hoe minder ik mijn' trant en rijkdom kan befnoeien.
 Gy ftroomt den dichter, die zich kittelt in uw' lof,
 Geduurig ryker toe met eenen vloed van ftrof;
 ô Stroomgod, daer gy op uw fhulpkarros gereden,
 Uwe enge boorden ziet gezegent met twee fteden,
 Aen uwe zuiderzy, en, daerge in 't noorden ftreeft,
 Een kroon van Dorpen, die als gy, geen weêrgae heeft.
 Het fcheeprijk Nieuwendam, de Schellingwoufche velden,
 Buikflood en Durgerdam, voorzien van waterhelden:
 En geeft uw plas den lof, waer opze billijk praelt,
 Dat zy Zuidholland van West-Vriefland deelt en paelt.
 Niet anders fhijnt de zon veel grooter in onze oogen,
 Wanneerze, 't aengezicht reets van een wolk betoogen,

Haer

Haer daghvaert heeft volend, en zinkt met weifser zwier,
 En gloeiende om het hoofd met breeder glans en vier,
 In 't koelbad van de zee. noch moet ik voor u spreken,
 Al wenscht myn zangheldin de dichtfnaer af te breeken.
 'k Wil uw groothartigheid en eedlen moet, te blind
 Van 't onverstant misduit, tot eigenbaet gezint,
 Verdadigen. men zegt; dat gy uit bittren tooren,
 Zomwijl de golven preft met uwen onweërhooren,
 En drijftze, daar geen fluis hun woesten oploop stuit,
 Ter Hoofstede in, met een aenschennend stormgeluit,
 Verdrinkt de kelders, parft de pakhuisdeuren open,
 En komt tot voor de Waeg en 't heilig Raedhuis stroopen;
 Om dat de Stad, zoo rijk van uwe gonst bestraelt,
 Niet met uw wapen, maar den naem des Amstels praelt.
 Als ofge, dronken van de zoete nektartoogen,
 Nu dubble zonnen zaeght met uw benevelde oogen,
 En raezend van den wijn, zoud plondren in een' toght,
 Het voordeel zoo bezorgt de koopstad toegebroght,
 En op uw' eigen rug tot aan de wal gedraegen.
 Neen! dat's uw grootsche ziel misverwen en belaegen.
 Gy deelt de weldaên uit, en wacht op lof noch loon:
 Dat 's goddelijk, dat voegt uw koninklijke kroon.
 'T is u genoeg de Stad te zegnen met uw baren,
 Dat vlecht een eeuwig loof om uwe grijze haeren.
 En valt eens Amsterdam, ('t val noit) want niets met recht
 Zich d'eeuwigheit belooft, het trots Kartage leght
 Gedolven onder zee, en Rome, in top gewassen,
 Als 's aerdrijks monarchin, begraven in haer asschen,
 Door 't woeden van den tijt; noch blijft uw deugd in stant,
 Die lacht de jaeren uit en waternood en brand.
 Maer was alleen uw naem aen Amsterdam gebonden,
 Ik zach met haer uw faem van 't zelve vier verflonden.
 Maer 't schijntme toe, en ook bevestigt het gerucht
 Mijn giffing, dat uw plas verbaest te rugge vlucht,

*Oorzaek
 van 't o-
 verloeien
 des Y-
 strooms.*

Als

Als een noordwesterstorm komt op zijn vlerken gieren,
 Zet al de kust in brant, en dooft des hemels vieren:
 Zy vlucht, uit hoogen noot gedwongen en geparft,
 Wanneer die stoker in den mond van Tessel barft,
 En steekt d'alarmtrompet. dan rukken Nereus baren
 By een, en in den schoot der zuiderzee gevaeren,
 Vervullen schielijk met een springvloed zijne kolk;
 Die overstortende, als een zwangre zomerwolk,
 Den Ystroom dwingt voor dat gedrang te rug te wijken,
 Te springen over 't perck van burgwal, boort en dijken,
 En in een ruimer kil te schuilen, tot de zee
 Den aftocht blaest, en sleept het doolend water mee.
 Men ziet uw stroomnat zelf schoorvoetende verdwaelen,
 Als 't wort geparft zoo wijd te springen uit zijn paelen,
 d'Ondankbre laster byte op hare tong voortaan,
 En tuig, dat d'Ygod naer geen titel heeft gestaen.

Edam
wiert eer-
tijts Ydam
genaemt.
 Het Y Dat, door het dier verzoek des rijken vloods, gedwongen,
 Den naem van Ydam heeft verwisselt in Edam.

Het Y
geeft een
sterkte aen
de Stad;
 Maer wierd de Hoofstfad eens gedreigt met vier en vlam,
 En in een krijgsverraet van vyand overvallen,
 Dan zoudge zelf het Y zien blank staen voor de wallen,
 Tot heil der Stad, door zijne oplopentheit gered:
 Men zag hem over beer en schutfluis voortgezet,
 En boven zoom en dijk van 't platte land gewassen,
 Het aerselende heir vervolgen met zijn plassen,
 En schempen op den rug de vluchtelingen nae.
 Dus gaf zijn inbreuk nut, al wiert hem die tot schaê
 Verweeten, van ondankbre en hatelijke tongen,
 Die liever zagen 't land van tieranny gedwongen,
 En d'onderdrukte Stad verdronken in het bloet,

die wort
geëert van
al de na-
buur Ste-
den.
 Als eigen kroft en wei te wed gaen in den vloed.
 Gy moogt ô Amsterdam op uwen Hoofstroom boogen,
 Zoo ver uw zeilen, al de winden onder d'oogen

Laveeren, en van moet gezwollen op dien naem,
 Vermoeien met zijn' lof den hooren van de faem.
 Het zet u glory by, en fchat, vermaecklijkheden
 En fterkte, en wijd u in tot koningin der Steden,
 En met den Aemftelstroom (die nu zijn broeder groet
 Uit liefde, en valt om hem u williger te voet)
 Zich fpreiende op uw' grond met onbekrompe toonen,
 Boud uw verheven troon op 't harte van twee ftoomen.
 Daer al de naebuurfteên, die d'edle Maesftroom fchaeft,
 En in wiens oog de Rijn zich onder 't zand begraeft,
 Die 't zuiderzeenat zien bevloert van uwe kielen,
 En daer de Vechtftroom rolt met zilvre waterwielen,
 En die de Merwe, Lek, en Yffel deelt en kuft,
 U eeren, en bezien uw heerlijkheit met luft.

Gy Vaders, die ten top van Staetbewint geheven
 In Gijsbrechts waterftad, zoo ver de kielen ftreven.
 Een lieffelijken geur van uw rechtvaerdigheit,
 En onbesproken zorg en trou, door 't aertrijk fpreit;
 Voor wie zich d'Ygod buigt, en luifert nae uw reden,
 Gelijk hy zelf wort op zijn zetel aengebeden,
 Van andre vlieten, om zijn deugden en gezagh:
 Gy ftelt alleen zijn' naem zo heerlijk in den dagh.
 Hy fchept zijn' glans uit u. de koningin der vieren,
 Die 's nachts om 's hemelskloot en ftarreriemen zwieren,
 Heeft dus haer' gloed tot een fchenkaedje van de zon,
 Die bintze aen haren wenk, als aller lichten bron.
 Had uw beleid, en zy, die moedig voorgetreden,
 Uw loflijke ampten meê ten dienft van 't land bekleeden,
 In hunnen tijt, (terwijl hun zielen van om hoog
 Uw vlijt begunftigen met een vervroolijkt oog)
 Niet opgewaekt, den vloed gefchuurt, verdeelt met paelen
 En havens, en een ry van gadelooze Waelen,
 En 't nat in naeuwer wed gedreven, om den room
 Te vieren, aen den bouw der Hooftftede op den ftroom;

S

Dan

*Het Y en
 de ftad heb-
 ben hun
 welvaert en
 rijkdom, al-
 leen de goe-
 de Rege-
 ring dan te
 weten.*

Dan klonk de naem van 't Y, in 't ongestuimig woeden
 Van vlot noch fchip bezocht, niet verder als zijn vloeden;
 En zijne krans van riet, was noit door Nereus hand
 Verwiffelt, in een kroon van gout, met diamant
 En paarlen ingeleit: gelijkze noch haer straelen
 Verspreit op kruiffen, die in 't goude schiltveld praelen,
 Aen zijn vermaerde plas en Amsterdam gemeen.
 Dus houd hy zijnen lof van uw verftand te leen.

Op dien doorluchten naem fchijnt my het Y, ten tecken
 Van zijne eerbiedigheit, benede 't peil geweeken,
 Met nederiger zwier te ruiffchen langs het strand.

*Befluit van
 dit werk.*

Gelijk myn zanggodin, hier eindlijk meê gelant,
 Geen magtiger geftarnt kan met haer' graedboog fchieten,
 Als 't geen de heirbaen wijft door alle zeen en vlieten,
 En kemt de golven glat, en ftreelt het woedend meer.
 Dies werptze, in fchaduw van dien glans, het anker neêr.

U I T.

B L A D - W Y S E R

Van

D E N Y S T R O O M.

H E T E E R S T E B O E K.

Inleidinge en voornemen des dichters.	1	De Nieuwe graff.	17
Stoffe van dit werk.		Het werkhuis, gemeenlijk het willige Rasphuis genaemt.	
Aenroeping.		2 Kattenburg.	18
d'Ykant wort eerst beschreven.		Wort (gelijk men voorgeeft) genaemt na de Katten.	
't Blaeuhooft.		Het Magazijn.	19
De Zandhoek.		Het dak is bedekt met water, om in nood van brant dat te laten affchieten :	21
't Reaelen Eiland.		3 In de gevels zijn watergoden gehouwen.	
Bikkers Eiland.		4 Het Nieu Magazijn.	22
Aenspraek aen 't Y.		5 De Scheepstimmerwerf.	
Beschryving van de Houttuin.		Het bouwen van s'cheepen.	23
De nieuwe vischmarkt.		6 De Smits.	25
De Haringpakkers tooren.		De Scheepstuin en 't gewoel in de zelve.	
Pleeg de Kruistooren te heeten.		Het Magazijn van d'Oostindische Maetschappij,	26
De Haringpakkery.		9 Overwint het Oostershuis tot Antwerpen, dat zijne vensters met de dagen van het jaer bepaelt.	
De nieuwe brug, het gewoel en nieuwicheden op de zelve.		10 De Indiaense stroomgoden zijn hier over verwondert,	27
Verhael van Kandïë.		11 En de baren van het Y,	
Hoe vreemt een der oude visschers opzien.	10	Die van den Zuiderzeegod begraeut worden over hun traegheit.	
'En wat hy oordeelen zoude van zulk een menigte van s'cheepen.		12 De maght en rijkdom van Amsterdam hier uit af te meeten.	28
De Faem woont op de Nieuwe brug.		De Lijnbaenen.	
Gefchil tusschen den Y en Amstelgod,		De Lijndraeiers gelijken de huichelacs.	29
Hun oorlog en Krijgsrusting.		Die worden hier beschreven.	
Wert door Neptuin gestuit.		De muur van Amsterdam.	30
De Schreiershoek en tooren.	13	De Stad magh zich op haeren muur beter, als Si-	
Waer van die naem zijn oorsprong heeft.		na op haeren ringmuur verlaeten.	31
Het Nieuw Eiland, zoo s'chielijk volboud, als Theben.			
Door het speelen van Amfiom.	14		
Eerbiedigheit van 't water voor den Admirael de Ruter.			
't Westindisch huis.	16		
Heeft een' eeuwigen naem verdient.			

B L A D - W Y S E R.

H E T T W E E D E B O E K.

<p>DE dichter begeeft zich op het Y. 33</p> <p>Aenspraek aen den Koning der winden. 33</p> <p>Droefheit van den Yfroomgod over het verdri- cken van den Boheemschen Erfprins in zijn' vloet. 34</p> <p>Trooft voor den zeeman en verdediging der zee- vaert. 34</p> <p>Oorsprong der zelve. 36</p> <p>Wiert certijts uit behoefte gebruikt, nu uit weelde, en om schatten te vergaerden. 36</p> <p>Reize nae Nova Zembla van Heemskerk. 36</p> <p>'t Gekrioel en leeven op het Y. 37</p> <p>Vaert naer 't Oosten, en Sina. 38</p> <p>Vaert nae Amerika, en de Goudkust: 39</p> <p>Vergeefs van de natuur met zoo wijd een zee van Europa afgefcheiden. 39</p> <p>De geeft van den Mexikaenschen Keizer Ataba- liba waert daer noch. 40</p> <p>Hy spreekt onze matroozen aen, En wort getrooft door de nederlaeg der Spaen- schen. 42</p> <p>Schatten der Oostindische Maetschappy in In- dien. 44</p> <p>De Kormandelsche kust geeft Suiker en Elpen- been. 44</p> <p>De Malabaersche de zwarte, witte, en lange Pe- per. 45</p> <p>Kochin geeft Gember en Paerlen. 45</p> <p>Bisnager en Indostan, Katoenen. 46</p> <p>Bengale zijde, Diamanten, en ander kostelijk gesteente, ook Salpeter. 46</p> <p>Borneo geeft Kamferen, Agarikus. 48</p> <p>Sumatre den Benzoïn; Paradijs hout, Bezöar. 48</p> <p>en Tamarinden. 49</p> <p>De dichter spreekt van Galiga, Kanneel, Kaffie, Myrabelaenen, En Sandelhout. 49</p> <p>Oorzaek waer door het is root geworden. 49</p> <p>De Saters vermommen hier mede hun aengezich- ten. 50</p> <p>d'Uitheemsche kruideryen krijgen haar waerdy</p>	<p>uit onze weelde. 51</p> <p>De Indiaensche handel verspreit zich. 51</p> <p>Van Japan, tot het Roode meer, en in Perſien. 52</p> <p>De Oorlogh tegen den grooten Makasser. 52</p> <p>Te rug reize naer het Y, Langs verscheide kusten. 55</p> <p>Beschryving van de Zandzee, en 't gebergte van Atlas. 54</p> <p>De dichter ziet Algiers, En Kandien. 55</p> <p>Komt weder op het Y, En in het Jaght. 56</p> <p>Ziet de menigte van schepen, en daer onder de Guineesvaerders. 57</p> <p>Die nae de Levant zeilen, en De Groenlandsvaerders. 58</p> <p>Waerschijnlykheit waerom Venus uit zee gebo- ren is. 58</p> <p>Beschryving van den brandenden berg Hekla op Yslant. 59</p> <p>De Houtvloot komt op 't Y aenzeilen. 59</p> <p>d'Ooftzee, certijts de geessel van Europe 60</p> <p>En inzonderheit van Italien; 61</p> <p>Voorziet ons nu gewilligh met koopmanschap- pen. 61</p> <p>Zweedcn zend koper en honig. Deenmarken ossen. 62</p> <p>Pruiffen koren en barnsteen. 62</p> <p>Gebruik van de zelve. 62</p> <p>Beschryving van een geambertlyk door den Heer Kerkring. 63</p> <p>Poolen geeft overvloed van graenen; Die echter wijken voor de Zuidbevelandsche in Zeeland. 64</p> <p>De Spaensvaerders brengen Citroenen en Oran- jen, meede, ook rozynen. 65</p> <p>Uit Vrankrijk haelen onze vloeten Wijn, Zout, en Kaffanjen, 66</p> <p>Gelyk ook de Fransche wulpsheit. Engelant geeft mee zijn waeren. 67</p> <p>Besluit van dit boek. 67</p>
--	--

B L A D W Y Z E R

H E T D E R D E B O E K.

D E dichter vertelt wat hem in zee bejegen-	Inhoud van 't zelve.	
de;	De wrok tegen den Ygod begint uit te bar-	86
Komt in het Hof des Ygods,	sten.	
Ziet de Joffers en leert hare naemen.	De Seine vaert heftig uit, en schelt hem voor on-	
Aenspraak aen de begunstigers van dit werk.	eedel, roemt op zijn eigen geslacht en groot-	87
Beschryving van het hof des Ystroomgods.	heit, en verkleint den Ystroom.	
Nijd der watergoden over de kostelijkheid van	De God des Ystrooms opstaende om zich te ver-	
't gebouw.	antwoorden, wert belet.	
't Paleis is doorgaens versiert met beeldwerk en	De Seine vaert voort, en zegt dat hy al zijn maght	
Schilderyen van Scyle &c.	de Zuiderzee heeft dank te weten.	
Al het hofgezin vertrekt naer het paleis des Zee-	Hy stelt zich verre boven het Y,	88
monarchs.	En spot met de kleinheit van zynen naem.	
De dichter vertrekt meede om te zien de gulde	De hoofdoorzaak van 't krakkeel tusschen de Sei-	
bruiloft van Peleus en Thetys.	ne en Ygod,	
Beschryving van het Zeehof.	De Ygod verdadigt zich.	89
Ovidius, door Proteus misleit, beschrijft het	Verschoont by Thetis deze ontijdige verantwoor-	
huwlyk van Thetys andes als wy.	ding, en stelt zijne macht in top, zelfs uit	
De dichter verhaelt den Oorsprong der Gulde	achtung van de Seine.	
Bruiloft.	Hy toont dat hy in adel en afkoomst niet hoeft te	
Thetys wort gescheiden van Triton haeren ge-	zwichten.	90
mael, en aen Peleus gehuwlykt;	En altyt van de stroomgoden voor een Vorst er-	
Welke echt zy jaerlijks met een Gulde bruiloft	kent is geworden.	
viert.	Ook bewijft hy dat de grootheit en macht alleen	
De watergoden verschynen ter feeſte,	bestaet in vergenoegen.	91
En voor eerste de Tyber.	Hy zegt hem niet te zullen wijken zoo 't op een	
d'Arno, Eridaen of P'o:	daedelijkheid quam,	92
d'Indus,	En gelooft dat hy in die gelegenheit zelf niet	
De Ganges,	zonder vreeze zoude zijn.	93
De Nijl,	Zijn naem in de Y van Pitagoras.	
De Donau en Rijn, de Seine, de Teems,	De Seine valt hier op den Iber aen.	94
d'Iber en meer andere:	De Iber antwoordt de Seine, en dreigt hem met	
Eindelijk komt ook Thetys ter bruiloftzaele in-	het vermogen aen het Y.	95
getreden, en wort van Peleus onder-	De Seine vaert weder uit.	
steunt.	De Iber antwoordt.	96
d'Ygod word boven andere Stroomgoden aen	De Seine scheurt den Iber een slip van den mantel	
rafel geschikt, waer over die hem beny-	Verbaestheit der goden.	97
den.	Neptuin stilt den oproer,	98
De Tritons, Najaeden en d'andere Zeevorstin-	En spreekt tot voordeel van den Ygod: toont	
nen, vermaeken de Feeſtgenoden met ge-	dat het stroomendom in hem is gehou-	
zangen en danſſen.	den,	99
De Hofpoet Proteus, om het Bruiloftdicht ge-	En gebiet elk wederom aen te zitten.	
beden.		
Leest het ten verzoeke der goden.		

B L A D W Y Z E R

H E T V I E R D E B O E K.

<p>DE Dichter bespiegelt uit Waterlant de Am- sterdamfche hoofgebouwen. 101</p> <p>Befchrijving van Sardam, 102</p> <p>De Zaen, en de bleekeryen van Ooft en Westzaenen. 103</p> <p>Aenfpraek aen de Zaen. 104</p> <p>Verfchooning over deze uitweiding. 104</p> <p>Befchryving van den Yftroom.</p> <p>De Yftroomgod wort van het Sparren begroet, 106</p> <p>En herdenkt de dapperheit der Haerlemmeren voor Damiaten.</p> <p>Haerlem is vermaert door de vinding der druk- konft, de lof der zelve.</p> <p>Door de Heeren Blacuwen in top gevoert. 107</p> <p>Het Y ziet ook het huis ter hart en de Waterland- fche dorpen,</p> <p>En aen den zuiderzeekant Edam en Hooren; Ook het Huis te Muïden, vermaert door Graef Floris, en den Droft P. C. Hoof: 108</p> <p>Tegenwoordig door den Droft Vlooswijk.</p> <p>Verfchyning van een Meermin by 't huis te Mui- den. 109</p> <p>Gezang van de Meermin: 110</p> <p>Zy fpelt den Yftroom een' eeuwigen lof.</p> <p>Amftterdam strekt een wijk voor onderdrukten en vreemdelingen. 111</p> <p>Breit haer Paelen uit door de fcheepvaart, Licht de gewetendwang de voet, 112</p> <p>Hard het uit ter zee tegen Spanje, Portugal en Engelant. 113</p> <p>Befchryving van een zeeflach, en den oorlog in de Zont. 114</p> <p>Wat de Stad moet uitftaen te lande. 115</p>	<p>'t Land, als een Andromeda gebonden, Word door de Staeten en Prinfen van Oranje ge- reddert. 116</p> <p>Wreetheit van den Hartogh van Alba Einde van het gezangh.</p> <p>De dapperheit van een' Vrybuitter 't Hoen. 118</p> <p>Lof van Boffu en lafter.</p> <p>d'Ygod ftelt den Zuiderzeegod 's lands noot voor oogen. 120</p> <p>Verhael van de Noordhollandfche vloot die in 't ys bezet, weêr fchielijk ontkomt. 121</p> <p>De vryheit is 't Palladium van Amftterdam. 123</p> <p>d'Amfterdammers fteken den bezem op de maft.</p> <p>Venedje trout de zee. 124</p> <p>'t Y en Amftterdam, verfiere elkandre. 125</p> <p>Menighte van afvaerende en aenkomende reize- ren. 126</p> <p>'t Vermaek op het Y met Jachten.</p> <p>Vryaedje op den Yftroom. 127</p> <p>Wintervermaek op het Y, met fleepden en fchaet- fen. 128</p> <p>Bequame reede voor de fchepen op het Y.</p> <p>Waer de fchuuring en diepte van daen komt. 129</p> <p>Verfcheide ftroomen, met het Y vergeleken, vallen te light.</p> <p>Befchryving van het Hok, daer de oorlogsfche- pen in leggen. 132</p> <p>Oorzaek van 't overvloeien des Yftrooms. 135</p> <p>Edam wiert eert jts Ydam genaemt. 136</p> <p>Het Y geeft een fterkte aen de Stad.</p> <p>Al de nabuurfteden eeren Amftterdam. 137</p> <p>Het Y, en Amftterdam hebben alleen hun welvaert de goede Regeringe te danken.</p> <p>Befluit van dit werk. 138</p>
--	---

